

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
Π.Μ.Σ. «ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ»
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ»

«Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και Ελληνική Ναυτιλία»

Στυλιανή Μ. Χριστοφόρου | Α.Μ: 0314Μ022

Επιβλέπων Καθηγητής: Θεόδωρος Σακελλαρόπουλος

Μέλη Εξεταστικής Επιτροπής: Μιλτιάδης Κήπας
Τρύφων Κωστόπουλος

ΑΘΗΝΑ, ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2017

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

POSTGRADUATE THESIS

M.A. «SOCIOLOGY»

SPECIALIZATION: «GREEK AND EUROPEAN SOCIETY»

«Social Corporate Responsibility and Greek Shipping»

Styliani M. Christoforou | A.N: 0314M022

Supervisor: Theodoros Sakellaropoulos

Committee Members: Miltiadis Kipas

Tryfon Kostopoulos

ATHENS, JANUARY 2017

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

«Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και Ελληνική Ναυτιλία»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

της

ΣΤΥΛΙΑΝΗΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ

Επιβλέπων Καθηγητής: Θεόδωρος Σακελλαρόπουλος

Εγκρίθηκε από την τριμερή εξεταστική επιτροπή την του 2017.

.....
Θ. Σακελλαρόπουλος
Καθηγητής

.....
Μ. Κήπας
Αναπληρωτής Καθηγητής

.....
Τ. Κωστόπουλος
Καθηγητής

ΑΘΗΝΑ, ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2017

Στον Γιάννη, που έφυγε νωρίς...

Ευχαριστίες:

Η παρούσα διπλωματική εργασία εκπονήθηκε στα πλαίσια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Κοινωνιολογίας» (Κατεύθυνση: Ελληνική και Ευρωπαϊκή Κοινωνία), του τμήματος Κοινωνιολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών. Πριν από την παράθεση της, επιθυμώ να εκφράσω τις ευχαριστίες μου σε μερικά άτομα που έπαιξαν καθοριστικό ρόλο, τόσο στην εκπόνηση της, όσο και στη μέχρι τώρα πορεία μου.

Θα ήθελα πρώτα απ' όλους να ευχαριστήσω, τον επιβλέπων καθηγητή και μέντορα μου, κύριο Θεόδωρο Σακελλαρόπουλο, για την απεριόριστη στήριξη του από την αρχή των προπτυχιακών σπουδών μου στο τμήμα Κοινωνιολογίας μέχρι το τέλος του μεταπτυχιακού προγράμματος.

Παράλληλα, ευχαριστώ το εκπαιδευτικό προσωπικό του τμήματος κοινωνιολογίας, στη οποίο φοίτησα για έξι συναπτά έτη.

Τέλος, θα ήθελα να εκφράσω την απεριόριστη αγάπη και τις ευχαριστίες μου, πρώτον στην οικογένεια μου, για την ηθική και οικονομική στήριξη που μου προσέφερε για όσον καιρό πραγματοποιούσα τις σπουδές μου. Δεύτερον, στον σύντροφο της ζωής μου και συμφοιτητή μου στο μεταπτυχιακό, Μάνο Σούνιο, ο οποίος έχει σταθεί δίπλα μου τα τελευταία 8 χρόνια. Τέλος, στην φίλη μου, Μαρία Στραβοδήμου, με την οποία ξεκινήσαμε μαζί την σχολική μας ζωή πριν 18 χρόνια, για τη διαχρονική της συμπαράσταση σε όλα τα στάδια της ζωής μου. Η διπλωματική μου εργασία, αφιερώνεται στη μνήμη του αγαπημένου μου θείου, Γιάννη Ράλλη, που έφυγε από κοντά μας, λίγο πριν ολοκληρώσω την συγγραφή της ακόλουθης εργασίας.

Περίληψη:

Η παρούσα διπλωματική εργασία πραγματεύεται το θέμα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, δηλαδή την οικειοθελή δέσμευση των επιχειρήσεων σε στρατηγικές που ενσωματώνουν κοινωνικές και περιβαλλοντικές ανησυχίες και εκφράζονται με συναφείς πρακτικές που συμβάλλουν στη βιώσιμη ανάπτυξη, τις σχέσεις με το ανθρώπινο δυναμικό, την κοινωνική αλληλεγγύη και τη διασφάλιση σχέσεων εμπιστοσύνης με την τοπική κοινωνία και το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο. Στόχος της εργασίας είναι να προσφέρει στους αναγνώστες μία σφαιρική ενημέρωση, σχετικά με την έννοια και την εφαρμογή της ΕΚΕ στον τομέα της ελληνικής ναυτιλίας. Για τον σκοπό αυτό, πραγματοποιήθηκε ποιοτική έρευνα σε περίπου είκοσι ναυτιλιακές εταιρείες που εδρεύουν στην Ελλάδα σχετικά με το πώς εφαρμόζουν την ΕΚΕ. Παράλληλα, θα πραγματοποιήσουμε μία εκτενής ανάλυση του όρου Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, θα αναζητήσουμε τους ορισμούς που έχουν δοθεί στην προαναφερθείσα έννοια, το ιστορικό πλαίσιο της ΕΚΕ, καθώς και τα οφέλη, από την εφαρμογή της, στις εταιρείες. Επιπλέον, θα γίνει εκτενής ανάλυση των διαστάσεων της ΕΚΕ. Τέλος, θα ασχοληθούμε το πώς αναπτύχθηκε η ΕΚΕ τόσο μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως και στην Ελλάδα.

Abstract:

The following thesis discusses the subject of Corporate Social Responsibility. The CSR is the voluntary commitment of businesses in strategies which incorporate social and environmental concerns and expressed by similar practices which contribute to sustainable development, relationships of the workforce, social solidarity and the assurance of the confidence with the local community. The purpose of this thesis is to provide information about the meaning and practical application of the CSR in Greek shipping. For this purpose, we made a qualitative survey in approximately twenty Greek shipping companies, in regard to how these companies have applied the CSR. Additionally, we will make an extensive analysis about the Corporate Social Responsibility and we will explore the definitions of the term, the historical context, and the advantages of the CSR. Moreover, we will analyze the CSR dimensions and how the Corporate Social Responsibility developed in European Union and in Greece.

Πίνακας περιεχομένων

Εισαγωγή.....	10
Ορισμοί Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης	14
Ιστορία της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης	21
Η Πυραμίδα του Carroll.....	25
Τα Ενδιαφερόμενα Μέρη (The Stakeholders)	26
Εργαλεία Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης.....	28
Οι Διαστάσεις της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης.....	32
Κοινωνική διάσταση.....	33
Περιβαλλοντική Διάσταση	43
Οικονομική Διάσταση	45
Οφέλη Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης.....	46
Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και Ευρωπαϊκή Ένωση.....	52
Πράσινη Βίβλος (Η προώθηση ενός ευρωπαϊκού πλαισίου για την ΕΚΕ)	53
Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την ΕΚΕ	54
Πολυμερές φόρουμ για την ΕΚΕ	54
Ευρωπαϊκή Συμμαχία για την ΕΚΕ.....	55
Ευρωπαϊκό Δίκτυο για την ΕΚΕ	57
Πρόγραμμα Enterprise 2020	57
Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την ΕΚΕ	58
Δίκτυο Επιχειρηματικής Ηθικής στην Ευρώπη.....	59
Ευρωπαϊκά Βραβεία ΕΚΕ (European CSR Awards).....	61
Ο πρώτος ευρωπαϊκός «χάρτης» Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης	62
Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και Ελλάδα	70
Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και Ναυτιλία	73
Περιβαλλοντικές Πολιτικές	74
Κοινωνικές Πολιτικές.....	76
ΕΚΕ και Κανονισμοί Ασφαλείας στη Ναυτιλία	76
Μέτρηση Αποδοτικότητας Συστημάτων Διαχείρισης	77
Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και Ελληνική Ναυτιλία	79
Εταιρική Φιλανθρωπία στην Ελληνική Ναυτιλία.....	79
Ελληνική Ναυτιλία και Προσφορά στην Κοινότητα	83
Ελληνική Ναυτιλία και Υπεύθυνες Επιχειρηματικές Πρακτικές	86
Συμπεράσματα	91
Βιβλιογραφία.....	95

Αρθρογραφία	98
Ηλεκτρονικές Πηγές.....	100

Εισαγωγή

Η παγκοσμιοποίηση επηρεάζει κάθε πτυχή της ζωής και ως εκ τούτου των επιχειρήσεων, χωρίς να κάνει καμία εξαίρεση. Το παγκόσμιο εμπόριο μπορεί να γίνει γρήγορα και αξιόπιστα, τόσο για τις επιχειρήσεις όσο και για τους πελάτες. Οι επιχειρήσεις σε όλο τον κόσμο ανησυχούν όλο και περισσότερο για τον αντίκτυπο των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων τους στην κοινωνία. Αναγνωρίζουν επίσης ότι ο κόσμος που ζούμε παρουσιάζει μια αυξανόμενη σειρά από απαιτήσεις, πιέσεις και κινδύνους που δεν σηματοδοτούνται μέσω των αγορών ή των παραδοσιακών πολιτικών διεργασιών στις οποίες έχουν στηριχθεί για ένα πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα. Από την άλλη, οι νέες απαιτήσεις για τις διεθνείς εταιρείες που από τη μία έχουν να αντιμετωπίσουν την ευαισθητοποίηση των πελατών σε θέματα ηθικής κατανάλωσης, αλλά την ίδια στιγμή οι πελάτες απαιτούν τα προϊόντα και τις υπηρεσίες με χαμηλότερο κόστος. Αυτό δημιουργεί ένα περιβάλλον που για να επιβιώσουν οι διεθνείς επιχειρήσεις, πρέπει να ισορροπήσουν τις ηθικές με τις οικονομικές επιλογές τους. Έτσι, πολλοί έχουν υλοποιήσει στη λειτουργία τους, τη λεγόμενη εταιρική κοινωνική ευθύνη (στο εξής επίσης ΕΚΕ) που έχει ως στόχο να εξισορροπήσει τις δραστηριότητές τους με τις ανησυχίες των εσωτερικών και εξωτερικών ενδιαφερόμενων μερών, όπως οι εργαζόμενοι, πελάτες, προμηθευτές και συνεργάτες, τα εργατικά συνδικάτα, τοπικές κοινότητες, μη κυβερνητικές οργανώσεις (στο εξής επίσης ΜΚΟ) και κυβερνήσεις. Η εταιρική κοινωνική ευθύνη αφορά τις επιχειρήσεις που αποφασίζουν οικειοθελώς να ενσωματώσουν κοινωνικούς και φιλοπεριβαλλοντικούς στόχους στις καθημερινές επιχειρηματικές τους δραστηριότητες, πέρα από κάθε νομική υποχρέωση. Από τη φύση της ΕΚΕ είναι ένα πολύπλοκο, πολύμορφο φαινόμενο αναδύεται ως διεπαφή μεταξύ των επιχειρήσεων και της κοινωνίας. Κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις έχουν αρχίσει να ζυγιστούν ενάντια οικονομικά οφέλη και το βραχυπρόθεσμο κέρδος εις βάρος των μακροπρόθεσμων ευημερία από τις επιχειρήσεις, προκειμένου να διατηρηθεί η μακροπρόθεσμη βιώσιμη ανάπτυξη και εξέλιξη.

Με την αυξανόμενη ευαισθησία προς κοινωνικά και περιβαλλοντικά ζητήματα και μέτοχος και ιδιοκτήτης στις ανησυχίες που μπορούν να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά μέσω της εσωτερικής και της εξωτερικής διάστασης της ΕΚΕ, οι επιχειρήσεις όλο και περισσότερο προσπαθούν να δημιουργήσουν

καλύτερους «εταιρικούς πολίτες», δηλαδή άτομα που θα εφαρμόσουν την έννοια της ΕΚΕ.

Αλλά ενώ πολλοί συμφωνούν ότι η ΕΚΕ εφαρμόζεται σωστά για τις επιχειρήσεις, εφόσον την εφαρμόσουν και την ακολουθήσουν, οι δαπάνες που συνδέονται με τα προγράμματα της ΕΚΕ είναι σαφή, αλλά η θετική συσχέτιση με την καλύτερη οικονομική απόδοση είναι συχνά δύσκολο να αποδειχθεί. Σε κάθε περίπτωση, οι υποστηρικτές μπορούν να υποστηρίξουν και να βρουν μια σταθερή γραμμή λόγω του ότι οι στόχοι της ΕΚΕ υπερβαίνουν τα βραχυπρόθεσμα οικονομικά οφέλη και να εστιάζονται κυρίως σε μια μακροπρόθεσμη ευημερία και στη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων.

Είναι επίσης σημαντικό να αναφέρουμε τον σημαντικό ρόλο των κυβερνήσεων για την προώθηση της κοινωνικής δικαιοσύνης και της προστασίας του περιβάλλοντος, καθώς και για τη διασφάλιση της κοινωνικής ανάπτυξης. Ως εκ τούτου, πρέπει να αποφύγουμε την τάση να αντικαταστήσει το ρόλο της κυβέρνησης με το ρόλο των εταιρειών. Σε αυτό το πλαίσιο η ΕΚΕ θα πρέπει να θεωρηθεί ως επιπλέον ευκαιρία για τις επιχειρήσεις σε ανταγωνιστικές αγορές. Από την άλλη πλευρά, επίσης, οι εταιρείες μπορούν, και θα πρέπει, αναμφισβήτητα να συμπληρώνουν τις προσπάθειες των κυβερνήσεων στην κοινωνική και περιβαλλοντική ανάπτυξη, διότι τα θέματα αυτά αφορούν όλους.

Στο πρώτο κεφάλαιο θα γίνει μία εκτενής αναφορά στους κυριότερους ορισμούς που έχουν δοθεί στην Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη. Εξαιτίας του ότι δεν υπάρχει καθιερωμένος διεθνής ορισμός, έχουν γίνει προσπάθειες κατά καιρούς, από πληθώρα επιστημών, για να βρεθεί ένας καθολικά αποδεκτός ορισμός. Παρόλα αυτά, εξακολουθεί να υπάρχει ακόμα αρκετά μεγάλη σύγχυση για το τι ακριβώς είναι η εταιρική κοινωνική ευθύνη. Σημαντικότεροι ορισμοί αυτοί της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας καθώς και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στο δεύτερο κεφάλαιο θα γίνει μία ιστορική προσέγγιση της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, η οποία αναπτύχθηκε κυρίως μετά την βιομηχανική επανάσταση, δηλαδή από τα τέλη του 18ου αιώνα και έπειτα. Επιπλέον, στο συγκεκριμένο κεφάλαιο θα αναφερθούμε στην Πυραμίδα του Carroll (το σχεδιάγραμμα, το οποίο βοήθησε στην

καλύτερη κατανόηση του όρου) καθώς και στα λεγόμενα «ενδιαφερόμενα μέρη», την ομάδα δηλαδή που επηρεάζεται από τις διεργασίες και τις δράσεις των επιχειρήσεων.

Στο τρίτο κεφάλαιο, θα ασχοληθούμε με τα εργαλεία μέτρησης και διαχείρισης εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Πρόκειται για συγκεκριμένα εργαλεία, ορίζονται από κάποιες γενικές κατευθυντήριες γραμμές έως και σε συστήματα διαχείρισης δηλαδή μεθοδολογίες εξέτασης των επενδύσεων.

Στο τέταρτο κεφάλαιο, θα πραγματοποιήσουμε μία ανάλυση των διαστάσεων της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Η ΕΚΕ κατηγοριοποιείται, κατά βάση, σε τρεις πυλώνες. Παρόλα αυτά, ο πιο σύγχρονος τρόπος κατηγοριοποίησης είναι ο εξαμερής. Στη συγκεκριμένη ανάλυση, για την καλύτερη κατανόηση του όρου, χρησιμοποιήσαμε και τους δύο τρόπους.

Το πέμπτο κεφάλαιο αφορά τα οφέλη της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, τόσο στο περιβάλλον και την κοινωνία, όσο και στους ίδιους τους υπαλλήλους των εταιρειών. Παράλληλα, θα γίνει αναφορά στα πλεονεκτήματα που αποκομίζουν οι εταιρείες που εφαρμόζουν τέτοιου είδους πρακτικές. Τέλος, τα οφέλη που κατέγραψαν οι επιχειρήσεις από αυτή την εφαρμογή, θα πιστοποιηθούν από την παράθεση αποτελεσμάτων διαφόρων μελετών.

Στο έκτο κεφάλαιο, θα γίνει εκτενής αναφορά στο τρόπο που αναπτύχθηκε η εταιρική κοινωνική ευθύνη μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η ανάπτυξη αυτή, ξεκίνησε το 1999 ενώ το 2001, μέσα από τη Πράσινη Βίβλο δόθηκε το έναυσμα για μία ευρύτερη συζήτηση πάνω στο θέμα. Σημαντικό κομμάτι του συγκεκριμένου κεφαλαίου είναι ο Ευρωπαϊκός Χάρτης για την ΕΚΕ.

Στο έβδομο κεφάλαιο θα ασχοληθούμε με την εφαρμογή της ΕΚΕ στην χώρα μας. Επιπλέον, θα γίνει παράθεση και ποσοτικών στοιχείων που αφορούν το κατά πόσο εφαρμόζεται καθώς και στο βαθμό σημαντικότητας που έχει η ΕΚΕ για την Ελλάδα.

Στο όγδοο κεφάλαιο θα γίνει μία προσπάθεια προσέγγισης του πως εφαρμόζετε η εταιρική κοινωνική ευθύνη στον τομέα της ναυτιλίας, γενικότερα καθώς και του πως

γίνεται η μέτρησης της αποδοτικότητας των συστημάτων εφαρμογής και διαχείρισης της ΕΚΕ στη ναυτιλία.

Το ένατο και τελευταίο κεφάλαιο, αφορά την πρακτική εφαρμογή της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης στις ελληνικές ναυτιλιακές εταιρείες. Συγκεκριμένα, θα παρατεθεί πληθώρα παραδειγμάτων εφαρμογής της ΕΚΕ, από συγκεκριμένες ναυτιλιακές εταιρείες που εδρεύουν στην Ελλάδα.

Ορισμοί Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης

Η έννοια της Εταιρικής Διακυβέρνησης δεν είναι νέα αφού εμφανίζεται παράλληλα με την δημιουργία των πρώτων Ανώνυμων Εταιρειών (Public Limited) τον 19ο αιώνα. Η Εταιρική Διακυβέρνηση δεν είναι τίποτε άλλο από ένα σύστημα αρχών επί τη βάση του οποίου οργανώνεται λειτουργεί και διοικείται μία επιχείρηση, ώστε να διαφυλάσσονται και να ικανοποιούνται τα έννομα συμφέροντα όλων όσων συνδέονται με την εταιρία στα πλαίσια του εταιρικού συμφέροντος. Με άλλα λόγια αποσκοπεί στην μόνιμη εξυπηρέτηση του συμφέροντος της εταιρίας ως νομικού προσώπου και του συμφέροντος των ενδιαφερόμενων μερών (shareholders) μέσα από διαδικασίες πλήρους διαφάνειας και παροχής ζωτικών πληροφοριών έτσι ώστε να έχουν και αυτοί ενεργό ρόλο στη δραστηριότητα της εταιρίας.

Δεν υπάρχει ένα διεθνώς καθιερωμένος ορισμός για την ΕΚΕ παρά το γεγονός ότι η έννοια αυτή χρησιμοποιείται ευρέως στον δημόσιο διάλογο για τις επιχειρήσεις, το βέλτιστο κοινωνικό μοντέλο και τη διακυβέρνηση. Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη είναι η εθελοντική (οικειοθελής) δέσμευση των επιχειρήσεων σε στρατηγικές που ενσωματώνουν κοινωνικές και περιβαλλοντικές ανησυχίες και εκφράζονται με συναφείς πρακτικές που συμβάλλουν στη βιώσιμη ανάπτυξη, τις σχέσεις με το ανθρώπινο δυναμικό τους, την κοινωνική αλληλεγγύη και τη διασφάλιση σχέσεων εμπιστοσύνης με την τοπική κοινωνία και το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο.

Σύμφωνα με τον ορισμό αυτό:

- Η ΕΚΕ διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στις πολιτικές των επιχειρήσεων, εφόσον συνηθίζεται να μετρούνται τα αποτελέσματα εφαρμογής των πολιτικών τους και με κοινωνικούς δείκτες.
- Η ΕΚΕ επηρεάζει τις οικονομικές επιδόσεις των επιχειρήσεων/ οργανισμών, και για τούτο δεν αποτελεί περιφερειακή δραστηριότητα αλλά έναν από τους βασικούς στόχους καλής λειτουργίας.
- Η ΕΚΕ αποτελεί τη λογική της καλής επιχειρηματικότητας. Η ενσωμάτωση της έννοιας και των αρχών της ΕΚΕ στην επιχειρηματική πρακτική σηματοδοτεί μια νέα αντίληψη, η οποία διέπει το όραμα, τις αξίες και τις αρχές σύμφωνα με τις οποίες λειτουργεί η επιχείρηση. Στο πλαίσιο αυτό, οι επιχειρήσεις επιδιώκουν να συνδυάσουν αποτελεσματικά την οικονομική τους

απόδοση και ανάπτυξη με τη συνεισφορά τους στο κοινωνικό σύνολο και την προστασία του περιβάλλοντος πέραν της συμμόρφωσης με το νομοθετικό πλαίσιο. Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη προϋποθέτει την ανάμειξη της επιχείρησης σε θέματα που εμπίπτουν καταρχάς στην αρμοδιότητα δημοσίων φορέων, της κοινωνικής πρόνοιας, της προστασίας του περιβάλλοντος, της εκπαίδευσης και της κατάρτισης.

Η εταιρική κοινωνικής ευθύνη καλύπτει ποικίλους τομείς δραστηριότητας όπως τη στρατηγική «Ευρώπη 2020» (ιδίως τις νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας, τη νεολαία, την τοπική ανάπτυξη), τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα, την κοινοποίηση στοιχείων σχετικά με την εταιρική κοινωνική ευθύνη και τις κοινωνικά υπεύθυνες δημόσιες συμβάσεις.

Το 1960, ο Keith Davis προτείνει ότι η κοινωνική ευθύνη των επιχειρήσεων αναφέρεται σε αποφάσεις και δράσεις οι οποίες δεν σχετίζονται με οικονομικά αποτελέσματα ή με θέματα τεχνολογικού ενδιαφέροντος (Davis K, 1960). Το ίδιο χρονικό διάστημα, οι Eells και Walton όρισαν ότι η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη αναφέρεται σε θέματα τα οποία προκύπτουν όταν οι επιχειρήσεις δίνουν έμφαση σε θέματα κοινωνικού ενδιαφέροντος και γενικά σε αξίες που πρέπει να διέπουν τη σχέση εταιρείας και κοινωνίας (Eells R./Walton C., 1961). Μεταγενέστερα, σύμφωνα με τον Wood, η εφαρμογή πρακτικών ΕΚΕ έγκειται στο γεγονός ότι η επιχείρηση και η κοινωνία είναι δυο έννοιες, οι οποίες όχι μόνο συνδέονται άμεσα, αλλά κυρίως δεν μπορούν να ακολουθήσουν ανεξάρτητες πορείες (Wood D.J, 1991). Οι Jackson και Nelson επίσης, το 2004, χαρακτήρισαν την ΕΚΕ ως απαραίτητο συστατικό επιτυχίας των επιχειρηματικών λειτουργιών, καθώς επίσης και ως μια ευκαιρία έτσι ώστε οι επιχειρήσεις, εκτός από το ενδιαφέρον τους για οικονομικά 10 αποτελέσματα, να λαμβάνουν σοβαρά υπόψη τον ευρύτερο κοινωνικό προβληματισμό (Jackson/Nelson J., 2004), ενώ ο Clarkson υποστηρίζει ότι η ΕΚΕ έγκειται στην ικανοποίηση του συνόλου των stakeholders μιας επιχείρησης (Clarkson M., 1995).

Ο Sir Geoffrey Chandler, πρώην στέλεχος της Shell, όρισε την ΕΚΕ ως «διαφανείς επιχειρηματικές πρακτικές που βασίζονται σε ηθικές αξίες, η συμμόρφωση με τις νομικές απαιτήσεις, και τον σεβασμό για τους ανθρώπους, τις κοινότητες και το περιβάλλον.» Έτσι, πέρα από την πραγματοποίηση κερδών, οι εταιρείες είναι υπεύθυνες για την το σύνολο των επιπτώσεών τους στους ανθρώπους και τον

πλανήτη. Οι άνθρωποι στον ορισμό Chandler συνιστούν τα ενδιαφερόμενα μέρη (stakeholders) της εταιρείας.

Η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ) που περιγράφεται στην ιστοσελίδα της ΕΚΕ ως «έναν τρόπο με τον οποίο οι επιχειρήσεις να εξετάζουν τον αντίκτυπο των δραστηριοτήτων τους στην κοινωνία και επιβεβαιώνουν τις αρχές και τις αξίες τους, τόσο στις δικές τους εσωτερικές μεθόδους και διαδικασίες και στην αλληλεπίδρασή τους με άλλους φορείς» και εξειδικεύεται περαιτέρω την ΕΚΕ ως «εθελοντική, των επιχειρήσεων με γνώμονα την πρωτοβουλία, η οποία αναφέρεται σε δραστηριότητες που θεωρούνται ότι υπερβαίνει τη συμμόρφωση με το νόμο».

Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη αναπτύχθηκε ταχύτατα ως έννοια αλλά και πράξη τόσο σε διεθνές όσο και σε Ευρωπαϊκό επίπεδο μόλις τα τελευταία χρόνια. Ας δούμε χρονικά πως η έννοια επιχειρηματικότητα και κοινωνική ευθύνη συγκλίνουν την τελευταία δεκαετία. Η πτώση του τείχους του Βερολίνου το 1989 ανοίγει μια νέα εποχή συνεργασίας στην Ευρώπη. Το 1992 στην Παγκόσμια Σύνοδο Κορυφής στο Ρίο εμφανίζεται για πρώτη φορά ο όρος «διαρκής ανάπτυξη». Το 1995 μία ομάδα κορυφαίων επιχειρηματιών μαζί με τον Jacques Delor, υπογράφουν την «Ευρωπαϊκή Επιχειρηματική Δήλωση κατά του Κοινωνικού αποκλεισμού». Την ίδια χρονιά στην Παγκόσμια Σύνοδο Κορυφής στο Γιοχάνεσμπουργκ γίνεται η πρώτη προσπάθεια να παρουσιαστεί ένα σχέδιο δράσης σχετικά με την επίδραση της παγκοσμιοποίησης στην κοινωνία και το περιβάλλον.

Το 1998, το Διεθνές Επιχειρηματικό Συμβούλιο για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (ΔΕΣΒΑ) (World Business Council for Sustainable Development, WBCSD), χρησιμοποίησε τον παρακάτω ορισμό κατά την εξαγωγή της πρώτης έρευνας με θέμα την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη στο Βέλγιο και την Ολλανδία: «Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη είναι η διαρκής δέσμευση μιας επιχείρησης να συμπεριφέρεται ηθικά και να συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη, ενώ ταυτόχρονα θα βελτιώνει την ποιότητα ζωής των εργαζομένων και των οικογενειών τους, καθώς επίσης και της τοπικής κοινότητας και της κοινωνίας γενικότερα». Κατά το διεθνή μη κερδοσκοπικό οργανισμό BSR, ως ΕΚΕ ορίζεται «η δυνατότητα μιας επιχείρησης να διασφαλίζει συνεχιζόμενη βιωσιμότητα και ικανοποιητική κερδοφορία, λειτουργώντας με τρόπους που τιμούν τις ηθικές αξίες και σέβονται τους εργαζόμενους, τις τοπικές κοινωνίες και το φυσικό περιβάλλον. Το σύνολο των πολιτικών, πρακτικών και προγραμμάτων της ΕΚΕ είναι

ενσωματωμένο στις επιχειρησιακές διαδικασίες, στις αλυσίδες ανεφοδιασμού και στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων σε ολόκληρη την επιχείρηση και περιλαμβάνει την ευθύνη για τις τρέχουσες και παλαιότερες ενέργειες, καθώς επίσης και για τις μελλοντικές τις δράσεις».

Στην Ευρωπαϊκή Σύνοδο κορυφής της Λισσαβόνας τον Μάρτιο του 2000 για πρώτη φορά οι Ευρωπαίοι ηγέτες απευθύνονται στην επιχειρηματική κοινότητα ζητώντας από τις επιχειρήσεις να αναπτύξουν προγράμματα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης που αφορούν τη δια βίου εκπαίδευση των εργαζομένων, την δημιουργία ίσων ευκαιριών, την κοινωνική ενσωμάτωση όλων των κοινωνικών ομάδων.

Το 2001 η Commission παρουσιάζει την Πράσινη Βίβλο, στη προσπάθεια προώθησης ενός Ευρωπαϊκού πλαισίου ΕΚΕ. Οι κυβερνήσεις κρατών μελών ξεκίνησαν να τοποθετούν τα θέματα της ΕΚΕ στην πολιτική τους agenda. Στην Ολλανδία το Κοινωνικό Οικονομικό Συμβούλιο δημοσιεύει σε τακτά χρονικά διαστήματα σχετικές αναφορές, στο Η.Β. και την Γαλλία ορίζεται υπουργός ΕΚΕ. Η Γαλλία και η Δανία ψήφισαν σχετικό νόμο ο οποίος υποχρεώνει τις επιχειρήσεις να δημοσιεύουν ετήσιο απολογισμό κοινωνικού έργου.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση στην «Πράσινη Βίβλο» (2002), όρισε την ΕΚΕ ως εξής: «ΕΚΕ είναι η έννοια σύμφωνα με την οποία οι εταιρείες ενσωματώνουν σε εθελοντική βάση κοινωνικές και περιβαλλοντικές ανησυχίες στις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες και στις επαφές τους, με άλλα ενδιαφερόμενα μέρη». Επίσης η Πράσινη Βίβλος ορίζει ότι: «το να είναι κάποιος κοινωνικά υπεύθυνος, δεν σημαίνει μόνο ότι εκπληρώνει πλήρως τις νομικές υποχρεώσεις του, αλλά ότι υπερβαίνει τα όρια της τήρησης του νόμου, επενδύοντας περισσότερο στο ανθρώπινο δυναμικό, στο περιβάλλον και στις σχέσεις του με τα ενδιαφερόμενα μέρη».

Αν και σε ευρωπαϊκό επίπεδο υπάρχει συμφωνία ως προς τον ορισμό της έννοιας, όπως και ως προς τις δράσεις που συμπεριλαμβάνει, ωστόσο η ακριβής φύση και τα χαρακτηριστικά της διαφοροποιούνται ανάλογα με το εθνικό ή το πολιτισμικό περιβάλλον στο οποίο αναπτύσσεται.

Σε κάποιες χώρες η ΕΚΕ εντάσσεται σε μια σειρά πολιτικών, ενώ σε άλλες οι δράσεις ευαισθητοποίησης είναι οι μόνες που προβλέπουν οι δημόσιες πολιτικές. Σε αυτό το

πλαίσιο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συγκέντρωσε τις δημόσιες πολιτικές που αφορούν το συγκεκριμένο θέμα και οι οποίες εντάσσονται σε τρεις βασικές θεματικές ενότητες: πρώτον, πολιτικές που προωθούν τις δράσεις ΕΚΕ, δεύτερον, πολιτικές που προωθούν τη διαφάνεια στις δράσεις ΕΚΕ, τρίτον, πρωτοβουλίες ή πρακτικές που εντάσσονται σε άλλες δημόσιες πολιτικές και οι οποίες έχουν σημαντικό αντίκτυπο στις δράσεις ΕΚΕ. Στην Ελλάδα η οργάνωση της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης αρχίζει ουσιαστικά το 1999 με την ίδρυση του ελληνικού δικτύου για την κοινωνική συνοχή, ακολουθώντας τα βήματα του ευρωπαϊκού δικτύου επιχειρήσεων για την κοινωνική συνοχή.

Σε γενικές γραμμές, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενθαρρύνει τις επιχειρήσεις να εφαρμόζουν δίκαιες εργασιακές πρακτικές και να σέβονται τα ανθρώπινα δικαιώματα, ιδιαίτερα όταν τα προϊόντα προέρχονται από χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το Ελληνικό Δίκτυο για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη έχει αποδώσει τον εξής ορισμό: «Εταιρική Υπευθυνότητα είναι η οικειοθελής δέσμευση των επιχειρήσεων, για ένταξη στις επιχειρηματικές τους πρακτικές κοινωνικών και περιβαλλοντικών δράσεων, που είναι πέρα και πάνω από όσα επιβάλλονται από την τρέχουσα νομοθεσία και έχουν σχέση με όλους όσους επηρεάζονται από τις εκάστοτε δραστηριότητές τους (Stakeholders), με στόχο την ισόρροπη επίτευξη κερδοφορίας και βιώσιμης ανάπτυξης»

Επιστρέφοντας στη διερεύνηση του ορισμού της ΕΚΕ, η κοινωνία, η επιστημονική κοινότητα και ο επιχειρηματικός κόσμος, τείνουν να συμφωνούν πως η Εταιρική Υπευθυνότητα συνιστά μια ευρύτατη έννοια, σύμφωνα με την 12 οποία οι επιχειρήσεις δεν αποτελούν απλά κερδοσκοπικές οντότητες, αλλά παράλληλα έχουν την ηθική υποχρέωση να δρουν προς όφελος της κοινωνίας, εντός της οποίας δραστηριοποιούνται. Ειδικότερα, συνιστά μια αξιολόγηση των επιχειρηματικών πρακτικών, μέσω της πολύπλευρης αποτίμησης των οικονομικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών τους δράσεων και χειρισμών (Werther/Chandler, 2006).

Οι συγκεκριμένες δράσεις και χειρισμοί της τριπλής αυτής κατεύθυνσης, αποτελούν την «triple bottom line» (3BL) μιας επιχείρησης, η οποία ορίζεται ως «οι επιχειρηματικές λύσεις και επιλογές, που ταυτόχρονα είναι κοινωνικά υπεύθυνες,

περιβαλλοντικά ορθές και οικονομικά βιώσιμες» (McIntosh M./Leipziger D./Jones K./Coleman G., 1998), όρος που πρωτοαναφέρθηκε από τον John Elkington, στο εγχείρημά του να περιγράψει την κοινωνική, περιβαλλοντική και κοινωνική υπευθυνότητα, στα πλαίσια της αειφόρου και βιώσιμης ανάπτυξης. Οι εταιρείες πρέπει να είναι σε θέση να διαχειρίζονται την 3BL τους ορθά, για να απολαμβάνουν οικονομική ευημερία, όντας παράλληλα περιβαλλοντικά και κοινωνικά υπεύθυνες.

Ως κοινωνικά υπεύθυνη εταιρεία ορίζεται, από τους διαμορφωτές της κοινής γνώμης και τους εκπροσώπους των επιχειρήσεων, εκείνη που πέρα από την επιχειρηματική της δράση, πραγματοποιεί παράλληλα ενέργειες, οι οποίες δεν αποσκοπούν άμεσα στο κέρδος, αλλά συμβάλλουν στην επίλυση σημαντικών κοινωνικών ζητημάτων, επιστρέφοντας με αυτό τον τρόπο στην κοινωνία μέρος των κερδών τους. Η “εταιρική ηθική”, όπως άλλωστε και η απλή ηθική, είναι έννοιες πολύ δύσκολο έως και αδύνατο να οριστούν. Ο σεβασμός των νόμων της Πολιτείας δεν αρκεί για να χαρακτηριστεί μια εταιρεία κοινωνικά υπεύθυνη, αποτελεί όμως την απαραίτητη προϋπόθεση για την εφαρμογή πολιτικών ΕΚΕ. Η εκάστοτε αγορά τείνει να διακρίνει κατά το δοκούν τις υπεύθυνες εταιρείες και να επιβραβεύει τις ενέργειές τους. Αυτός ο υπεύθυνος ρόλος των επιχειρήσεων προσδοκάτε να συνεχίσει να εξελίσσεται και να βελτιώνεται διαρκώς.

Συμπερασματικά, οι αρχές της Εταιρικής Διακυβέρνησης αποτελούν οικειοθελείς δεσμεύσεις που συμβάλλουν στη διατήρηση και βελτίωση της αξιοπιστίας της εταιρίας και έχουν σαν στόχο να συμβάλλουν στην μακρόχρονη και ισόρροπη ανάπτυξη της εταιρίας. Έχει ήδη αποδειχθεί ότι μόνον οι εταιρείες που εφαρμόζουν τις αρχές της Εταιρικής Διακυβέρνησης μπορούν να έχουν υγιά και μακρόχρονη επιχειρηματική ανάπτυξη. Επίσης, είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι η ΕΚΕ δεν χρησιμοποιείται για να μεταφέρει τις ευθύνες από τον κρατικό στον ιδιωτικό τομέα αλλά για να συνοδεύσει και να συμπληρώσει τις κρατικές κοινωνικές πολιτικές (Παπαφλωράτος, 2011).

Σύμφωνα με τους παραπάνω λόγους, οι επιχειρήσεις είναι υποχρεωμένες να συμβάλλουν στη βελτίωση της κοινωνικής ευημερίας κυρίως μέσω της αύξησης της παραγωγικότητας, της υποστήριξης των δικαιωμάτων του πολίτη, της παροχής ίσων ευκαιριών σταδιοδρομίας, της μείωσης της μόλυνσης του περιβάλλοντος και της

προώθησης των τεχνών και του πολιτισμού (Frederick, et al.,1992). Με τη πάροδο των χρόνων, πολλές ήταν οι πρωτοβουλίες που λήφθηκαν ώστε οι επιχειρήσεις να υιοθετήσουν «σωστές» και «ηθικές» αρχές.

Τέλος, πρέπει να σημειωθεί ότι παρά τις διαφορετικές εννοιολογικές προσεγγίσεις της ΕΚΕ, υπάρχουν τρία κοινά σημεία: ο εθελοντικός χαρακτήρας της ΕΚΕ χωρίς δέσμευση από νομοθεσία, η σύνδεσή της με την έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης και η επιλογή της ως στρατηγική προσέγγιση.

Ιστορία της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης

Η επιθυμία για τη δημιουργία θετικής κοινωνικής αλλαγής στον εταιρικό κόσμο δεν είναι απαραίτητα ένα νέο φαινόμενο, αν και τρέχουσες κοινωνικές, πολιτικές, οικονομικές και ιδεολογικές συνθήκες που κλίνει σε συγκεκριμένους τρόπους σήμερα. Ερωτήσεις σχετικά με τη φύση, την έκταση και τον αντίκτυπο των οργανισμών ήταν παρόντες σε διάφορες μορφές εδώ και αιώνες, που κυμαίνονται σε όλη την κλασική, μεσαιωνική, εμπορική, βιομηχανική, και εταιρικά εποχές. Αν και σπάνια αναγνωρίζεται, η εταιρική μορφή και το σύγχρονο εργατικό συνδικάτο τόσο αυξήθηκε από τα τέλη μεσαιωνική συντεχνίες.

Η ανάγκη για κοινωνική υπευθυνότητα από μέρους των επιχειρήσεων συνιστά πρώιμη ιστορική πραγματικότητα. Για παράδειγμα, σε αναφορές αρχαίων κειμένων Σουμερίων, Κινέζων και Αιγυπτίων έχουν ανακαλυφθεί εκτενείς περιγραφές κανόνων για τη διευκόλυνση του εμπορίου από τις κοινωνικές συνδιαλλαγές, καθώς και τη διασφάλιση του ότι λαμβάνονται υπ' όψη τα συμφέροντα του ευρύτερου κοινού. Έκτοτε, το δημόσιο ενδιαφέρον για την αλληλεπίδραση της επιχείρησης με την κοινωνία έχει αυξηθεί κατ' αναλογία με την ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας (Werther/Chandler, 2005).

Ένα σημαντικό ορόσημο στην ιστορία της ΕΚΕ ήταν η βιομηχανική επανάσταση (τέλη του 18ου και του 19ου αιώνα) και η εκβιομηχάνιση τον 19ο και 20ο αιώνα. Σε αυτό το διάστημα επιχειρήσεις μεγάλης κλίμακας άρχισαν να αναδύονται με τις δραστηριότητές τους και να επηρεάζουν όλο και περισσότερο τις κοινότητές τους, την κοινωνία και το περιβάλλον. Το γεγονός αυτό οδήγησε σε συζητήσεις σχετικά με την καταλληλότητα των ενεργειών τους. Ως αποτέλεσμα αυτών των συζητήσεων νέες νομοθεσίες θεσπίστηκαν, σχετικά με τη παιδική εργασία, την ασφάλεια της εργασίας, κλπ, ως αντίδραση για τις δημόσιες κριτικές στο σύστημα λειτουργίας των εργοστασίων, βιομήχανοι ανέπτυξαν «τα προγράμματα βιομηχανικής πρόνοιας» που παρείχαν την εκπαίδευση, την αναψυχή, και την κοινωνικοποίηση των εργαζομένων, και ζητούσαν να παράγουν ταυτόχρονα καλούς εργαζομένους και καλούς πολίτες.

Ένα τέτοιο πρωτοπόρος ήταν ο Robert Owen, ο οποίος στις αρχές της δεκαετίας του 1800 που έχει συσταθεί μια σειρά από κοινωνικά χωριά γύρω από

κλωστοϋφαντουργικά εργοστάσια του στη Σκωτία. Τα χωριά αυτά μεριμνούσαν για την εκπαίδευση των εργαζομένων και των παιδιών τους, καθώς και την παροχή υγειονομικής περίθαλψης, συνεταιρισμοί τροφίμων, τραπεζικές διευκολύνσεις και τις δραστηριότητες αναψυχής. Το δόγμα της «Owenism» έγινε τόσο δημοφιλές που σύντομα εξάγονται πέρα από τον Ατλαντικό στις ΗΠΑ, όπου παρόμοιες πρακτικές εισήχθησαν σε έναν αριθμό των εκμεταλλεύσεων βαμβακιού.

Ο εννοιολογικός προσδιορισμός της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης ανήκει στον Keith Davis, καθώς πρώτος επιχείρησε να διατυπώσει κάποιους ορισμούς. Αξίζει να σημειωθεί πως αρχικά (περίπου τη δεκαετία του '50) η έννοια αναφερόταν με το γενικότερο όρο της «κοινωνικής υπευθυνότητας» (SR-Social Responsibility), αντί του σύγχρονου εταιρική κοινωνική ευθύνη (CSR-Corporate Social Responsibility) (Carroll, 1999).

Μαζί με την προέλευση της ΕΚΕ επίσης αγωνίζονται για τη θέση τους στην καθημερινή φιλοσοφική μελέτη των ηθικών αξιών και κανόνων ηθικής. Η ιδέα της ηθικής στην επιχείρηση δεν είναι νέα. Μπορεί να αναχθούν σε φιλόανθρωποι του 19ου αιώνα, όπως η πρώιμη σοσιαλιστική επιχειρηματίας Robert Owen, που ήδη αναφέρθηκε.

Στη δεκαετία του 1920 ο Henry Ford πίστευε ότι έπρεπε να πληρώσει τους εργαζομένους του, αρκετά για να αντέξουν οικονομικά να αγοράσουν τα αυτοκίνητα που παράγονται. Η πολιτική αυτή φάνηκε να τον τοποθετεί σε μειονεκτική θέση, δεδομένου ότι οι μισθοί και ασφάλεια της εργασίας στα εργοστάσια του ήταν πολύ πάνω από το μέσο όρο στον κλάδο των αυτοκινήτων εκείνη την εποχή. Αλλά η απόφασή του τελικά ωφέλησε την Ford Motor Company, καθιστώντας ένα ελκυστικό εργοδότη και μέσω της τόνωσης της ζήτησης για τα προϊόντα της. Παρ' όλα αυτά, αυτό που είναι πιο σημαντικό, είναι πως την ίδια στιγμή, από την κίνηση της Ford επωφελήθηκε η ευρύτερη κοινωνία, που ανέβασε τον πήχη για την αμοιβή της εργασίας σε ολόκληρη την αυτοκινητοβιομηχανία. Έτσι για πρώτη φορά χρησιμοποιήθηκαν τα εργαλεία της ΕΠΕ, χωρίς ακόμα να υφίσταται η συγκεκριμένη έννοια.

Με βάση τα παραπάνω, οι οικονομικές θεωρίες προχώρησαν ένα βήμα μπροστά, από τον κανόνα του Adam Smith σχετικά με το αόρατο χέρι της αγοράς και το δόγμα

«κέρδος πάνω από τους ανθρώπους». Στην θεωρία του, ο Alfred Marshall χαρακτηρίζει τα οικονομικά σαν μία «ηθική επιστήμη» ενώ ο Elton Mayo τονίζει τους κοινωνικούς και ψυχολογικούς παράγοντες και τις επιπτώσεις τους στην εργασία. Ένας ακόμα πατέρας της θεωρίας γύρω από την εταιρικής κοινωνική ευθύνη ήταν ο Γερμανός οικονομολόγος Karl William Kapp που δημοσίευσε, μία από τις πιο αναγνωρισμένες εργασίες του, για το κοινωνικό κόστος των Ιδιωτικών Επιχειρήσεων στη δεκαετία του 1950, στην οποία ανοιχτά επέκρινε την έλλειψη κοινωνικής και περιβαλλοντικής συνείδησης των αμερικανικών επιχειρήσεων.

Η δεκαετία του 1950 αποτέλεσε την έναρξη της σύγχρονης εποχής της ΕΚΕ. Τότε έγινε ευρύτερα γνωστή ως κοινωνική ευθύνη. Το 1953, ο Howard Bowen δημοσίευσε το βιβλίο του, κοινωνικές ευθύνες του Επιχειρηματία, και σε μεγάλο βαθμό πιστώνεται με την επινόηση της φράσης εταιρική κοινωνική ευθύνη. Αποτελεί ίσως τον πατέρα της σύγχρονης εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Ο Bowen υποστήριξε ότι η ΕΚΕ ήταν «υποχρέωση της βιομηχανίας να συνεχίσει αυτές τις πολιτικές, για να κάνουν αυτές τις αποφάσεις, ή να ακολουθήσουν αυτές τις γραμμές των δράσεων που είναι επιθυμητές από την άποψη των στόχων και των αξιών της κοινωνίας». Ο Bowen πήρε μια ευρεία προσέγγιση της επιχειρηματικής δραστηριότητας σχετικά με τις ευθύνες της εργοδοσίας και θεμελίωσε την θεωρία των ενδιαφερόμενων μερών (stakeholders).

Ένας άλλος στοχαστής, ο Peter Drucker ήταν ένας από τους πρώτους που ασχολήθηκε με την αντιμετώπιση της ΕΚΕ, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων ευθύνη ως μία από τις οκτώ βασικούς τομείς για τους επιχειρησιακούς στόχους που αναπτύχθηκαν το 1954 στο βιβλίο του, «Η Πρακτική Εφαρμογή του Management». Ενώ ο Drucker πίστευε ότι η πρώτη ευθύνη της διοίκησης στην κοινωνία περιελάμβανε το κέρδος, ένιωθε ότι ήταν επίσης πιο σημαντικό να εξετάσει, η διοίκηση, τον αντίκτυπο της κάθε επιχειρησιακής πολιτικής πάνω στην κοινωνία.

Ένα ορόσημο στη σύγχρονη ΕΚΕ ήταν το 1971, όταν η Επιτροπή Οικονομικής Ανάπτυξης στις ΗΠΑ δημοσίευσε την έκθεση Κοινωνικής Ευθύνης των Επιχειρήσεων. Ως έναν κώδικα δεοντολογίας, η ΕΟΑ περιέγραψε μια τριών επιπέδων μοντέλο της ΕΚΕ:

- Ο εσωτερικός κύκλος: οι βασικές αρμοδιότητες ενός οργανισμού σχετίζεται με τη δημιουργία κέρδους και ανάπτυξης
- Ο ενδιάμεσος κύκλος: ένας οργανισμός πρέπει να είναι ευαίσθητος στο μεταβαλλόμενο κοινωνικό συμβόλαιο που υπάρχει μεταξύ των επιχειρήσεων και της κοινωνίας, όταν επιδιώκει οικονομικά συμφέροντα της
- Ο εξωτερικός κύκλος: οι αρμοδιότητες και οι δραστηριότητες που ένας οργανισμός πρέπει να συνεχίσει προς την κατεύθυνση ενεργά τη βελτίωση του κοινωνικού περιβάλλοντος.

Ακόμα κι αν η ΕΚΕ είναι καλά ριζωμένη στο σημερινό επιχειρηματικό περιβάλλον, η ΕΚΕ είχε στη σύγχρονη ιστορία της και εξακολουθεί να έχει αντιπάλους. Ένας από τους πιο σημαντικούς αντιπάλους ήταν διάσημος οικονομολόγος Milton Friedman ο οποίος υποστήριξε ότι «υπάρχει ένας και μόνο ένας τύπος κοινωνικής ευθύνης των επιχειρήσεων - να χρησιμοποιήσει τους πόρους της και να συμμετάσχουν σε δραστηριότητες που έχουν σχεδιαστεί για να αυξήσει τα κέρδη της, εφόσον παραμένει στο πλαίσιο των κανόνων του παιχνιδιού, το οποίο εμπλέκεται σε ανοικτό και ελεύθερο ανταγωνισμό χωρίς την εξαπάτηση ή απάτη».

Ακόμα κι αν Friedman ήταν έντονα ενάντια στην έννοια της ΕΚΕ, σήμερα, μπορούμε να επεκτείνουμε τη γνώμη του σχετικά με την ΕΚΕ και με αυτόν τον τρόπο να μετατρέψει την άποψη αποδοκιμάζοντας του. Σημαντικές λέξεις στον ορισμό του «διαμένουν εντός των κανόνων του παιχνιδιού» το 1970 επεκτάθηκε μόνο στις βασικές αρχές της ελεύθερης αγοράς, αλλά σήμερα η λίστα με τους κανόνες του παιχνιδιού θα είναι πολύ μεγαλύτερη. Οι προσδοκίες της κοινωνίας των επιχειρήσεων αυξάνουν κάθε χρόνο, και καμία επιχείρηση δεν μπορεί να ελπίζει για να είναι επιτυχής, χωρίς να λάβει υπόψη της αυτές τις προσδοκίες - είτε πρόκειται για μείωση της ρύπανσης, αναλυτική επισήμανση του περιεχομένου, ή πρόσθετα οφέλη για την υγεία. Τα πλαίσια που έχουν δημιουργηθεί γύρω από την ΕΚΕ μπορεί να βοηθήσει τις εταιρείες να βγάλουν νόημα από αυτές τις προσδοκίες, και να επιτευχθεί μια ισορροπημένη προσέγγιση για τις ευθύνες τους. Πολλά έχουν αλλάξει από τότε Friedman έγραψε το άρθρο του. Σήμερα, οι εταιρείες της μάθησης μπορούν να αυξήσουν τα κέρδη, ως αποτέλεσμα των προσπαθειών της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης.

Η Πυραμίδα του Carroll

Τη θεωρητική βελτίωση της έννοιας της ΕΚΕ εξασφάλισε ο οικονομολόγος Archie Carroll. Το 1979, ο Carroll, στο βιβλίο του «Ένα τρισδιάστατο εννοιολογικό μοντέλο της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης» κατηγοριοποίησε την ΕΚΕ σε τέσσερα στρώματα, τα οποία ονόμασε οικονομικές, νομικές, ηθικές και τις διακριτικές προσδοκίες ότι η κοινωνία έχει τον έλεγχο των οργανισμών σε μια δεδομένη χρονική στιγμή. Οι τέσσερις κατηγορίες αντανακλούν το γεγονός ότι η ιστορία των επιχειρήσεων δείχνει έμφαση στις οικονομικές και, στη συνέχεια, νομικές πτυχές και αργότερα ανησυχία για τις ηθικές και διακριτική πτυχές. Το 1991, ο Carroll παρουσίασε το πρώτο μοντέλο της ΕΚΕ ως μια πυραμίδα. Διατυπώθηκε η άποψη ότι, αν τα στοιχεία δεν αλληλοαναιρούνται, βοηθά το διαχειριστή για να δείξει ότι τα διάφορα είδη των υποχρεώσεων, είναι σε διαρκή ένταση μεταξύ τους. Πολύ σημαντικό είναι ότι το μοντέλο έχει εμπειρικά δοκιμαστεί και υποστηρίζεται σε μεγάλο βαθμό από τα πορίσματα και ότι ενσωματώνει και δίνει απόλυτη προτεραιότητα στην οικονομική διάσταση ως πτυχή της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης.

Η Πυραμίδα του Carroll

Τα Ενδιαφερόμενα Μέρη (The Stakeholders)

Τα ενδιαφερόμενα μέρη είναι άτομα, ομάδες ατόμων, οργανισμοί ή εταιρείες που επηρεάζουν ή επηρεάζονται από τις διεργασίες και τις δράσεις των επιχειρήσεων (Βαξεβανίδου, 2011). Αποτελούν το περιβάλλον της επιχείρησης, εξωτερικό και εσωτερικό, άμεσο ή έμμεσο, όλους αυτούς που έχει αντίκτυπο η πολιτική της επιχείρησης. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν οι μέτοχοι, οι επενδυτές, οι πελάτες, οι καταναλωτές, οι εργαζόμενοι, το εργασιακό περιβάλλον, οι διεθνείς οργανισμοί, τα εργατικά σωματεία, οι μη κυβερνητικές οργανώσεις, ο δημόσιος και κρατικός τομέας, τα ακαδημαϊκά ιδρύματα, τα ΜΜΕ κ.ά. Οι προσδοκίες, οι επιδιώξεις και τα συμφέροντα των ενδιαφερόμενων μελών ασκούν αντιτιθέμενες πιέσεις στην επιχείρηση γιατί συχνά διαφέρουν. Οι πολιτικές που εφαρμόζουν οι επιχειρήσεις είναι διαφορετικές και επηρεάζονται από τις κατηγορίες των ενδιαφερόμενων μερών και τις ανάγκες και επιδιώξεις που καλείται να ικανοποιήσει. Συνεπώς, με αποτελεσματική διαχείριση των σχέσεων της με τις ομάδες των ενδιαφερόμενων μερών, η διοίκηση μιας επιχείρησης ακολουθεί τακτικές που εξαρτώνται από τη δύναμη τους και από τη στάθμη του ενδιαφέροντος τους για υποστήριξη ή αντίθεση στην πολιτική της επιχείρησης.

Πιο αναλυτικά, η έννοια των ενδιαφερομένων μερών είναι μια θεωρία οργανωτικής διαχείρισης και επιχειρηματικής ηθικής που αντιμετωπίζει τα ήθη και τις αξίες στη διαχείριση ενός οργανισμού. Αναλύθηκε αρχικά λεπτομερώς από τον Edward Freeman στο βιβλίο του «Στρατηγικό Management: Μια Προσέγγιση των ενδιαφερομένων μερών». Την έννοια προσδιορίζουν οι ομάδες, οι οποίες είναι τα ενδιαφερόμενα μέρη μιας επιχείρησης και περιγράφει τις μεθόδους με τις οποίες η διοίκηση μπορεί να λάβει υπόψη τα συμφέροντα των ομάδων αυτών. Σύμφωνα με τον ορισμό του Freeman «ένα stakeholder (ενδιαφερόμενο μέρος) είναι οποιαδήποτε ομάδα ή άτομο που μπορεί να επηρεάσει ή να επηρεάζεται από την επίτευξη των στόχων του οργανισμού».

Κατά την παραδοσιακή άποψη της εταιρείας (συνήθως η μόνη που αναγνωρίζεται στο δίκαιο των επιχειρήσεων στις περισσότερες χώρες), τα ενδιαφερόμενα μέρη είναι οι ιδιοκτήτες της εταιρείας. Η εταιρεία έχει ένα δεσμευτικό καθήκον να βάλει πρώτα απ'

όλα τις ανάγκες τους και να αυξήσει την αξία τους. Σε παλαιότερα μοντέλα, η επιχείρηση μετατρέπει τις εισροές των επενδυτών, των εργαζομένων, και τους προμηθευτές σε προϊόντα που αγοράζουν οι πελάτες, επιστρέφοντας έτσι κάποια κεφάλαια προς όφελος της επιχείρησης. Με αυτό το μοντέλο, οι εταιρείες αντιμετωπίζουν μόνο τις ανάγκες και τις επιθυμίες των τεσσάρων αυτών κομματιών: τους επενδυτές, τους εργαζόμενους, τους προμηθευτές και τους πελάτες. Ωστόσο, η θεωρία των ενδιαφερομένων υποστηρίζει ότι υπάρχουν και άλλα εμπλεκόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένων κυβερνητικών φορέων, πολιτικές ομάδες, επαγγελματικές ενώσεις, συνδικάτα, κοινότητες, διάφορες ομάδες συμφερόντων (π.χ. μη-κερδοσκοπικούς οργανισμούς), συγγενείς εταιρείες, υποψήφιους εργαζόμενους, τους υποψήφιους πελάτες κ.α. Μερικές φορές ακόμη και οι ανταγωνιστές υπολογίζονται ως ενδιαφερόμενα μέρη.

Τα ενδιαφερόμενα μέρη μιας εταιρείας μπορούν να ομαδοποιηθούν, για παράδειγμα, στις ακόλουθες τέσσερις κατηγορίες:

- Άτομα με Εξουσία: η ομάδα αυτή περιλαμβάνει την κυβέρνηση, τις ρυθμιστικές αρχές, τους μετόχους και το Διοικητικό Συμβούλιο. Αυτές είναι οι ενδιαφερόμενοι που έχουν εξουσία πάνω εταιρείας και μπορούν να παίζουν ρόλο στις αποφάσεις τους.
- Οι επιχειρηματικοί εταίροι: Οι εργαζόμενοι, οι προμηθευτές, οι εμπορικές ενώσεις, και οι όλοι όσοι παρέχουν υπηρεσίες. Αυτά τα ενδιαφερόμενα μέρη μπορούν να βοηθήσουν την εταιρεία στην επίτευξη των στόχων της
- Ομάδες Πελατών: όλα τα είδη των πελατών εμπίπτουν σε αυτήν την ομάδα
- Εξωτερικές επιρροές: Τα μέλη της τοπικής κοινωνίας, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης κ.α. επίσης επηρεάζουν τη διαδικασία λήψης αποφάσεων της εταιρείας.

Η έννοια των ενδιαφερομένων μερών είναι ιδιαίτερα σημαντική για την ΕΚΕ, καθώς χωρίς αυτή θα ήταν δύσκολο να εντοπιστούν οι διάφορες ομάδες (stakeholders) που μπορεί να υπάρχουν, και μάλιστα στην πράξη, παίζουν σημαντικό ρόλο στην επιτυχία μιας εταιρείας. Επίσης, πολλοί σύγχρονοι ορισμοί της ΕΚΕ ενσωματώνουν τη θεωρία των ενδιαφερομένων μερών (π.χ. Chandler ή η Ευρωπαϊκή Επιτροπή).

Επίσης, η χρησιμοποίηση της έννοιας των ενδιαφερομένων μερών μπορεί να βοηθήσει στη μέτρηση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Ο Clarkson υποστήριξε ότι η εταιρική κοινωνική επίδοση μπορεί να αναλυθεί και να αξιολογηθεί πιο αποτελεσματικά με τη χρήση ενός πλαισίου με βάση τη διαχείριση των σχέσεων μιας εταιρείας με τα ενδιαφερόμενα μέρη απ' ότι με τη χρήση μοντέλων και μεθοδολογιών που βασίζονται στις έννοιες που αφορούν την ΕΚΕ.

Οι σχέσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη δεν είναι στατικές αλλά εξελίσσονται με την πάροδο του χρόνου. Οι σχέσεις αυτές συχνά περνούν από τα ακόλουθα στάδια:

- Ευαισθητοποίηση - σε αυτή τη φάση τα ενδιαφερόμενα μέρη να γνωρίζουν την ύπαρξη της εταιρείας
- Γνώση - τα ενδιαφερόμενα μέρη έχουν αρχίσει να καταλαβαίνουν τι κάνει η εταιρεία, τις αξίες της, τη στρατηγική και την αποστολή. Κατά το στάδιο αυτό οι εταιρείες παρέχουν στα ενδιαφερόμενα μέρη τις σχετικές πληροφορίες
- Θαυμασμός - σε αυτή τη φάση η εμπιστοσύνη μεταξύ των επιχειρήσεων και των ενδιαφερομένων μερών αναπτύσσεται
- Δράση - οι εταιρείες θα συνεργαστούν περαιτέρω με τα ενδιαφερόμενα μέρη και οι εργαζόμενοι είναι πρόθυμοι να αναλάβουν μεγαλύτερες ευθύνες.

Εργαλεία Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης

Ήδη από τη δεκαετία του '90, παρατηρείται μια αυξημένη ανάγκη πληροφόρησης από τους καταναλωτές, τους εργαζόμενους, τους επενδυτές κτλ, για θέματα που αφορούν την οικονομική, οικολογική και κοινωνική αειφορία των επιχειρήσεων. Αλλά, η μέτρηση αυτών των τομέων απαιτεί ειδικά συστήματα αξιολόγησης. Για αυτόν ακριβώς το λόγο, διαμέσω των χρόνων, δημιουργήθηκαν ορισμένοι δείκτες καθώς και πολλοί οργανισμοί, που κύριος στόχος τους ήταν η μέτρηση της υπεύθυνης συμπεριφοράς των επιχειρήσεων απέναντι σε όλα τους τα ενδιαφερόμενα μέρη καθώς και στο περιβάλλον.

Μέχρι σήμερα δεν υπάρχει ένα κοινώς συμφωνημένο Σύστημα Μέτρησης για την ΕΚΕ, ούτε ένα ενιαίο μεθοδολογικό πλαίσιο που να λαμβάνει ευρεία αποδοχή από την αγορά. Ωστόσο, μια σειρά από κώδικες, εργαλεία, πρότυπα, οδηγίες και πλαίσια, είναι πλέον διαθέσιμα στις επιχειρήσεις, ώστε να τις βοηθήσουν να ενσωματώσουν την ΕΚΕ στην επιχειρησιακή τους στρατηγική, με σκοπό να ευθυγραμμίσουν την απόδοσή τους με τους στόχους της βιώσιμης ανάπτυξης.

Η αύξηση του ενδιαφέροντος για την εταιρική κοινωνική ευθύνη, είχε ως συνέπεια την αύξηση των αριθμών εργαλείων μέτρησης και διαχείρισής της. Τα εργαλεία αυτά, ορίζονται από κάποιες γενικές κατευθυντήριες γραμμές έως και σε συστήματα διαχείρισης δηλαδή μεθοδολογίες εξέτασης των επενδύσεων. Κοινός στόχος βέβαια είναι, η καθοδήγηση αλλά και, εν συνεχεία, η διατήρηση των επιχειρήσεων στον δρόμο προς τη βιώσιμη ανάπτυξη και η ανάδειξη αυτής τους της πορείας στο κοινό.

Όλα τα συστήματα αξιολόγησης προσανατολίζονται προς τους διεθνείς κανόνες και τις διεθνείς συμβάσεις. Αυτά τα διεθνή πρότυπα αποτελούν σε κάποιο βαθμό το θεμέλιο πάνω στο οποίο οι οργανισμοί που σχετίζονται με τα μοντέλα αξιολόγησης μπορούν να εγκατασταθούν και να λειτουργούν. Στην «Κοινωνικά Υπεύθυνη Διαχείριση» μιας επιχείρησης, εμπεριέχονται κώδικες συμπεριφοράς, πρότυπα διαχείρισης και αναφοράς με σκοπό οι επιχειρήσεις να υιοθετήσουν αξίες της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης στη στρατηγική τους. Οι κώδικες συμπεριφοράς είναι τα εργαλεία που προωθούν βασικά τα θεμελιώδη ανθρώπινα, τα εργασιακά και περιβαλλοντικά δικαιώματα. Ουσιαστικά θα λέγαμε μία επίσημη δήλωση αξιών.

Παραδείγματα κωδικών συμπεριφοράς:

A) Διακυβερνητικές Αρχές:

- 1) ΟΟΣΑ – Κατευθυντήριες Γραμμές για τις Πολυεθνικές Επιχειρήσεις (OECD)
- 2) ΟΗΕ – Προσχέδιο Κατευθυντηρίων Γραμμών για Εταιρείες
- 3) ΔΟΕ – Διακήρυξη των Θεμελιωδών Αρχών και Δικαιωμάτων στην Εργασία

B) Πολυμερείς Κώδικες Συμπεριφοράς:

- 1) Πρωτοβουλία για το ηθικό εμπόριο (Ethical Trading Initiative)
- 2) Εθελοντικές Αρχές για την Ασφάλεια και τα Ανθρώπινα δικαιώματα στον Κλάδο των Εξαγωγών (Voluntary principles on Security and Human Rights for the Extractive Sector)

Γ) Μοντέλα Κωδικών Συμπεριφοράς διαμορφωμένα από ΜΚΟ, και άλλους οργανισμούς:

- 1) Διεθνής Αμνηστία – Αρχές Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για τις Επιχειρήσεις
- 2) ΟΗΕ – Οικουμενικό Σύμφωνο: Τα πρότυπα διαχείρισης, αποτελούν το εσωτερικό εργαλείο σε μία επιχείρηση που τη διευκολύνει να ενσωματώσει την εταιρική κοινωνική ευθύνη σε καθημερινή βάση. Αναφέρονται σε ένα σύνολο διαδικασιών και πρακτικών που διασφαλίζει τη ποιότητα, το περιβάλλον, την υγεία, την ασφάλεια και ακόμα και τον ίδιο τον εργασιακό χώρο. Διαχωρίζονται σε πρότυπα που αναφέρονται στις διαδικασίες και στα πρότυπα που αναφέρονται σε μετρήσεις επιδόσεων.

Ακόμα, υπάρχει πληθώρα δεικτών που μετράνε την κοινωνική και περιβαλλοντική συμπεριφορά των επιχειρήσεων όπως:

- ASBI Βαρόμετρο (Awareness and Social Behavior Index – Βαρόμετρο Αναγνωρισιμότητας και Κοινωνικής Συμπεριφοράς)
- EFQM framework for CSR
- CR Index
- KLO Domini 400
- FTSE4Good
- DJSI

Ενδεικτικά, όσον αφορά τη μέτρηση της απόδοσης των επιχειρήσεων στον τομέα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ), σημαντικός διεθνώς δείκτης είναι ο CR Index και χρησιμοποιείται ως εθνικός δείκτης ΕΚΕ σε διάφορες χώρες. Ως ένα εργαλείο αξιολόγησης αποτελεί και σημείο αναφοράς για τη συγκριτική αξιολόγηση των επιδόσεων Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης σε τέσσερις επιμέρους τομείς: Κοινωνία, Περιβάλλον, Εργαζόμενοι και Αγορά. Πιο αναλυτικά ο δείκτης CRI μετράει την απόδοση των επιχειρήσεων και την επίδρασή τους:

- Στην κοινωνία, αξιολογώντας την υποστήριξη που παρέχει σε πρωτοβουλίες των τοπικών και εθνικών κοινωνιών βοηθώντας στο χτίσιμο εποικοδομητικών σχέσεων με τις κοινωνίες αυτές και τη δημιουργία Αμοιβαίας Εμπιστοσύνης.
- Στο περιβάλλον, αξιολογώντας τις πολιτικές τους και τις ενέργειές τους για τον περιορισμό των δυσμενών επιδράσεων που εξασκεί στις κλιματικές αλλαγές βοηθώντας να συνειδητοποιήσουν ότι η μετάβασή τους σε μια οικονομία που απαιτεί περιορισμό του διοξειδίου του άνθρακος αντιπροσωπεύει τόσο ένα μεγάλο ρίσκο όσο και μια μεγάλη ευκαιρία.
- Στην αγορά και τους καταναλωτές, αξιολογώντας την επίδοσή τους στις σχέσεις τους με τους πελάτες τους και την αγορά και στο κατά πόσο παρακολουθούν, κατανοούν και ανταποκρίνονται στις συνεχώς μεταλλασσόμενες ανάγκες των καταναλωτών. Στο πώς δηλαδή πωλούν τα προϊόντα και τις υπηρεσίες με υπευθυνότητα, σωστή ποιότητα και τιμές.
- Στους εργαζομένους, αξιολογώντας τη συμπεριφορά και τις πολιτικές τους στα εργασιακά θέματα όπως: Ασφάλεια, Υγιεινή, Ειλικρινή Επικοινωνία και Δίκαιη Μεταχείριση.

Ένας Δείκτης, σε γενικές γραμμές, πρέπει να:

- Εστιάζει με χρήσιμο τρόπο στους κινδύνους και τις ευκαιρίες της υπεύθυνης επιχειρηματικότητας για την εταιρεία.
- Συνδυάζει μεταξύ τους διαφορετικές λειτουργίες και να διαχειρίζεται βασικά θέματα υπεύθυνης επιχειρηματικότητας σε όλη την επιχείρηση.
- Ελέγχει αν οι δραστηριότητες της επιχείρησης λαμβάνουν χώρα με συστηματικό και ενιαίο τρόπο και καθοδηγεί την επιχείρηση μέσα από τη διαδικασία της ενσωμάτωσης.
- Προσδιορίζει ένα πρακτικό πλαίσιο για τη βελτίωση της απόδοσης και της

επικοινωνιακής διαδικασίας.

- Παρέχει αξιόπιστη και ανεξάρτητη πληροφόρηση στα εσωτερικά και εξωτερικά ενδιαφερόμενα μέρη, καταδεικνύοντας την αφοσίωση της εταιρείας στις πρακτικές διαφάνειας και συνεχούς βελτίωσης.

Η αναγκαιότητα ύπαρξης δεικτών μέτρησης της ΕΚΕ είναι μεγάλης σημασίας, διότι μέσω αυτών μπορεί να μετρηθεί και να αξιολογηθεί η πραγματική υπευθυνότητα ενός οργανισμού. Οι δείκτες μπορούν να μετρήσουν τη θέση της επιχείρησης στην αγορά, την υπευθυνότητα της επιχείρησης απέναντι στο περιβάλλον, την εργασία, την ηθική και την κοινωνία. Επιπροσθέτως, υπάρχουν ορισμένα ιδρύματα και φορείς, ανεξάρτητοι και μη, που έχουν σαν στόχο την προώθηση και την αξιολόγηση της ΕΚΕ. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί πως ορισμένα από αυτά τα ιδρύματα έχουν ιδρυθεί και δραστηριοποιούνται στον ελληνικό χώρο.

Οι Διαστάσεις της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης

Η ΕΚΕ μπορεί να έχει διάφορες διαστάσεις ως προς την εφαρμογή της από τις επιχειρήσεις. Ο John Elkington (1998) αναφέρει τον όρο Triple Bottom Line (TBL)- γνωστό και ως 3BL ή 3p's (People, Planet, Profit)- για να περιγράψει την ενσωμάτωση τριών βασικών πυλώνων σε όλες τις λειτουργίες ενός οργανισμού (οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό), με τους οποίους μπορεί μία επιχείρηση να υπολογίσει τη συνολική της επίδοση. Στα πλαίσια της βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης, οι επιχειρήσεις μπορούν να στραφούν σε διαδικασίες, όπου το όραμα, η αποστολή και οι αξίες θα περιλαμβάνουν και τους τρεις πυλώνες. Αυτό συνεπάγεται στρατηγική που ενσωματώνει παράλληλα βιώσιμες οικονομικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές αρχές σε όλες τις λειτουργίες ενός οργανισμού.

Κατά τον Archie Carroll (1979) οι διαστάσεις της κοινωνική ευθύνης διαχωρίζονται σε τέσσερις διαφορετικούς τομείς:

Οικονομικές Ευθύνες: Πρωταρχική ευθύνη των επιχειρήσεων είναι να λειτουργούν ορθώς οικονομικά για να παραμείνουν στον επιχειρηματικό χώρο. Οι ευθύνες αυτές αναφέρονται στην παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών που η κοινωνία χρειάζεται, στην ασφαλή και δίκαια αμειβόμενη εργασία των εργαζομένων και στην εκπλήρωση των οικονομικών υποχρεώσεων έναντι της Πολιτείας (π.χ. καταβολή φόρων).

Νομικές Ευθύνες: Αναφέρονται στη λειτουργία των επιχειρήσεων σύμφωνα με τους κανονισμούς, τους νόμους και τις αποφάσεις της Πολιτείας.

Ηθικές Ευθύνες: Αναφέρονται στις ευθύνες εκείνες των επιχειρήσεων που η κοινωνία αναμένει από αυτές, πέρα από τις οικονομικές και νομικές ευθύνες. Οι επιχειρήσεις κάνουν αυτό που είναι σωστό, εύλογο και δίκαιο ακόμα και όταν δεν υποχρεώνονται από κάποια νομοθεσία.

Προαιρετικές Ευθύνες: Αναφέρονται σε ενέργειες που γίνονται εθελοντικά, όπως οι φιλανθρωπικές πράξεις, προγράμματα για χρήστες ναρκωτικών, 13 χορηγίες αθλητικές ή καλλιτεχνικές. Δεν απαιτούνται από το νόμο ούτε γενικά αναμένονται από την κοινωνία και είναι στην ευχέρεια καθεμίας επιχείρησης να θελήσει να τις πραγματοποιήσει.

Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη μπορεί να κατηγοριοποιηθεί είτε σε τρεις, είτε σε έξι κατηγορίες. Αν ο διαχωρισμός γίνει σε τρεις κατηγορίες, πρόκειται για την κοινωνική, την περιβαλλοντική και την οικονομική διάσταση. Αν γίνει σε έξι κατηγορίες, ο διαχωρισμός γίνεται ανάλογα με τη φύση της ανάλογης πρωτοβουλίας-προγράμματος: Προώθηση Σκοπού, Μάρκετινγκ Σκοπού, Κοινωνικό Μάρκετινγκ, Εταιρική Φιλανθρωπία, Εταιρικός Εθελοντισμός, Κοινωνικά Υπεύθυνες Πρακτικές. Οι όροι αυτοί (εκτός του κοινωνικού μάρκετινγκ) δεν είναι ακόμα παγιωμένοι στη ελληνική ακαδημαϊκή κοινότητα λόγω της σχετικής νεότητας του επιστημονικού αυτού αντικειμένου και της έλλειψης ζωηρού ενδιαφέροντος από τους Έλληνες ακαδημαϊκούς. Ο πιο συνήθης διαχωρισμός είναι ο τριμερής. Παρόλα αυτά, η παρακάτω ανάλυση περιλαμβάνει και τους δύο τρόπους.

Η ιδέα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ) συνδέεται με την έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης, η οποία στηρίζεται σε τρεις πυλώνες : τον οικονομικό, τον κοινωνικό και τον περιβαλλοντικό.

Κοινωνικά υπεύθυνη επιχειρηματικότητα σημαίνει να δραστηριοποιείται ο διευθύνων σύμβουλος εθελοντικά υπεύθυνα, επιδιώκοντας την βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη της εταιρείας του, με κοινωνική και περιβαλλοντική ευαισθησία, πέρα και πάνω από ότι επιβάλλει ο νόμος, επηρεάζοντας ανάλογα τους κοινωνικούς του εταίρους (stakeholders). Συμμέτοχοι ή αλλιώς κοινωνικοί εταίροι της ναυτιλιακής επιχείρησης, κατά την ΕΚΕ θεωρούνται οι εργαζόμενοι, ναυλωτές, προμηθευτές, επενδυτές, τράπεζες, κράτη σημαίας, νηογνώμονες, αλληλασφαλιστικοί οργανισμοί, κρατικές και διεθνείς αρχές, Μη Κερδοσκοπικές Οργανώσεις (ΜΚΟ) , ΜΜΕ και η κοινωνία, όσοι δηλαδή επηρεάζουν κι επηρεάζονται κάθετα από την κουλτούρα της εταιρείας.

Η ΕΚΕ ως κουλτούρα κι εργαλείο στρατηγικού μάνατζμεντ ή αλλιώς διοίκησης ποιότητας, έχει αξία και ηθική χρησιμότητα για μια εταιρία στην προσπάθεια της ν' αναπτύσσεται βιώσιμα, δηλαδή χωρίς το οικολογικό της αποτύπωμα να καταναλώνει πόρους από τις επόμενες γενεές. Λίγες ναυτιλιακές με όραμα επενδύουν τα κέρδη τους σε κοινωνικό, ανθρωπιστικό, οικολογικό ή πολιτιστικό έργο. Η διεθνής νομοθεσία όμως προωθεί αυστηρότερες προδιαγραφές μέτρησης της κοινωνικής και περιβαλλοντικά διαφανούς διαχείρισης των εταιρειών και προς το παρόν επικροτεί

όσους πρωτοπορούν επιδεικνύοντας πρόωπη, συνειδητή κι ειλικρινή διάθεση αυτοδέσμευσης με εθελοντική ενσωμάτωση των αρχών της κοινωνικής υπευθυνότητας στην επιχειρηματική τους στρατηγική για την αποτροπή της κλιματικής αλλαγής και των συνεπειών της.

Η συγκεκριμένη στρατηγική απαιτεί από τα υπεύθυνα στελέχη την ενεργοποίηση όλων των τμημάτων της εταιρείας προς νέο εταιρικό σκοπό, καταρχήν οικονομικό. Η εταιρική προσέγγιση πρέπει να αλλάξει, προσαρμοσμένη στην εποχή μας, να είναι «ολιστική» υπολογίζοντας τις προτάσεις όλων των κοινωνικών εταίρων κι όχι μόνο την κερδοφορία της επιχείρησης. Πρακτικά, η χρηματοοικονομική επίδοση της εταιρείας αποτυπώνεται στον ετήσιο ισολογισμό, ενώ στον Κοινωνικό Απολογισμό Βιωσιμότητας μιας εταιρίας με πολιτική ΕΚΕ καταγράφεται η οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική επίδοση της.

Κοινωνική διάσταση:

Κάθε επιχείρηση δεν είναι απλά ένα τμήμα, μία συνιστώσα του οικονομικού συστήματος αλλά αποτελεί στοιχείο του κοινωνικού συνόλου. Η κοινωνική διάσταση αφορά τόσο τις πολιτικές που εφαρμόζονται στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης. Στο εσωτερικό περιβάλλον, ο ανθρώπινος παράγοντας πλέον αποκτά ιδιαίτερη αξία. Στο πλαίσιο αυτό μία επιχείρηση επιδιώκει να εξασφαλίζει σύγχρονο, ασφαλές και υγιές περιβάλλον εργασίας, να βελτιώνει τις σχέσεις επικοινωνίας διοίκησης – εργαζομένων, να παρέχει αρμοδιότητες και εξουσία στους εργαζομένους, να ενθαρρύνει την επαγγελματική τους κατάρτιση έτσι ώστε το εργασιακό κλίμα να βελτιώνεται και να αυξάνεται η παραγωγικότητα των εργαζομένων (Βαξεβανίδου, 2011). Στο εξωτερικό περιβάλλον, οι επιχειρήσεις μπορούν να εφαρμόσουν πολιτικές με στόχο την αύξηση της απασχόλησης της τοπικής κοινωνίας, το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την οικονομική ενίσχυση μέσα από επιχορηγήσεις και φιλανθρωπικές δραστηριότητες. Υπάρχουν, ωστόσο, έξι βασικοί τύποι εταιρικών κοινωνικών πρωτοβουλιών που εφαρμόζουν σήμερα οι εταιρείες και σχετίζονται με τους εταιρικούς της στόχους. Αυτές είναι (Kotler, 2009):

Προωθητικές Ενέργειες Σκοπού (Cause Promotions):

Η επιχείρηση προσφέρει χρήματα, προϊόντα ή άλλες υπηρεσίες για να ευαισθητοποιήσει το κοινωνικό σύνολο ή την τοπική κοινωνία γύρω από ένα θέμα (π.χ. γνωστή εταιρεία παραγωγής καλλυντικών ειδών προώθησε την κατάργηση δοκιμών των καλλυντικών στα ζώα). Προκειμένου να συμβάλει στη γνωστοποίηση κάποιου κοινωνικού σκοπού μπορεί να διοργανώσει μία ημερίδα, εκθέσεις και συνέδρια παίρνοντας πρωτοβουλία από μόνη της ως βασικός χορηγός ή να είναι ένας από τους πολλούς χορηγούς σε πρωτοβουλία ενός άλλου οργανισμού.

Κατά τη διάρκεια μιας προωθητικής ενέργειας που έχει έναν σκοπό, μια εταιρεία παρέχει κεφάλαια, συνεισφορές σε είδος, ή πόρους για να αυξήσει την ευαισθητοποίηση και την ανησυχία του για μια κοινωνική αιτία ή να υποστηρίξει συγκέντρωση χρημάτων, τη συμμετοχή, ή εθελοντική πρόσληψη για μια αιτία. Η επικοινωνία είναι η κύρια εστίαση για την πρωτοβουλία αυτή, με προσοχή για να δημιουργήσει την ευαισθητοποίηση και την ανησυχία σε σχέση με ένα επιλεγμένο κοινωνικό ζήτημα ή για να πείσουν τους πιθανούς χορηγούς και εθελοντές να συνεισφέρουν στην επιλεγμένη αιτία ή να συμμετέχουν σε δραστηριότητες που υποστηρίζουν τη συγκεκριμένη αιτία. Επιτυχημένες εκστρατείες χρησιμοποιούν αποτελεσματικά τις αρχές της επικοινωνίας, την ανάπτυξη κινήτρων μέσω μηνυμάτων, προωθώντας την αποτελεσματικά μέσα από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Τα σχέδια της εκστρατείας βασίζονται σε σαφείς ορισμούς του κοινού στο οποίο απευθύνεται, επικοινωνιακούς στόχους και τους στόχους, υποστήριξη για τις υπεσχημένες παροχές, κατάλληλα κανάλια επικοινωνίας, και την επιθυμητή τοποθέτηση.

Οι προωθητικές ενέργειες διακρίνονται από τις άλλες πρωτοβουλίες της ΕΚΕ κυρίως από την έμφαση στις στρατηγικές προώθησης. Ιδιαίτερα διαφέρουν από την φιλανθρωπία δεδομένου ότι χρειάζονται περισσότερα από την απλή παροχή δωρεών, όπως εκστρατείες προώθησης που συχνά απαιτούν συμμετοχή στην ανάπτυξη και διανομή των υλικών καθώς και συμμετοχή σε δραστηριότητες δημοσίων σχέσεων.

Οι προωθητικές ενέργειες επικεντρώνονται συνήθως στους ακόλουθους στόχους:

- Δημιουργία ευαισθητοποίησης και ανησυχίας με την παρουσίαση κίνητρων, στατιστικών στοιχείων και γεγονότων, όπως η δημοσιοποίηση του αριθμού των ατόμων που πάσχουν από κάποια συγκεκριμένη, με την ανταλλαγή πραγματικών ιστοριών ανθρώπων που έχουν συγκεκριμένα προβλήματα κ.α.
- Να πείσει τα άτομα να δωρίσουν χρόνο, χρήμα ή και μη χρηματικά πόρους για να βοηθήσουν όσους έχουν ανάγκη
- Να πείσουν τους ανθρώπους να συμμετάσχουν σε εκδηλώσεις, όπως η συμμετοχή σε μια έκθεση τέχνης, βοηθώντας στη συγκέντρωση χρημάτων, ή ακόμα και με τη συλλογή υπογραφών

Η προσέγγιση αυτή απαιτεί περισσότερο χρόνο και συμμετοχή από την απλή δωρεά και προωθητικές ενέργειες που συχνά μπορεί να οδηγήσουν, στην μείωση των επιθυμητά ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων.

Μάρκετινγκ Σκοπού (Cause- related Marketing):

Η επιχείρηση δωρίζει ένα ποσό ή ποσοστό επί των πωλήσεων της για έναν κοινωνικά ή κοινωνικό σκοπό. Είναι μία πολιτική που συνήθως εφαρμόζεται για κάποιο συγκεκριμένο προϊόν και για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Η εφαρμογή μίας τέτοιας πολιτικής εξασφαλίζει αμοιβαίο όφελος, τόσο για τη επιχείρηση που αυξάνει τις πωλήσεις ενός συγκεκριμένου προϊόντος όσο και την οικονομική ενίσχυση του οργανισμού που συνεργάζεται (π.χ. γνωστή εταιρεία παραγωγής εμφιαλωμένων νερών δωρίζει μέρος των εσόδων της, για τα παιδιά της Αφρικής). Παράλληλα, δίνεται η ευκαιρία στους καταναλωτές, χωρίς επιπλέον χρήματα, να βοηθήσουν για ένα σκοπό μέσα από την αγορά των προϊόντων.

Στο μάρκετινγκ του σκοπού, η εταιρεία δεσμεύεται είτε να κάνει μια εισφορά είτε να δωρίσει ένα ποσοστό των εσόδων της σε ένα συγκεκριμένο σκοπό με βάση τις πωλήσεις του προϊόντος. Το μάρκετινγκ του σκοπού είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με την ΕΚΕ.

Εταιρικό Κοινωνικό Μάρκετινγκ (Corporate Social Marketing):

Η επιχείρηση μπορεί να αναπτύξει και να εφαρμόσει μία εκστρατεία με έμφαση στην αλλαγή της συμπεριφοράς του κοινού. Πρόκειται για περιπτώσεις που διαφοροποιούνται από τις προωθητικές ενέργειες σκοπού και έχουν ως στόχο τη βελτίωση ενός δημόσιου αγαθού, όπως της δημόσιας υγείας, της ασφάλειας, του περιβάλλοντος κ.ά. Μία εκστρατεία μπορεί να ξεκινήσει μεμονωμένα από μία επιχείρηση ή να προκύψει από τη συνεργασία με δημόσιους φορείς ή μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς (π.χ. γνωστή εταιρεία παραγωγής τσιγάρων ενθαρρύνει του γονείς να μιλήσουν για το κάπνισμα στα παιδιά τους).

Το εταιρικό κοινωνικό μάρκετινγκ είναι ένα μέσο με το οποίο μια εταιρεία στηρίζει την ανάπτυξη και την εφαρμογή μιας εκστρατείας αλλαγής συμπεριφοράς με σκοπό τη βελτίωση της δημόσιας υγείας, της ασφάλειας, του περιβάλλοντος ή της κοινότητας ευημερία. Η αλλαγή συμπεριφοράς είναι πάντα το επίκεντρο για το αναμενόμενο αποτέλεσμα. Επιτυχημένες εκστρατείες χρησιμοποιούν μια στρατηγική προσέγγιση σχεδιασμού μάρκετινγκ: τη διεξαγωγή ανάλυσης της κατάστασης, επιλέγοντας το κοινό-στόχο, τον καθορισμό της συμπεριφοράς, εντοπίζοντας τους φραγμούς και τα οφέλη για την αλλαγή της συμπεριφοράς, και στη συνέχεια η ανάπτυξη μιας στρατηγικής μάρκετινγκ που βοηθά ξεπεράσουν τα εμπόδια που αντιλαμβανόμαστε και να μεγιστοποιήσουν τα πιθανά οφέλη. Στηρίζεται στις ίδιες αρχές και τις τεχνικές που χρησιμοποιούνται για την ανάπτυξη και την εφαρμογή στρατηγικών μάρκετινγκ για τα αγαθά και τις υπηρεσίες της εταιρείας.

Το εταιρικό κοινωνικό μάρκετινγκ διακρίνεται από τις άλλες πρωτοβουλίες της ΕΚΕ λόγω του ότι εστιάζει στην αλλαγή συμπεριφοράς. Παρά το γεγονός ότι οι προσπάθειες της εκστρατείας ενδέχεται να περιλαμβάνουν ευαισθητοποίηση και εκπαιδευτικές συνιστώσες ή προσπάθειες να αλλάξουν οι τρέχουσες πεποιθήσεις και συμπεριφορές, η εκστρατεία έχει σχεδιαστεί κυρίως για να υποστηρίξει και να επηρεάσει μια συγκεκριμένη δημόσια συμπεριφορά (π.χ. απέχουν από το κάπνισμα κοντά στα παιδιά) ή ενέργεια (π.χ. επισκέπτονται τακτικά το γιατρό για προληπτικό check-up).

Οι εκστρατείες που διοργανώνονται στα πλαίσια του εταιρικού κοινωνικού μάρκετινγκ επικεντρώνονται συνήθως στην προώθηση της συμπεριφοράς που αφορούν ειδικά θέματα όπως τα εξής:

- Τα θέματα υγείας, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης της χρήσης καπνού, ο καρκίνος του μαστού, ο καρκίνος του προστάτη, η σωματική δραστηριότητα, καρκίνο του δέρματος, τις διατροφικές διαταραχές, ο διαβήτης, το HIV / AIDS, και άλλες
- Θέματα πρόληψης των τραυματισμών, όπως η ασφάλεια της κυκλοφορίας, την πρόληψη των τραυματισμών των παιδιών, καθώς και άλλα
- Περιβαλλοντικά θέματα, συμπεριλαμβανομένης της διατήρησης του νερού, ηλεκτρική συντήρηση, χρήση φυτοφαρμάκων, ρύπανση των υδάτων και του αέρα, καθώς και τη διατήρηση των ενδιαιτημάτων άγριας ζωής
- Θέματα κοινοτικής συμμετοχής, όπως ο εθελοντισμός, τα δικαιώματα των ζώων, την πρόληψη του εγκλήματος, και άλλα.

Η επιλογή των θεμάτων μπορεί να επηρεαστεί συχνά από μια φυσική σύνδεση με τη βασική δραστηριότητα της εταιρείας. Η απόφαση για τη στήριξη μιας εκστρατείας αλλαγή συμπεριφοράς μπορεί στη συνέχεια να υποκινούνται από κάποια αναπτυσσόμενη ίσως ακόμη ανησυχητικές τάσεις, για παράδειγμα με την αύξηση των τροχαίων ατυχημάτων ή επιδείνωσης της ποιότητας του φυσικού περιβάλλοντος.

Στα δυνητικά οφέλη της εταιρείας μπορεί να είναι η ενίσχυση του ονόματος της (brand), δημιουργώντας την προτίμηση της μάρκας, και η αύξηση των πωλήσεων. Τα πρόσθετα οφέλη πέραν του μάρκετινγκ περιλαμβάνουν τη βελτίωση της κερδοφορίας και της δημιουργία μιας θετικά φορτισμένης κοινωνικής επίδρασης.

Εταιρική Φιλανθρωπία (Corporate Philanthropy):

Πρόκειται κατά κανόνα για άμεση προσφορά χρημάτων σε κάποιον φιλανθρωπικό οργανισμό ή κοινωνικό σκοπό. (π.χ. η προσφορά χρημάτων σε διάφορα ιδρύματα). Οι περισσότερες επιχειρήσεις καλούνται να αναπτύξουν πλέον στρατηγικές, να στηρίξουν έναν κοινωνικό σκοπό και να προωθήσουν φιλανθρωπικές ενέργειες ώστε

να ισορροπήσουν ανάμεσα στις ανταγωνιστικές προτεραιότητες και το απαιτητικό κοινό.

Η εταιρική φιλανθρωπία είναι η άμεση συμβολή μιας εταιρείας σε μια φιλανθρωπία, τις περισσότερες φορές με τη μορφή μη επιστρεπτέων ενισχύσεων σε μετρητά, δωρεές ή υπηρεσιών σε είδος. Είναι ίσως το πιο παραδοσιακό όλων των πρωτοβουλιών ΕΚΕ και ιστορικά υπήρξε μια σημαντική πηγή υποστήριξης για την υγεία, την εκπαίδευση και τις τέχνες, καθώς και με τις αποστολές για την προστασία του περιβάλλοντος. Οι εταιρικές δωρεές είναι συχνά ζωτικής σημασίας για την ύπαρξη μη-κερδοσκοπικών οργανισμών.

Μερικοί συγγραφείς περιλαμβάνουν τον εθελοντισμό των εργαζομένων ως μια μορφή εταιρικής φιλανθρωπίας. Ωστόσο, είναι καλύτερο ο εθελοντισμός να διακρίνεται ως ξεχωριστή πρωτοβουλία, καθώς διαθέτει μοναδικά χαρακτηριστικά, τα σχετικά εταιρικά οφέλη, τα δυνητικά προβλήματα, τα κλειδιά για την επιτυχία, και την λήψη αποφάσεων σχετικά με την ανάπτυξη και εφαρμογή εταιρικών προγραμμάτων.

Το φιλανθρωπικό έργο συνήθως περιλαμβάνει την επιλογή μιας αιτίας που αντικατοπτρίζει μια προτεραιότητα για την εταιρεία, τον καθορισμό του είδους της εισφοράς που πρέπει να γίνουν, και ο προσδιορισμός ενός παραλήπτη για τις εισφορές (τις περισσότερες φορές μη-κερδοσκοπικοί οργανισμοί, ιδρύματα, ή σχολεία). Το εύρος των επιλογών για την παροχή συνοψίζονται παρακάτω και, όπως αναφέρεται, είναι ποικίλα:

- Παροχή δωρεές σε μετρητά
- Επιχορηγήσεις
- Απονομή υποτροφιών
- Δωρεά προϊόντων
- Δωρεά υπηρεσίες
- Παροχή τεχνικής εμπειρογνωμοσύνης
- Επιτρέποντας τη χρήση των εγκαταστάσεων και των διαύλων διανομής

- Με τη χρήση του εξοπλισμού της εκάστοτε εταιρείας

Σημαντικές κινητήριες δυνάμεις για την πρωτοβουλία αυτή μπορεί να είναι η οικοδόμηση της εταιρικής φήμης, η καλή θέληση, την προσέλκυση και διατήρηση ενός του εργατικού δυναμικού, ενώ έχουν επιπτώσεις σε κοινωνικά θέματα, κυρίως στις τοπικές κοινωνίες όπου δραστηριοποιείται η εταιρεία.

Εταιρική Προσφορά στην Κοινότητα (Community Volunteering):

Η επιχείρηση υποστηρίζει και προτρέπει τους εργαζομένους της και τους συνεργάτες της, να προσφέρουν το χρόνο τους σε δραστηριότητες εθελοντικού χαρακτήρα. Οι δραστηριότητες μπορεί να είναι σε συνεργασία ή μη με κάποιο μη κερδοσκοπικό οργανισμό ή οργανισμό εθνικής ή τοπικής εμβέλειας (π.χ. διοργάνωση εθελοντικής αιμοδοσίας). Σε αυτή την κατηγορία υπάγονται και οι Επιχειρηματικές Πρακτικές Κοινωνικής Ευθύνης (Socially Responsible Business Practices): Μία εταιρεία υιοθετεί πρακτικές που μπορούν να βελτιώσουν τις συνθήκες διαβίωσης στις τοπικές κοινότητες και να προστατεύσουν το περιβάλλον (π.χ. γνωστή εταιρεία κατασκευής ηλεκτρονικών υπολογιστών δημιουργεί προγράμματα σχεδιασμού προϊόντων σύμφωνα με καθορισμένες περιβαλλοντικές συστάσεις, πολιτικές και στόχους).

Πρόκειται για μια πρωτοβουλία με την οποία μια επιχείρηση υποστηρίζει και ενθαρρύνει τους εργαζόμενους και όχι μόνο, να προσφέρουν εθελοντικά το χρόνο τους για να υποστηρίξουν την τοπική κοινότητα και καθώς επίσης να προωθήσουν τα talέντα, τις ιδέες, και τη σωματική εργασία. Η υποστήριξη της εταιρείας μπορεί να συνεπάγεται παροχή χρόνου μακριά από την εργασία, την αναγνώριση για την υπηρεσία, και την οργάνωση των ομάδων για την υποστήριξη συγκεκριμένων δράσεων που η εταιρεία έχει στόχο.

Η Εταιρική Προσφορά στην Κοινότητα συγκριτικά με τις υπόλοιπες πρωτοβουλίες δεν είναι δύσκολη, δεδομένου ότι περιλαμβάνει μόνο τις εθελοντικές δράσεις των εργαζόμενων μιας εταιρείας για τις τοπικές προσπάθειες. Ο εθελοντισμός στην κοινότητα δεν είναι μια νέα εταιρική πρωτοβουλία. Τι είναι νέο και αξιοσημείωτο,

όμως, είναι μια εμφανής αύξηση της ενσωμάτωσης των εθελοντών εργαζομένων σε υπάρχουσες πρωτοβουλίες ΕΚΕ. Ακόμη, συνδέουν τις εθελοντικές προσπάθειες για επιχειρηματικούς σκοπούς. Σήμερα στη σύγχρονη έννοια της ΕΚΕ, μια στρατηγική προσέγγιση φαίνεται να είναι ο κανόνας, όπου οι εργαζόμενοι συχνά ενθαρρύνονται να εργαστούν εθελοντικά για σκοπούς που σήμερα υποστηρίζονται από άλλες πρωτοβουλίες της ΕΚΕ, και συχνά συνδέονται με βασικές επιχειρηματικές αξίες και στόχους.

Κοινωνικά Υπεύθυνες Επιχειρηματικές Πρακτικές:

Οι κοινωνικά υπεύθυνες επιχειρηματικές πρακτικές είναι εκείνες όπου η εταιρεία προσαρμόζει και διεξάγει διακριτική επιχειρηματικές πρακτικές και τις επενδύσεις που υποστηρίζουν την ΕΚΕ προκαλεί τη βελτίωση της ευημερίας της κοινότητας και την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος. Η κύρια διάκριση από άλλες πρωτοβουλίες ΕΚΕ περιλαμβάνουν την εστίαση σε δραστηριότητες που είναι προαιρετικές και όχι σε όσα έχουν ρυθμιστεί από νομοθεσίες, και σχετίζονται με την ηθική ικανοποίηση και τα ηθικά πρότυπα. Η γενικότερη λογική αυτής της πρακτικής μπορεί να παραπέμψει στην υγεία και την ασφάλεια, καθώς και σε ψυχολογικές και συναισθηματικές ανάγκες.

Κατά την τελευταία δεκαετία υπήρξε μια εμφανής τάση προς την υιοθέτηση πιο υπεύθυνων επιχειρηματικών πρακτικών ως αποτέλεσμα ρυθμιστικών πιέσεων, καταγγελιών των καταναλωτών, καθώς λόγω πιέσεων ομάδας συμφερόντων, με την ενεργό έρευνα να εξετάζει τις εταιρικές λύσεις σε κοινωνικά προβλήματα και την ενσωμάτωση νέων επιχειρηματικών πρακτικών που θα υποστηρίξουν αυτά τα ζητήματα. Διάφοροι παράγοντες μπορεί να συμβάλλουν σε αυτή την στροφή: στοιχεία που αποδεικνύουν ότι οι κοινωνικά υπεύθυνες επιχειρηματικές πρακτικές μπορεί πραγματικά να αυξήσουν τα κέρδη μια παγκόσμιας αγοράς με την αύξηση του ανταγωνισμού και των επιλογών που έχουν οι καταναλωτές και για την αύξηση της παραγωγικότητας των εργαζομένων, την αυξημένη προβολή και κάλυψη των κοινωνικά υπεύθυνων και ανεύθυνων δραστηριοτήτων.

Όπως θα περίμενε κανείς, οι περισσότερες πρωτοβουλίες που σχετίζονται με τις κοινωνικά υπεύθυνες πρακτικές αφορούν την τροποποίηση εσωτερικών διαδικασιών και πολιτικών, όπως εκείνες που σχετίζονται με τις προσφορές προϊόντων, το σχεδιασμό εγκαταστάσεων, την κατασκευή, τη συναρμολόγηση και την υποστήριξη των εργαζομένων. Κοινές δραστηριότητες μπορούν να περιλαμβάνουν τα εξής:

- Εγκαταστάσεις που να ανταποκρίνονται ή και υπερβαίνουν τις προϋποθέσεις σχετικά με το περιβάλλον και την ασφάλεια, όπως για την αύξηση της διατήρησης ενέργειας
- Ανάπτυξη των διαδικασιών που μπορεί να περιλαμβάνουν πρακτικές όπως η εξάλειψη της χρήσης των υλικών επικίνδυνων αποβλήτων, μειώνοντας την ποσότητα των χημικών ουσιών που χρησιμοποιούνται σε καλλιέργειες, ή την εξάλειψη της χρήσης ορισμένων τύπων χημικών προϊόντων και υλικών
- Η κατάργηση προϊόντων που θεωρούνται επιβλαβή, αλλά δεν είναι παράνομα
- Η επιλογή των προμηθευτών με βάση την προθυμία τους να υιοθετήσουν ή να διατηρήσουν βιώσιμη κοινωνικές και περιβαλλοντικές πρακτικές
- Επιλέγοντας την κατασκευή και τα υλικά συσκευασίας που είναι η πιο φιλική προς το περιβάλλον
- Παροχή πλήρους περιγραφής των υλικών του προϊόντος, την προέλευσή τους και τους πιθανούς κινδύνους
- Ανάπτυξη προγραμμάτων για την υποστήριξη και την ευημερία των εργαζομένων
- Θέσπιση κατευθυντήριων γραμμών για το μάρκετινγκ για να εξασφαλιστεί την υπεύθυνη επικοινωνία και των κατάλληλων διαύλων διανομής
- Η παροχή αυξημένης πρόσβασης για τα άτομα με ειδικές ανάγκες σε προϊόντα και υπηρεσίες
- Η προστασία της ιδιωτικότητας των πληροφοριών των καταναλωτών

- Κατά τη λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων, λαμβάνοντας υπόψη τις οικονομικές επιπτώσεις αυτών των αποφάσεων στις τοπικές κοινωνίες.

Τα οικονομικά οφέλη των κοινωνικά υπεύθυνων επιχειρηματικές πρακτικών μπορεί να σχετίζεται με μειωμένα λειτουργικά έξοδα, χρηματικά κίνητρα από τις ρυθμιστικές αρχές, καθώς και την αύξηση της παραγωγικότητας των εργαζομένων. Τα οφέλη μπορεί να είναι πολλά, καθώς, με τις δυνατότητες αύξησης υπεραξίας, δημιουργώντας την προτίμηση προς συγκεκριμένη μάρκα, την οικοδόμηση του brand positioning, τη βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων, και την αύξηση σεβασμό της εταιρείας. Οι δραστηριότητες αυτές παρέχουν επίσης ευκαιρίες για την οικοδόμηση σχέσεων με εξωτερικούς φορείς, όπως ρυθμιστικές αρχές, τους προμηθευτές, μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς, και άλλους εξωτερικούς συνεργάτες.

Περιβαλλοντική Διάσταση:

Η περιβαλλοντική διάσταση της ΕΚΕ περιλαμβάνει τη λήψη μέτρων, την προώθηση ενεργειών για την αποτελεσματική διαχείριση του περιβαλλοντικού κεφαλαίου και των φυσικών πόρων (Βαξεβανίδου, 2011). Πιο συγκεκριμένα μπορεί να περιλαμβάνει τη μείωση εκπομπής ρύπων, την διαχείριση αποβλήτων, χρήση συστημάτων τεχνολογίας φιλικών προς το περιβάλλον, χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, ανάληψη πρωτοβουλιών για την επίτευξη προστασίας τους περιβάλλοντος κ.ά. Η Ευρωπαϊκή Ένωση προωθεί διάφορες ενέργειες για την υλοποίηση Ολοκληρωμένης Πολιτικής Προϊόντων (ΟΠΠ) καθώς αποτελεί σοβαρή προτεραιότητά της η βιώσιμη ανάπτυξη των σύγχρονων κοινωνιών και οικονομιών. Η ΟΠΠ αναπτύχθηκε λόγω της διαπίστωσης ότι όλα τα προϊόντα και οι υπηρεσίες έχουν περιβαλλοντικές επιπτώσεις σε όλα τα στάδια παραγωγής και διάθεσής τους.

Η περιβαλλοντική πτυχή της ΕΚΕ μπορεί να οριστεί ως «το καθήκον να καλύψει τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των δραστηριοτήτων μιας εταιρείας, τα προϊόντα και τις εγκαταστάσεις, το καθήκον για την εξάλειψη των αποβλήτων και των εκπομπών ρύπων, το καθήκον να μεγιστοποιήσει την αποτελεσματικότητα και την παραγωγικότητα της χρήσης των πόρων και το καθήκον να ελαχιστοποιήσει τις πρακτικές που θα μπορούσαν να επηρεάσουν δυσμενώς την απόλαυση των πόρων μιας χώρας από τις μελλοντικές γενιές».

Σήμερα στην παγκόσμια οικονομία, οι εταιρείες όλο και πιο συχνά, κρίνονται με βάση την περιβαλλοντική τους διαχείριση. Όλο και περισσότερο οι κυβερνήσεις και οι καταναλωτές θέλουν να γνωρίζουν τι βρίσκεται μέσα σε μια εταιρεία. Αυτή η διαφάνεια των επιχειρηματικών πρακτικών σημαίνει ότι για πολλές εταιρείες, οι περιβαλλοντικές πτυχές της ΕΚΕ, δεν είναι πλέον μια πολυτέλεια, αλλά μια απαίτηση.

Η ΟΠΠ αποβλέπει σε:

Μείωση του περιβαλλοντικού αντίκτυπου των προϊόντων, που σημαίνει αντιμετώπιση διαφόρων περιβαλλοντικών θεμάτων (τοξικά απόβλητα, αλόγιστη σπατάλη πόρων και χρήση ενέργειας) αλλά και προώθηση της καινοτομίας για τις επιχειρήσεις με φιλικότερα προς το περιβάλλον προϊόντα.

Μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων που προκύπτουν από όλες τις παραγωγικές φάσεις έως και τη τελική διάθεση και κατανάλωση του προϊόντος.

Μία ολοκληρωμένη προσέγγιση που προσανατολίζεται στο συνδυασμό επιχειρηματικών και περιβαλλοντικών εργαλείων, όπως απαγορεύσεις συγκεκριμένων ουσιών, προγράμματα οικολογικών σημάτων και οικονομικά όργανα.

Μία συμπληρωματική στρατηγική για περιβαλλοντικές επιπτώσεις που σχετίζονται με τη χρήση των προϊόντων σε περιοχές που δεν έχουν την απαιτούμενη προσοχή λόγω κενών της πολιτικής των επιχειρήσεων αλλά και της Πολιτείας.

Στα πλαίσια της ΟΠΠ έχουν αναπτυχθεί τα Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης (ΣΔΠ) και ο Οικολογικός Σχεδιασμός. Οι επιχειρήσεις εφαρμόζοντας τα Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης, ακολουθούν συγκεκριμένες οδηγίες σε όλες τις φάσεις της εφοδιαστικής και παραγωγικής διαδικασίας, τις πιστοποιούν και αποδεικνύουν ότι διαθέτουν περιβαλλοντική συνείδηση σε όλες τις φάσεις κύκλου ζωής των προϊόντων και των υπηρεσιών. Ο Οικολογικός Σχεδιασμός αφορά στην ενσωμάτωση χαρακτηριστικών στο σχεδιασμό και την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών έτσι ώστε να επιτυγχάνεται καλύτερη περιβαλλοντική απόδοση, βελτιωμένη ποιότητα, καινοτομία και μείωση επιπτώσεων στο περιβάλλον, καθώς αναλύεται όλος ο κύκλος ζωής του προϊόντος.

Οικονομική Διάσταση:

Μία επιχείρηση προκειμένου να έχει βιώσιμη επιτυχία και αξία για τους μετόχους, υιοθετεί υπεύθυνη συμπεριφορά, που προωθεί την οικονομική ανάπτυξη, αυξάνει την ανταγωνιστικότητα και ταυτόχρονα συμβάλλει στην προστασία του περιβάλλοντος και προωθεί την κοινωνική ευαισθησία. Προβαίνει σε τέτοιες ενέργειες που δεν αποσκοπούν μόνο σε μεγιστοποίηση βραχυχρόνιου κέρδους και άμεσης απόδοσης αλλά στο συνδυασμό οικονομικών δραστηριοτήτων με υπευθυνότητα σε περιβαλλοντικά και κοινωνικά ζητήματα. Παραδείγματα χαρακτηριστικά είναι η υποστήριξη της τοπικής ανάπτυξης με τη συμμετοχή σε τοπικές συμπράξεις απασχόλησης και κοινωνικής ένταξης, η χρηματοδότηση αθλητικών και πολιτιστικών τοπικών εκδηλώσεων, η χρηματοδότηση έργων υποδομής, η λήψη μέτρων για την καταπολέμηση της διαφθοράς και η λειτουργία με πλήρη διαφάνεια, η συνεργασία με άλλες επιχειρήσεις- εταίρους για μείωση του κόστους και αύξηση της ποιότητας των προϊόντων ή υπηρεσιών. Επίσης, η επένδυση κεφαλαίων σε εταιρείες με πολιτικές υπεύθυνες κοινωνικά και περιβαλλοντικά καθώς και η λήψη μέτρων αντιμετώπισης της διαφθοράς και της δωροδοκίας αποτελούν μεγάλης σημασίας δράσεις για την εταιρική εικόνα και φήμη.

Οφέλη Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης

Είναι προφανές ότι η Εταιρική Κοινωνική ευθύνη σήμερα δεν παραμένει απλά μέσα στο πλαίσιο των ηθικών και κοινωνικών αξιών που διέπουν μια εταιρία. Αποτελεί πρακτική της σύγχρονης Εταιρικής Διακυβέρνησης. Οι εταιρίες που ενσωματώνουν πρακτικές προστασίας του περιβάλλοντος στις διαδικασίες παραγωγής τους βλέπουν το όφελος στο κέρδος τους. Εταιρίες που ανακυκλώνουν, μειώνουν τα απόβλητα και μειώνουν τη κατανάλωση ενέργειας γίνονται περισσότερο κερδοφόρες.

Οι εταιρίες που επενδύουν στους υπαλλήλους τους, μέσα από προγράμματα συνεχούς εκπαίδευσης, ανάπτυξης, ανταμοιβών, ασφάλειας τους είναι ευκολότερο να προσελκύσουν και να διατηρήσουν τα καλύτερα στελέχη της αγοράς. Τέλος εταιρίες που προσφέρουν κοινωνικό έργο στις κοινότητες που επιχειρούν, χτίζουν εμπιστοσύνη και σεβασμό στους πελάτες και καταναλωτές, στα ΜΜΕ, στις σχέσεις τους με τις κυβερνήσεις, με αποτέλεσμα τα καλύτερα οικονομικά αποτελέσματα.

Οι εταιρίες που μετρούν και διαχειρίζονται την ευρύτερη επίδρασή τους στην κοινωνία έχουν τη δυνατότητα να βελτιώσουν την εικόνα τους ανάμεσα στα ενδιαφερόμενα μέρη (όπως τους πελάτες, τους προμηθευτές, το προσωπικό, τις κυβερνητικές υπηρεσίες, τους καταναλωτές, τις επιχειρηματικές και εργατικές ενώσεις και τις μη κυβερνητικές οργανώσεις). Εκτός από αυτά ωστόσο, τα κέρδη από τη συστηματική διαχείριση της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης μπορούν να είναι πολύπλευρα και ξεφεύγουν από την απλή βελτίωση της δημόσιας εικόνας μιας επιχείρησης.

Αν μία εταιρία δεν μπορεί να επικοινωνήσει με αυτούς τους όρους, το οποίο σημαίνει ότι αδυνατεί να διαχειριστεί την φήμη της με αυτές τις προϋποθέσεις, τότε παύει να είναι ανταγωνιστική και άρα προσοδοφόρα. Ο μύθος ότι όσες εταιρίες προσφέρουν στην κοινωνία θυσιάζουν οικονομικά μεγέθη έχει πλέον καταρρεύσει. Όλες οι εταιρίες που βελτιώνουν τις κοινωνικές πρακτικές τους αυξάνουν την κερδοφορία τους.

Με άλλα λόγια, σήμερα οτιδήποτε κάνει μια επιχείρηση θετικό ή αρνητικό γίνεται άμεσα γνωστό. Η διαφάνεια στις επιχειρηματικές πρακτικές δεν είναι πλέον

πολυτέλεια αλλά απαίτηση. Οι πελάτες και οι καταναλωτές θέλουν να γνωρίζουν τι υπάρχει μέσα στη εταιρία. Δεν επιθυμούν να έχουν δοσοληψίες με εταιρίες που δεν εμπιστεύονται και δεν εκτιμούν.

Αν μία εταιρία δεν μπορεί να επικοινωνήσει με αυτούς τους όρους, το οποίο σημαίνει ότι αδυνατεί να διαχειριστεί την φήμη της με αυτές τις προϋποθέσεις, τότε παύει να είναι ανταγωνιστική και άρα προσοδοφόρα. Ο μύθος ότι όσες εταιρίες προσφέρουν στην κοινωνία θυσιάζουν οικονομικά μεγέθη έχει πλέον καταρρεύσει. Όλες οι εταιρίες που βελτιώνουν τις κοινωνικές πρακτικές τους αυξάνουν την κερδοφορία τους.

Οι εταιρίες μπορούν ακόμα να βελτιώσουν την ανταγωνιστικότητά τους και να αξιολογήσουν και διαχειριστούν αποτελεσματικά τους επιχειρηματικούς κινδύνους, καθώς θα είναι σε θέση να οικοδομήσουν αμοιβαία επωφελείς σχέσεις και συμμαχίες με ευρεία γκάμα φορέων και οργανισμών και να αναπτυχθούν αρμονικά και σε συνεργασία με τους εργαζόμενους και τους προμηθευτές τους. Επίσης, η εμπλοκή με τη συστηματική διαχείριση της ΕΚΕ δίνει την ευκαιρία στις επιχειρήσεις να εκτιμήσουν καλύτερα το εξωτερικό περιβάλλον και να ευθυγραμμίσουν τη λειτουργία τους με μια σειρά από κανονιστικές διατάξεις, κοινωνικές απαιτήσεις και επιθυμίες που ενδεχομένως διέφευγαν της προσοχής τους στο παρελθόν.

Πιο αναλυτικά, τα βασικότερα πλεονεκτήματα που έχουν πείσει τις πιο σημαντικές επιχειρήσεις της Ευρώπης να υιοθετήσουν ένα μοντέλο ανάπτυξης και διαχείρισης της ΕΚΕ είναι συνοπτικά τα ακόλουθα:

- Αξιολόγηση και διαχείριση των πιθανών επιχειρηματικών κινδύνων και ιδιαίτερα των σχετικών με τη φήμη της εταιρίας. Οι επιχειρήσεις που εμπλέκονται ενεργά σε διάλογο και συνεργασία με τα ενδιαφερόμενα μέρη έχουν καλύτερη εικόνα για τους πιθανούς κινδύνους που αντιμετωπίζουν και παράλληλα, τη δυνατότητα να χειριστούν καλύτερα μια πιθανή κρίση και να εξέλθουν ταχύτερα και με μικρότερες απώλειες από αυτήν.
- Αναγνώριση των ενδιαφερομένων μερών (stakeholder groups, όπως π.χ. εργαζόμενοι, πελάτες, μέτοχοι, κυβερνήσεις και κρατικοί φορείς, μη κυβερνητικές οργανώσεις, τοπικές κοινότητες κ.α.). Η συστηματική προσέγγιση αποκαλύπτει

συχνά ενδιαφερόμενα μέρη που η εταιρία αγνοούσε στο παρελθόν και διαστάσεις του ενδιαφέροντός τους που αν και σημαντικές δεν είχαν γίνει κατανοητές.

- Συμμόρφωση με το υπάρχον και μελλοντικό κανονιστικό πλαίσιο σε τομείς όπως η προστασία του περιβάλλοντος, τα εργασιακά δικαιώματα και η παροχή πληροφοριών.
- Βελτίωση της εικόνας και εταιρικής φήμης. Συχνά αποτελεί τον πρώτο λόγο που αναφέρεται από τη διοίκηση μιας επιχείρησης για την ενασχόληση με την ΕΚΕ. Η εταιρική φήμη που στηρίζεται στην εκτίμηση και την εμπιστοσύνη, χρειάζεται χρόνια για να οικοδομηθεί, αλλά μπορεί να χαθεί σε μικρό χρονικό διάστημα αν η εμπιστοσύνη των ενδιαφερομένων μερών και της κοινής γνώμης χαθεί. Οι επιχειρήσεις ξοδεύουν τεράστια ποσά για να υποστηρίξουν άλλες μορφές των άυλων περιουσιακών τους στοιχείων, αλλά συχνά αγνοούν τις συνέπειες που το κοινωνικό προφίλ μπορεί να έχει στα επιχειρηματικά τους αποτελέσματα. Έρευνα που έγινε σε 23 χώρες και 25.000 πολίτες το 2009, έδειξε πως οι δύο στους τρεις ερωτηθέντες επιθυμούν οι επιχειρήσεις να συνεισφέρουν σε κοινωνικούς σκοπούς, ενώ, το 40% έχει «τιμωρήσει» ή σκεφτεί να «τιμωρήσει» με την καταναλωτική του συμπεριφορά εταιρίες που δε θεωρεί κοινωνικά υπεύθυνες. Παράλληλα σύμφωνα με την ίδια έρευνα, η φήμη μιας εταιρίας σχετίζεται περισσότερο με την κοινωνική της ευθύνη (56%) παρά με την ποιότητα ή τη φήμη των προϊόντων της (40%).
- Οικοδόμηση εμπιστοσύνης μεταξύ της επιχείρησης και του εξωτερικού της περιβάλλοντος, μέσα από τη συνεργασία και την ανταλλαγή πληροφοριών για τα ζητήματα κοινωνικής ευθύνης της εταιρίας.
- Βελτίωση εταιρικής διακυβέρνησης, μέσω της καλύτερης κατανόησης των σημαντικών ζητημάτων που αντιμετωπίζει η επιχείρηση στους τομείς της εργασίας, του περιβάλλοντος και της κοινωνικής προσφοράς, αλλά και μέσα από τη συστηματική θεώρηση των συναφών με τα θέματα αυτά διαδικασιών που ακολουθεί.
- Μακροπρόθεσμη οικονομική επιτυχία μέσα από την ικανοποίηση των σημαντικότερων ενδιαφερομένων μερών για τη λειτουργία της επιχείρησης και τη δημιουργία αμοιβαία επωφελών σχέσεων (win – win relationships).

- Μέσα από όλα τα παραπάνω οι επιχειρήσεις που εφαρμόζουν τη συστηματική και ολοκληρωμένη διαχείριση της κοινωνικής τους ευθύνης ουσιαστικά επιδιώκουν να εξασφαλίσουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στις αγορές τις οποίες κινούνται.

Ειδικότερα, όσον αφορά τη σχέση της ΕΚΕ με τις οικονομικές επιδόσεις των επιχειρήσεων, σύμφωνα με μελέτες που έχουν γίνει πάνω στο θέμα προκύπτει ότι υπάρχει θετική σχέση μεταξύ εταιρικής κοινωνικής επίδοσης και οικονομικής επίδοσης και σε κάθε περίπτωση οι ερευνητές καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι υπάρχει οπωσδήποτε πολύ μικρή αρνητική σχέση μεταξύ των δύο.

Το μεγαλύτερο οικονομικό πανεπιστήμιο του κόσμου, το London Business School, επιβεβαιώνει αυτά τα ευρήματα. Από τις ογδόντα μελέτες για την ΕΚΕ που έχει εξετάσει, οι 42 έδειξαν θετική επίδραση, οι 19 δεν έδειξαν κάποια σχέση, οι 15 έδειξαν μεικτά αποτελέσματα και μόνο οι τέσσερις έδειξαν αρνητική επίδραση. Παρόμοια επιβεβαίωση έκανε και το Πανεπιστήμιο Harvard, το οποίο διεπίστωσε ότι επιχειρήσεις που ασχολούνται με όλους όσους επηρεάζονται από τις δραστηριότητές τους (stakeholders) έχουν τέσσερις φορές μεγαλύτερο ρυθμό ανάπτυξης από εκείνες που είναι επικεντρωμένες μόνο στους μετόχους τους. Η εταιρική κοινωνική ευθύνη επηρεάζει όμως και τους εργαζομένους. Βάσει μελέτης, το 78% των ερωτηθέντων ανέφεραν πως θα προτιμούσαν να εργάζονται για μια επιχείρηση η οποία έχει εξαιρετική φήμη αλλά τους πληρώνει μισθό που απλώς καλύπτει τις ανάγκες τους. Αντιθέτως, μόνο το 17% είπε ότι θα εργαζόταν για μια επιχείρηση που θα έδινε υψηλούς μισθούς αλλά θα είχε κακή φήμη.

Σχετικά με το ενδιαφέρον των εργαζομένων, άλλες μελέτες αναφέρουν ότι η ΕΚΕ μπορεί να επηρεάσει πολύ την προσέλκυση και διατήρηση στελεχών. Οι εργαζόμενοι θέλουν καλές αμοιβές και καλές προοπτικές, όμως όλο και περισσότερο θέλουν επίσης να αισθάνονται υπερήφανοι για την επιχείρηση όπου εργάζονται. Όπως είπε και ο διευθύνων σύμβουλος μιας πολυεθνικής επιχείρησης, «οι άνθρωποι δεν θέλουν να αισθάνονται αμηχανία όταν χρειαστεί να πουν για ποιον εργάζονται».

Μελέτη που έγινε από τον όμιλο Chersonson έδειξε ότι 78% των ερωτηθέντων θα προτιμούσαν να εργάζονται για μια επιχείρηση η οποία έχει εξαιρετική φήμη και τους πληρώνει μισθό που καλύπτει τις ανάγκες τους. Μόνο το 17% είπε ότι θα εργαζόταν για μια επιχείρηση με υψηλούς μισθούς αλλά πενιχρή φήμη. Η ΕΚΕ επίσης θεωρείται

ότι μπορεί να αυξήσει την παραγωγικότητα. Για παράδειγμα, επιχειρήσεις που βελτιώνουν τις συνθήκες και πρακτικές εργασίας διαπιστώνουν μείωση των ελαττωματικών ή άχρηστων εμπορευμάτων.

Τα οφέλη που κατέγραψαν οι επιχειρήσεις (τόσο τα ορατά όσο και τα άυλα) είναι σημαντικά. Και αναφέρουν αύξηση κερδοφορίας, εξοικονόμηση δαπανών, επιχειρηματική αποδοτικότητα και νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες (45%). Σε περισσότερες από το 62% των περιπτώσεων τα άυλα οφέλη που προέκυψαν ήταν η επαύξηση της αξιοπιστίας και της καλής φήμης, η έκφραση καλής θέλησης και οι καλές σχέσεις. Στο 72% των περιπτώσεων οι εταιρείες αναφέρουν ότι μπόρεσαν να κάνουν την αρχή για την αντιμετώπιση του προβλήματος/στόχου και για περισσότερες του 45% συνοδεύτηκαν από ευρεία απήχηση και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας.

Όλο και περισσότεροι καταναλωτές αγοράζουν με κριτήριο την κοινωνική ευθύνη των επιχειρήσεων. Στροφή στις κοινωνικά υπεύθυνες επιχειρήσεις κάνουν οι πολίτες, επιλέγοντας όλο και περισσότερο τα προϊόντα τους: δύο στους τρεις Ευρωπαίους δηλώνουν πως η δέσμευση μίας επιχείρησης απέναντι στη λεγόμενη εταιρική κοινωνική ευθύνη είναι κριτήριο για την αγορά ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας, ενώ ένας στους πέντε εμφανίζεται διατεθειμένος ακόμη και να πληρώσει περισσότερο για τέτοια προϊόντα.

Τα παραπάνω μεταφράζονται σε ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα για μια επιχείρηση, καθώς γίνεται πιο ανθεκτική σε μια αιφνίδια κρίση της αγοράς και αυξάνει την πιθανότητα προσέλκυσης και διατήρησης πελατών και εργαζομένων. Οι επιχειρήσεις που καθιστούν την εταιρική ευθύνη ως αναπόσπαστο μέρος της καθημερινής επιχειρηματικής πρακτικής τους έχουν τη δυνατότητα να προβλέψουν και να αντιμετωπίσουν κοινωνικά και περιβαλλοντικά ζητήματα που ενδέχεται να έχουν επίδραση στην ανταγωνιστικότητά τους και, τελικά, να βελτιώσουν την οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική της επίδοση με οφέλη σταθερά και διαχρονικά.

Επίσης, πρέπει να τονιστεί ότι η μέριμνα για το ανθρώπινο δυναμικό αποτελεί ένα από τα βασικότερα πεδία εφαρμογής της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης. Καταρχάς, συμβάλλει στην επίτευξη εργασιακής ειρήνης, η οποία αποτελεί αφενός απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάπτυξη της ίδιας της επιχείρησης και αφετέρου συνιστά τη

βάση για την έκφραση της δημιουργικότητας, την ανάπτυξη, ικανοτήτων, δεξιοτήτων και κλίσεων των εργαζομένων. Μια «κοινωνικά υπεύθυνη» επιχείρηση καλλιεργεί στους εργαζομένους την αντίληψη ότι δεν αποτελούν απλώς γρανάζια μιας απρόσωπης μηχανής, αλλά ότι συνεισφέρουν σε μια ομαδική προσπάθεια και ανταμείβονται ικανοποιητικά γι' αυτή τη συνεισφορά τους.

Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και Ευρωπαϊκή Ένωση

Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, όπως αναλύθηκε εκτενώς και παραπάνω, ορίζεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση ως η «έννοια σύμφωνα με την οποία οι εταιρίες ενσωματώνουν σε εθελοντική βάση κοινωνικές και οικολογικές ανησυχίες στις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες και στις επαφές τους με άλλα ενδιαφερόμενα μέλη». Το 1993, ο τότε πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Jacques Delors, έκανε έκκληση σε όλες τις Ευρωπαϊκές εταιρείες, να συμβάλλουν με τον τρόπο τους στην προσπάθεια αντιμετώπισης του κοινωνικού αποκλεισμού. Ήταν το πρώτο επίσημο ενδιαφέρον από πλευράς Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ΕΚΕ. Παρόλα αυτά, από τα αρχικά κείμενα της Ε.Ε. παρατηρείται η σύνδεση της οικονομικής με την κοινωνική διάσταση.

Το ενδιαφέρον για την ΕΚΕ, στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ξεκίνησε πριν δύο δεκαετίες. Ο κύριος λόγος της καθυστέρησης, σε σχέση με τις ΗΠΑ, έγκειται, σύμφωνα με τους Aaronson και Reeves, στις διαφορετικές κουλτούρες. Συγκεκριμένα, οι Ευρωπαϊκές εταιρείες ήταν συνηθισμένες να συνεργάζονται με την κυβέρνηση για την καλυτέρευση των κοινωνικών συνθηκών (Παπαφλωράτος, 2011). Η ΕΚΕ αποτελεί αντικείμενο ενδιαφέροντος για την ΕΕ από το 1999 περίπου, όταν το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε Ψήφισμα με το οποίο ζήτησε από τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις να υιοθετήσουν έναν «υποχρεωτικό κώδικα συμπεριφοράς», ο οποίος θα σέβεται το περιβάλλον, αλλά και τα δικαιώματα των εργαζομένων. Έκτοτε πολλές επιχειρήσεις λαμβάνουν σε εθελοντική βάση υπόψη τους διάφορες κοινωνικές και περιβαλλοντικές πτυχές στις δραστηριότητές τους. Η αναζήτηση του κέρδους και της αποδοτικότητας συμβαδίζει έτσι με το σεβασμό κάποιων κοινωνικών και περιβαλλοντικών προδιαγραφών. Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το 2000, και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το 2001, τάχθηκαν επίσης υπέρ της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, έχοντας υπόψη ότι σιγά σιγά καλλιεργείται μια εικόνα σύγχυσης στους πολίτες καθώς η ΕΚΕ στην ουσία εναπόκειται στη βούληση της κάθε επιχείρησης, και είναι φυσικό ορισμένες από αυτές να ισχυρίζονται ότι είναι κοινωνικά υπεύθυνες απλώς και μόνον για να βελτιώσουν την εικόνα τους, πρότεινε τη δημιουργία κοινών ευρωπαϊκών κανόνων, όπως: το πολυμερές φόρουμ σε Κοινοτική κλίμακα, η Πράσινη Βίβλος για την προώθηση ενός ευρωπαϊκού πλαισίου για την ΕΚΕ, η Ευρωπαϊκή Συμμαχία για την ΕΚΕ, πολιτικές ειδικά για την ΕΚΕ, κα.

Πράσινη Βίβλος (Η προώθηση ενός ευρωπαϊκού πλαισίου για την ΕΚΕ):

Το 2001 μπορεί να θεωρηθεί η χρονιά «ορόσημο» για την ανάπτυξη της ΕΚΕ μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς ήταν η χρονιά κατά την οποία η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε την «Πράσινη Βίβλο». Η Πράσινη Βίβλος (2001) αποσκοπεί στο να δώσει το έναυσμα για μια ευρύτερη δημόσια συζήτηση με θέμα τον τρόπο με τον οποίο η ΕΕ μπορεί να προωθήσει την ΕΚΕ τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε διεθνές επίπεδο και ιδίως με θέμα τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να επιτευχθεί η καλύτερη δυνατή εκμετάλλευση των υπαρχουσών εμπειριών, να ενθαρρυνθεί η ανάπτυξη καινοτόμων πρακτικών, να καθιερωθεί μεγαλύτερη διαφάνεια και να αυξηθεί η αξιοπιστία που χαρακτηρίζει την αξιολόγηση και την επικύρωση. Η Πράσινη Βίβλος προτείνει μια προσέγγιση που βασίζεται στην εμβάθυνση των εταιρικών σχέσεων στις οποίες όλοι οι παράγοντες διαδραματίζουν ενεργό ρόλο. Η Πράσινη Βίβλος όρισε την ΕΚΕ ως την «έννοια σύμφωνα με την οποία οι εταιρείες ενσωματώνουν σε εθελοντική βάση κοινωνικές και περιβαλλοντικές ανησυχίες στις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες και στις επαφές τους με άλλα ενδιαφερόμενα μέρη» καθώς συνειδητοποιούν διαρκώς περισσότερο ότι η υπεύθυνη συμπεριφορά οδηγεί σε βιώσιμη επιχειρηματική επιτυχία. Η ΕΚΕ αφορά επίσης τη διαχείριση της αλλαγής σε επίπεδο διαχείρισης με κοινωνικά υπεύθυνο τρόπο. Έτσι, λοιπόν, η ΕΚΕ νοείται ως συμπεριφορά των επιχειρήσεων η οποία υπερβαίνει τις νομικές τους υποχρεώσεις και υιοθετείται εθελοντικά, ενώ συνδέεται στενά με την έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης καθώς ενσωματώνει τον οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό αντίκτυπο των δραστηριοτήτων τους.

Η προστασία του περιβάλλοντος βρίσκεται στο επίκεντρο της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης. Οι αυξανόμενες ανησυχίες για τις κλιματικές αλλαγές ωθούν όλο και περισσότερες εταιρείες να εξετάσουν τον τρόπο προσαρμογής τους ούτως ώστε να έχουν την ελάχιστη επιβάρυνση στο περιβάλλον. Είναι χαρακτηριστικό άλλωστε πως και οι αρχηγοί των κρατών-μελών και κυβερνήσεων της ΕΕ υιοθέτησαν δέσμη μέτρων για την προστασία του περιβάλλοντος και την ενέργεια, που καθιστούν την ΕΕ πρωτοπόρο παγκοσμίως στη σωτηρία του πλανήτη μας.

Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την ΕΚΕ:

Τον Ιούλιο του 2002 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υιοθέτησε την Ανακοίνωση «Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη: Μια συνεισφορά των επιχειρήσεων στη βιώσιμη ανάπτυξη» σε συνέχεια του δημόσιου διαλόγου που είχε ξεκινήσει με την Πράσινη Βίβλο μέσω συγκεκριμένων προτάσεων.

Πολυμερές φόρουμ για την ΕΚΕ:

Η ΕΕ, πέρα από ορισμένους τομείς (κώδικες δεοντολογίας, πρότυπα διαχείρισης, μέτρηση αποτελεσμάτων, υποβολή εκθέσεων και εγγυήσεις, επισήμανση, κοινωνικά υπεύθυνες επενδύσεις) όπου τόνισε ότι είναι επιθυμητή μεγαλύτερη σύγκλιση και διαφάνεια για να προωθηθεί περαιτέρω η ανάπτυξη πρακτικών κοινωνικής ευθύνης σε ευρωπαϊκό επίπεδο, θεσμοθέτησε και ένα πολυμερές φόρουμ σχετικά με την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (CSR European Multi-Stakeholder Forum/EMSF). Το φόρουμ αυτό είχε σκοπό την προώθηση της καινοτομίας, της διαφάνειας και της σύγκλισης των πρακτικών και εργαλείων της ΕΚΕ μέσω:

- Της ανταλλαγής εμπειρίας και καλών πρακτικών μεταξύ των φορέων στο επίπεδο της ΕΕ.
- Της συλλογής των υπαρχουσών πρωτοβουλιών της ΕΕ και της επιδίωξης της προσέγγισης της ΕΕ για διάλογο στα διεθνή φόρα και με τρίτες χώρες.
- Του εντοπισμού και της διερεύνησης τομέων όπου απαιτείται συμπληρωματική δράση σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Το EMSF κατέληξε, το 2004, σε μια έκθεση με τα συμπεράσματά του και επέτυχε ομοφωνία μεταξύ των συμμετοχόντων με διαμετρικά αντίθετες απόψεις

Ευρωπαϊκή Συμμαχία για την ΕΚΕ:

Το 2004, και μετά τη δημοσίευση της έκθεσης του EMSF, η ΕΕ αναγνώρισε ότι η κοινωνική ευημερία της Ευρωζώνης μπορεί να διασφαλιστεί διαμέσου της ανάπτυξης και της εργασίας. Αυτό επεδίωξε να επιτύχει η αναθεωρημένη Στρατηγική της Λισσαβόνας (Φεβρουάριος 2005), δηλαδή να επικεντρωθεί σε δράσεις που προωθούν την ανάπτυξη και την εργασία κατά έναν τρόπο απόλυτα συμβατό με τη βιώσιμη ανάπτυξη. Όπως άλλωστε αναγνωρίστηκε και στο Εαρινό Συμβούλιο του Μαρτίου του 2005, οι εθελοντικές επιχειρηματικές δραστηριότητες, με τη μορφή πρακτικών Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο σε ό,τι αφορά στη συνεισφορά τους στη βιώσιμη ανάπτυξη, προωθώντας παράλληλα την καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης.

Στις 22 Μαρτίου 2006, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση σχετικά με την «Εφαρμογή της εταιρικής σχέσης στην ανάπτυξη και την απασχόληση: καθιστώντας την Ευρώπη έναν πόλο αριστείας στην εταιρική κοινωνική ευθύνη». Στο πλαίσιο αυτό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εγκαινίασε μία «απευθείας» συνεργασία με τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις, αναγνωρίζοντας ότι διαδραματίζουν πρωταρχικό ρόλο στο θέμα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης. Η συνεργασία αυτή έλαβε τη μορφή μιας Ευρωπαϊκής Συμμαχίας για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (The European Alliance for CSR) με στόχο να συμβάλλει, με συγκεκριμένες δράσεις, στην προώθηση της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης σε ολόκληρη την Ευρώπη, να αποτελέσει σημείο εκκίνησης για καινοτόμες εταιρικές πρακτικές, να προωθήσει τη δικτύωση και να συμβάλλει στη δημιουργία κοινών έργων μεταξύ των επιχειρήσεων και των συμμετόχων. Τη διαχείριση της Συμμαχίας έχουν αναλάβει, κατόπιν ανάθεσης από την ΕΕ, οι εργοδοτικοί οργανισμοί Business Europe και European Association of Craft, Small and Medium Sized Enterprises/UEAPME¹⁷ και το Ευρωπαϊκό Δίκτυο για την ΕΚΕ (CSR Europe).

Η Ανακοίνωση θέτει το πλαίσιο μέσα στο οποίο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα προωθήσει εθελοντικά την ΕΚΕ μέσα από διάφορες πρωτοβουλίες και καλεί απευθείας τις επιχειρήσεις να αναπτύξουν δράσεις και να καταστήσουν την Ευρώπη πόλο αριστείας σχετικά με την ΕΚΕ. Η Συμμαχία στοχεύει να συμβάλλει με συγκεκριμένες δράσεις στην προώθηση της ΕΚΕ σε ολόκληρη την Ευρώπη, να

αποτελέσει σημείο εκκίνησης για καινοτόμες εταιρικές πρακτικές, να παράσχει κίνητρα για ιδιωτικές πρωτοβουλίες στον τομέα αυτό, να προωθήσει τη δικτύωση, την ανταλλαγή εμπειριών και γνώσης και να συμβάλλει στη δημιουργία κοινών έργων μεταξύ των επιχειρήσεων και των συμμετόχων.

Η Ανακοίνωση θέτει το πλαίσιο μέσα στο οποίο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα προωθήσει εθελοντικά την ΕΚΕ μέσα από διάφορες πρωτοβουλίες και καλεί απευθείας τις επιχειρήσεις να αναπτύξουν δράσεις και να καταστήσουν την Ευρώπη πόλο αριστείας σχετικά με την ΕΚΕ. Η Συμμαχία στοχεύει να συμβάλλει με συγκεκριμένες δράσεις στην προώθηση της ΕΚΕ σε ολόκληρη την Ευρώπη, να αποτελέσει σημείο εκκίνησης για καινοτόμες εταιρικές πρακτικές, να παράσχει κίνητρα για ιδιωτικές πρωτοβουλίες στον τομέα αυτό, να προωθήσει τη δικτύωση, την ανταλλαγή εμπειριών και γνώσης και να συμβάλλει στη σ Η νέα σύμπραξη έχει ανοιχτό χαρακτήρα, και οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις όλων των μεγεθών καλούνται να εκφράσουν εθελοντικά την υποστήριξή τους. Η σύμπραξη δεν είναι νομική πράξη που υπογράφεται από τις επιχειρήσεις. Είναι μια πολιτική «ομπρέλα» για νέες ή υπάρχουσες πρωτοβουλίες που αναλαμβάνονται στον τομέα της ΕΚΕ από μεγάλες επιχειρήσεις, ΜΜΕ και άλλους σχετικούς φορείς. Αναμένεται να οδηγήσει σε νέες συνεργασίες και σε νέες ευκαιρίες για όλους τους εμπλεκόμενους φορείς στις προσπάθειες που καταβάλλουν για προώθηση της ΕΚΕ. Η πρωτοβουλία αποτελεί συνέχεια των ευρύτατων διαβουλεύσεων που έγιναν με όλους τους σχετικούς παράγοντες στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού πολυμερούς φόρουμ για την ΕΚΕ.

Με αυτή την «ευρωπαϊκή σύμπραξη για την εταιρική κοινωνική ευθύνη» η Επιτροπή έχει ως στόχο, αφενός, να ενθαρρύνει τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις να υιοθετήσουν σε μεγαλύτερο βαθμό την έννοια της ΕΚΕ και, αφετέρου, να αυξήσει την υποστήριξη και την αναγνώριση της ΕΚΕ ως παράγοντα που συμβάλλει στη βιώσιμη ανάπτυξη και στη στρατηγική για την ανάπτυξη και την απασχόληση. Για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός, η Επιτροπή πιστεύει ότι χρειάζεται μια νέα πολιτική προσέγγιση, στο πλαίσιο της οποίας πρέπει να αναγνωριστούν οι επιχειρήσεις ως οι πρωταρχικοί παράγοντες της ΕΚΕ. Συγχρόνως, η Επιτροπή εξακολουθεί να αποδίδει εξαιρετικά μεγάλη σημασία στο διάλογο με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς και αναγνωρίζει ότι, χωρίς την ενεργό υποστήριξη και την εποικοδομητική κριτική των φορέων που δεν ανήκουν στην επιχειρηματική κοινότητα, η ΕΚΕ δεν θα ακμάσει.

Ευρωπαϊκό Δίκτυο για την ΕΚΕ:

Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο για την ΕΚΕ (European Business Network for Corporate Social Responsibility/CSR Europe) είναι το επιχειρηματικό δίκτυο της Ευρώπης για την ΕΚΕ. Έχει πάνω από 70 εταιρείες ως εταιρικά μέλη και 39 εθνικοί συνεργάτες που της προσφέρουν πρόσβαση σε περισσότερες από 10000 ευρωπαϊκές επιχειρήσεις. Στόχος του Δικτύου είναι η παροχή υποστήριξης προς τις επιχειρήσεις στην προσπάθειά τους να εντάξουν την ΕΚΕ στις καθημερινές επιχειρηματικές τους πρακτικές.

Πρόγραμμα Enterprise 2020:

Το πρόγραμμα Enterprise 2020 είναι μια πρωτοβουλία του CSR Europe που υποστηρίζει την ανάπτυξη της βιώσιμης επιχειρηματικότητας, βοηθά στη βελτιστοποίηση των συνεργιών με τα ενδιαφερόμενα μέρη, και ισχυροποιεί ακόμα περισσότερο σε παγκόσμιο επίπεδο την ηγετική θέση της Ευρώπης στο θέμα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης. Αυτό θα γίνει εφικτό με την ανάπτυξη, εφαρμογή και συμβολή επιχειρηματικών πρωτοβουλιών και συνεργιών απέναντι σε βασικές κοινωνικοοικονομικές και περιβαλλοντικές προκλήσεις οι οποίες (προεκτεινόμενες μέχρι το 2020) θέτουν σοβαρά σε αμφισβήτηση τα παραδοσιακά μας μοντέλα τρόπου διαβίωσης, κατανάλωσης και κατανομής των πόρων. Αυτές οι κοινωνικές πιέσεις και κατευθύνσεις περιλαμβάνουν, μεταξύ των άλλων, τη νέα παγκόσμια διακυβέρνηση, την κλιματική αλλαγή, την ανεπάρκεια των πόρων, τη δημογραφική αλλαγή, τον κοινωνικό διαχωρισμό, την επιτάχυνση της τεχνολογίας και πολλές άλλες.

Ειδικότερα, το Πρόγραμμα Enterprise 2020 εξετάζει πώς οι επιχειρήσεις ανταποκρίνονται και δρουν προληπτικά απέναντι σε αυτές τις παγκόσμιες τάσεις επιφέροντας αλλαγές στα προϊόντα και υπηρεσίες τους, στην οργανωτική δομή τους και στους ανθρώπους τους. Στην ανακοίνωσή της για την ανανεωμένη Στρατηγική για την ΕΚΕ (Οκτ. 2011), η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναφέρεται στο πρόγραμμα Enterprise 2020 εκφράζοντας την επιθυμία της για συνεργασία με το CSR Europe για ανασκόπηση των πρώτων αποτελεσμάτων του προγράμματος και προσδιορισμό των επόμενων δράσεων.

Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την ΕΚΕ:

Από τις πιο πρόσφατες εξελίξεις, σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σε ό,τι αφορά στην Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, είναι το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (8 Ιουνίου 2011) σχετικά με την εξωτερική διάσταση της κοινωνικής πολιτικής, την προαγωγή των εργασιακών και κοινωνικών προτύπων και Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη σε ευρωπαϊκό κυρίως επίπεδο, το οποίο επιβεβαιώνει τον μη δεσμευτικό χαρακτήρα της ΕΚΕ και, παράλληλα, προτρέπει την ΕΕ να ενσωματώσει μια «κοινωνική ρήτρα», σύμφωνα με άλλα διεθνώς συμφωνημένα και αναγνωρισμένα πρότυπα (για παράδειγμα, τους βασικούς κανόνες εργασίας της ΔΟΕ) σε όλες τις εξωτερικές εμπορικές συμφωνίες της ΕΕ.

Ειδικότερα, με το Ψήφισμα αυτό υπενθυμίζεται ότι η ΕΕ έχει θέσει ως στόχο όχι μόνο να καταστεί πόλος αριστείας στον τομέα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, αλλά και να προωθήσει την ΕΚΕ όσον αφορά τις εξωτερικές πολιτικές που εφαρμόζει. Επιπλέον, τονίζεται ότι η ΕΕ θα πρέπει να λάβει υπόψη τη σπουδαιότητα των πιστοποιήσεων και των σημάτων που αποδεικνύουν τη συμμόρφωση των επιχειρήσεων με τις αρχές της ΕΚΕ. Παράλληλα, εκφράζεται η άποψη ότι η ΕΚΕ είναι μια χρήσιμη και μη δεσμευτική μορφή ανάληψης ευθύνης από την πλευρά των πολυεθνικών εταιρειών. Τέλος, συνίσταται η στοχοθετημένη προαγωγή της ΕΚΕ, μεταξύ άλλων, μέσω του Προτύπου ISO 26000, του Οικουμενικού Συμφώνου (Global Compact) των Ηνωμένων Εθνών ή των κατευθυντηρίων γραμμών του ΟΟΣΑ για τις πολυεθνικές επιχειρήσεις.

Ακόμα, την περίοδο 2013-2014 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διοργάνωσε μια διαδικασία αξιολόγησης από ομοτίμους των δραστηριοτήτων των κρατών μελών στον τομέα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Πραγματοποιήθηκαν επτά συνεδριάσεις στις οποίες συμμετείχαν κάθε φορά τέσσερις χώρες με στόχο την καλύτερη αμοιβαία κατανόηση των πολιτικών που εφαρμόζουν στον εν λόγω τομέα και τη διατύπωση τυχόν ερωτημάτων. Η διαδικασία αυτή ήταν επίσης μια ευκαιρία για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να επικαιροποιήσει τα αρχεία της και να εξετάσει ζητήματα κοινού ενδιαφέροντος αλλά και μεμονωμένα ζητήματα ανά χώρα.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επικαιροποίησε τη σύνοψη των πολιτικών και δραστηριοτήτων των κρατών μελών όσον αφορά την εταιρική κοινωνική ευθύνη. Η τελευταία σύνοψη ήταν του 2011. Η επικαιροποίηση αυτή βασίζεται στο συμπέρασμα αξιολόγησης ομοτίμων, για την περίοδο 2013-2014, από και με τα κράτη μέλη σε σχέση με την τήρηση των δεσμεύσεών τους στον τομέα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Η σύνοψη έχει θεματική δομή που δείχνει τις κοινές προτεραιότητες των χωρών της ΕΕ, καθώς και ένα παράρτημα με τις εθνικές προτεραιότητες.

Δίκτυο Επιχειρηματικής Ηθικής στην Ευρώπη:

Το European Business Ethics Network/EBEN (Δίκτυο Επιχειρηματικής Ηθικής στην Ευρώπη) ιδρύθηκε το 1987 στις Βρυξέλλες και είναι το πλέον ενεργό δίκτυο επιχειρηματικής ηθικής στην Ευρώπη. Αποστολή του EBEN είναι η προώθηση της επιχειρηματικής ηθικής και της αριστείας στις επιχειρήσεις, η προώθηση της ενημέρωσης σε θέματα επιχειρηματικής ηθικής και η ενδυνάμωση του δημόσιου διαλόγου για τον ρόλο των επιχειρήσεων στην κοινωνία υποστηρίζοντας σχετικές πρωτοβουλίες στην Ευρώπη. Στόχος του Ευρωπαϊκού Δικτύου είναι να διαδώσει το είδος της διοίκησης που βασίζεται σε αξίες, στην ηθική της ηγεσίας, αλλά και να αυξήσει τη γνώση για την ευθύνη που έχουν οι εταιρείες προς την κοινωνία. Μακροπρόθεσμα στοχεύει στην καλλιέργεια μιας κοινωνίας επιχειρηματιών που ασπάζονται τις αξίες της επιχειρηματικής ηθικής, και οι οποίοι θα γαλουχήσουν τις επόμενες γενιές επαγγελματιών και ακαδημαϊκών.

Στη βάση του Ευρωπαϊκού Δικτύου έχουν συσταθεί Εθνικά Δίκτυα σε ευρωπαϊκά κράτη (μεταξύ των οποίων και στην Ελλάδα), αριθμεί 1100, ενώ υπάρχουν περί τις 40 ενεργές ομάδες δράσης σε διάφορες χώρες με στόχο την ίδρυση επίσημου Εθνικού Δικτύου, ενώ συνεργάζεται με όλες τις διεθνείς οργανώσεις που ασχολούνται με θέματα ηθικής και αριστείας στις επιχειρήσεις. Μέσω των Εθνικών Δικτύων και των μελών το EBEN παρέχει συνεχή ροή πληροφοριών μέσω δημοσιεύσεων και εκδόσεων σε θέματα επιχειρηματικής ηθικής.

Ευρωπαϊκά Βραβεία ΕΚΕ (European CSR Awards):

Το Πρόγραμμα Ευρωπαϊκών Βραβείων Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ) είναι μια μοναδική ευκαιρία για διαμόρφωση της εξέλιξης της ΕΚΕ στην Ευρώπη

Στο πλαίσιο της προσπάθειάς της για προώθηση των αρχών της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προκήρυξε τα πρώτα Ευρωπαϊκά Βραβεία Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης.

Το έργο ανατέθηκε στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο ΕΚΕ (CSR Europe) και το Business in the Community, που μέσα από το Δίκτυο 29 εθνικών εταίρων του CSR Europe προχωρούν στην πανευρωπαϊκή του υλοποίηση.

Κάθε ένας από αυτούς τους εταίρους είναι ο κατεξοχήν αρμόδιος φορέας για την ΕΚΕ στη χώρα του, ο οποίος θα δικτυωθεί και θα συνεργαστεί με επιχειρηματικά δίκτυα, μη κυβερνητικές οργανώσεις και κυβερνητικά δίκτυα για την επιλογή των δύο νικητών που θα εκπροσωπούν τις καλύτερες πολυμερείς συνεργασίες ΕΚΕ της χώρας του.

Σκοπός των Ευρωπαϊκών Βραβείων ΕΚΕ είναι η ανάδειξη και προβολή, σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, των καλύτερων καινοτόμων επιχειρηματικών προγραμμάτων ΕΚΕ που σε συνεργασία με τουλάχιστον έναν μη επιχειρηματικό φορέα συνέβαλαν στη δημιουργία θετικών και βιώσιμων αποτελεσμάτων τόσο προς την κοινωνία όσο και προς την επιχείρηση, δίνοντας με αυτό τον τρόπο την ευκαιρία για ανταλλαγή και υιοθέτηση καλών πρακτικών.

Στην Ελλάδα συντονιστής φορέας υλοποίησης είναι το Ελληνικό Δίκτυο για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και η όλη προσπάθεια τελεί υπό την αιγίδα του Υπουργείου Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών & Δικτύων και την υποστήριξη της Βουλής των Ελλήνων.

Τα Βραβεία περιλαμβάνουν δύο κατηγορίες, μία για συνεργασίες που αφορούν σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις, και μία για συνεργασίες που αφορούν σε μεγάλες επιχειρήσεις. Στην Ελλάδα θα απονεμηθούν και δύο έπαινοι σε κάθε κατηγορία.

Τα Ευρωπαϊκά Βραβεία ΕΚΕ δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στην καινοτομία με σκοπό την επιτάχυνση της δραστηριοποίησης των επιχειρήσεων στη δημιουργία καινοτόμων λύσεων ώστε να αντιμετωπιστούν θέματα βιωσιμότητας. Τα Εθνικά Βραβεία συμπεριλαμβάνουν επίσης κριτήρια που σχετίζονται με τα θετικά αποτελέσματα της συνεργασίας τόσο στην κοινωνία όσο και στην ίδια την επιχείρηση. Το τελευταίο συνάδει με την σύγχρονη αντίληψη για την ΕΚΕ όπως διατυπώθηκε στην πρόσφατη πολιτική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη.

Ο πρώτος ευρωπαϊκός «χάρτης» Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης:

Την προσήλωσή τους στη διαφάνεια, την καινοτομία, στις ίσες ευκαιρίες και στην ανάπτυξη ικανοτήτων και δεξιοτήτων των εργαζομένων διακήρυξαν δεκάδες επιχειρήσεις και στελέχη πρόσφατα στις Βρυξέλλες. Η πρώτη Χαρτογράφηση (Cartography) της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης στην Ευρωπαϊκή Ένωση ήταν πλέον γεγονός. Οι 545 καλές πρακτικές που εφαρμόζουν ευρωπαϊκές επιχειρήσεις και οι 140 πρωτοβουλίες που υλοποιούν τα Εθνικά Δίκτυα ΕΔ όπως και άλλα εταιρικά Δίκτυα ήταν η πολύτιμη «πραμάτεια» που απλώθηκε στην αλλιώτικη αυτή «αγορά» που έγινε σε μεγάλο ειδικό χώρο στις 22 Ιουνίου 2006 στις Βρυξέλλες.

Η Ευρωπαϊκή Αγορά για την ΕΚΕ (European Marketplace on CSR) συγκέντρωσε περισσότερους από 500 μανάτζερ, πολλά στελέχη και εθνικούς αντιπροσώπους που επισκέφθηκαν τα «περίπτερα» των εταιρειών προκειμένου να ενημερωθούν και – εφόσον τους ταίριαζαν– να μοιραστούν τις καλές πρακτικές μαζί τους. Και αυτά μέσα σε 75 λεπτά μόνο, όσο δηλαδή κρατούσε ο κάθε «γύρος». Γιατί, μπορεί τα περίπτερα να παρέμειναν στη θέση τους όλη την ημέρα, «οι ένοικοί τους» όμως άλλαζαν. Άλλες εταιρείες έπαιρναν θέση και με τις πρακτικές και τις πρωτοβουλίες που παρουσίαζαν ανέβαζαν τη στάθμη του δυναμισμού των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων που απέδειξαν ότι «και μπορούν και θέλουν» να κάνουν την ΕΔ πράξη.

Η πρώτη (και όχι ολοκληρωμένη) Χαρτογράφηση, όπως προέκυψε ύστερα από τη μελέτη 500 επιχειρηματικών λύσεων (καλών πρακτικών) και 140 πρωτοβουλιών που εφαρμόζουν τα Επιχειρηματικά Δίκτυα και αντανακλούν την αποκτηθείσα γνώση και τον δυναμισμό που χαρακτηρίζει την Εταιρική Διακυβέρνηση στην Ευρώπη. Όλη

αυτή η γνώση και η εμπειρία βρίσκονται πλέον στη διάθεση των επιχειρήσεων και των επισκεπτών που αναζητούσαν την καινοτομία για να εφαρμόσουν τη δική τους Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη. Η Χαρτογράφηση μας πληροφορεί ότι με βάση τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξαν τα Εθνικά Δίκτυα για την ΕΔ από 19 ευρωπαϊκές χώρες (δεν συμμετέχουν Κύπρος, Δανία, Εσθονία, Ουγγαρία, Λετονία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Σλοβακία) οι τομείς που κατέχουν υψηλή προτεραιότητα για την προώθηση της ΕΔ στα επόμενα πέντε έτη είναι οι εξής:

1. Η διάχυση και η ένταξη (Mainstreaming) της ΕΔ, η Διαφάνεια και η Επικοινωνία.
2. Η Δέσμευση και η συμμετοχή όλων των εμπλεκομένων (stakeholders).
3. Οι Ίσες Ευκαιρίες και η Διαφορετικότητα.
4. Η Καινοτομία και η Επιχειρηματικότητα.
5. Η Ανάπτυξη Ικανοτήτων και Δεξιοτήτων.

Στο πρώτο σημαντικό ερώτημα που απαντά η Χαρτογράφηση είναι «ποιους ενδιαφέρει άραγε η ΕΔ και για ποια θέματα οι εταιρείες συμμετέχουν σε “δίκτυα” για να μάθουν περισσότερα και να μοιραστούν τις καινοτομικές λύσεις τους». Η απάντηση που δίδεται είναι ότι «η ΕΔ ενδιαφέρει όλους όσους λαμβάνουν επιχειρηματικές αποφάσεις και είναι υπεύθυνοι για αλλαγές στο εσωτερικό μάνατζμεντ. Και αυτό προκύπτει μέσα από το 53% των καινοτομικών επιχειρηματικών λύσεων και έχουν να κάνουν με αλλαγή στα συστήματα εσωτερικού μάνατζμεντ. Συμπεριλαμβάνονται επίσης και οι λύσεις (25%) για την αναθεώρηση των ισχυουσών διαδικασιών και συστημάτων και η υιοθέτηση νέων «εργαλείων» και δομών μάνατζμεντ, που καθιστούν δυνατή την ενσωμάτωση της ΕΔ στις επιχειρηματικές λειτουργίες τους. Στο ίδιο σκεπτικό εμπίπτουν επίσης και το 23% των λύσεων των επιχειρήσεων ΕΔ που υιοθετούν καινοτόμο τεχνολογία, προϊόντα και διαδικασίες»

Η ΕΔ ενδιαφέρει εξίσου και τους «stakeholders». Αφού το 46% των λύσεων έχουν να κάνουν με καινοτομικές συνεργασίες και με δεσμεύσεις μεταξύ των επιχειρήσεων και

των stakeholders. Οι καλές πρακτικές αναφέρονται επίσης σε κοινά προγράμματα εταιρειών και άλλων επιχειρήσεων προκειμένου να αντιμετωπίσουν από κοινού κοινωνικά και περιβαλλοντικά προβλήματα. Επειδή όμως συμβαίνει η υιοθέτηση νέων καινοτομιών και η νέα γνώση να αποδίδουν μόνο όταν –ταυτόχρονα και παράλληλα– αυξάνονται και αναβαθμίζονται οι δεξιότητες –και η απασχολησιμότητα– των εργαζόμενων, το 29% των λύσεων ανταποκρίνεται σε αυτή τη λογική. Ενώ ένα 26% αναφέρεται σε Έρευνα και Ανάπτυξη (R&D), στην επιχειρηματική «ευφυΐα», στην επιχειρηματικότητα και στην αντιμετώπιση αναγκών, άλλοτε νέων άλλοτε εκείνων που παρέμεναν ακάλυπτες. Η ανάπτυξη τεχνολογιών φιλικών προς το περιβάλλον που –μακροπρόθεσμα– καθίσταται πηγή επιχειρηματικής αξίας όπως και η ευθύνη για την κοινωνία και το περιβάλλον συγκεντρώνουν σημαντικό ποσοστό των λύσεων.

Ζητούμενο της Χαρτογράφησης ήταν επίσης να εντοπίσει τα τυχόν κοινά ευρωπαϊκά χαρακτηριστικά που παρουσιάζει η ΕΔ στην Ευρώπη. Προκύπτει λοιπόν ότι οι έξι στις δέκα λύσεις απευθύνονται σε στόχο με εθνική είτε με τοπική εμβέλεια και μόνο η μια στις δέκα σε επίπεδο ευρωπαϊκό περιφερειακό.

Είναι κάτι που συνάδει με τη δέσμευση της Ευρώπης στην Ατζέντα του Κιότο για τον περιορισμό του φαινομένου του θερμοκηπίου και που υπηρετεί εξίσου την ποιότητα της ζωής των πολιτών και την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων.

Παράλληλα επιθυμεί να προσελκύσει την προσοχή τους στη δημιουργηθείσα Ευρωπαϊκή Σύμπραξη για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (European Alliance on CSR) της οποίας μπορούν εθελοντικά να γίνονται μέλη.

Τομείς Δραστηριότητας:

Οι τομείς εφαρμογής προγραμμάτων Ε.Κ.Ε. μπορούν να διακριθούν σε εκείνους που αφορούν το εσωτερικό της επιχείρησης και σε εκείνους που αφορούν το εξωτερικό περιβάλλον της.

Πιο κάτω αναφέρονται οι τομείς και δίνονται σύντομες επεξηγήσεις για κάθε έναν από αυτούς.

1)Εργασιακό Κλίμα:

Δεδομένου ότι ο όρος «χώρος εργασίας» είναι γενικός, χρησιμοποιούνται τέσσερις συγκεκριμένες περιοχές για την περιγραφή της Ε.Κ.Ε. στο χώρο αυτό : εργασιακό περιβάλλον, αμοιβές και παροχές, ίσες ευκαιρίες και θέματα απασχολησιμότητας.

Το εργασιακό περιβάλλον καλύπτει παραδοσιακούς προβληματισμούς σχετικά με την υγιεινή και ασφάλεια, τα προγράμματα ευημερίας, την ισορροπία μεταξύ εργασιακής και οικογενειακής ζωής, τους τραυματισμούς στους χώρους εργασίας, τη βία και την παρενόχληση.

Η κατάρτιση και επαγγελματική εξέλιξη αναφέρεται σε δράσεις διατήρησης του επιπέδου των δεξιοτήτων των εργαζομένων όπως : κατάρτιση, ανάπτυξη επαγγελματικής καριέρας, ενδυνάμωση και προγράμματα υποστήριξης τεχνολογικών και οργανωτικών αλλαγών, που συμβάλλουν στη βελτίωση της συνολικής επαγγελματικής εξέλιξης και τη συμμετοχή των εργαζομένων στη δια βίου κατάρτιση.

Με τον όρο «αμοιβές και παροχές» εννοούνται οι διαδικασίες στελέχωσης, τα πακέτα αμοιβών, τα συστήματα επιβραβεύσεων, οι υπηρεσίες και διευκολύνσεις προς το προσωπικό και τις οικογένειές τους, που προσφέρονται πέραν των προβλεπόμενων από το νόμο και συμβάλλουν στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των εργαζομένων.

2)Η Αποστολή πρέπει να μεταφέρει στον κόσμο το μοναδικό χαρακτήρα μιας επιχείρησης.

Η θεμελίωση της αποστολής και η υποστήριξη των εταιρικών αξιών χαρακτηρίζουν μια επιχείρηση. Πολλοί διευθύνοντες πιστεύουν ότι δεν μπορούν να ηγηθούν μιας οργάνωσης αν οι σκοποί και οι αξίες της δεν εκφράζονται με σαφή και εμπνευσμένο τρόπο. Οι κοινωνικά υπεύθυνες εταιρίες σχεδιάζουν τις αξίες και τα οράματά τους μαζί με εκείνους που άμεσα ή έμμεσα επηρεάζονται από τις δραστηριότητές τους και τις ενσωματώνουν στις καθημερινές διαχειριστικές πρακτικές.

3)Κοινωνικός διάλογος:

Με την έννοια «Κοινωνικός Διάλογος» δηλώνεται ο βαθμός αναγνώρισης και πρακτικής εφαρμογής των εργασιακών και συνδικαλιστικών δικαιωμάτων των εργαζομένων σε συλλογικό επίπεδο. Η συμμόρφωση με τους νόμους αλλά και οι οικειοθελείς δράσεις ενεργοποιούν τον κοινωνικό διάλογο σε κάθε επίπεδο, ο οποίος μπορεί να εκφράζεται μέσω της λειτουργίας Εργασιακών Συμβουλίων, Διαβουλεύσεων με τους Κοινωνικούς Εταίρους κ.λπ.

4)Ανθρώπινα Δικαιώματα:

Ο καθορισμός αυτού του όρου αντικατοπτρίζεται στη Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών, η οποία είναι ευρέως γνωστή και έχει υιοθετηθεί παγκόσμια.

Η έννοια περιλαμβάνει τα ανθρώπινα δικαιώματα τόσο «μέσα» στο χώρο εργασίας όσο και «έξω» από αυτόν. Το πρώτο αναφέρεται στο σεβασμό των διεθνώς συμφωνηθέντων συνθηκών εργασίας όπως η απαγόρευση κάθε μορφής διάκρισης και η ανάληψη θετικής δράσης για το σκοπό αυτό, καθώς και η ελευθερία του συνδικαλιζέσθαι.

Το δεύτερο αναφέρεται στον ευρύτερο αντίκτυπο των επιχειρήσεων στην κοινωνία και ασχολείται με τον κοινωνικό αποκλεισμό, τη φτώχεια, το δικαίωμα στην εκπαίδευση, στη διατροφή, στην ελευθερία και γενικότερα στο δικαίωμα της ζωής και όχι απλώς της επιβίωσης.

Η «Παιδική εργασία / Καταναγκαστική εργασία» αφορά την εφαρμογή μέτρων για την καταπολέμηση της παιδικής ή και της καταναγκαστικής εργασίας.

5)Ενασχόληση με τις Τοπικές Κοινότητες:

Ο όρος «Συνεργασία με τις κοινότητες» αναφέρεται σε δράσεις και πρωτοβουλίες που αναπτύσσει η επιχείρηση στην τοπική κοινότητα, σε συνεργασία με άλλους οργανισμούς για ένα σκοπό. Η επιχείρηση συνεργάζεται με την κοινότητα και επενδύει πόρους στην υποστήριξη θεμάτων που την ενδιαφέρουν. Ο όρος «Παροχές και Χορηγίες προς τις κοινότητες» αναφέρεται στις δωρεές σε χρήμα ή σε είδος και στις χορηγίες συγκεκριμένων δράσεων. Η τελευταία κατηγορία, η «Συμμετοχή Εργαζομένων», αναφέρεται είτε στη συνεισφορά των εργαζομένων στην υποστήριξη

νέων κατά την περίοδο της εκπαίδευσής τους ή την υποστήριξη και παρότρυνση των εργαζομένων προς τον εθελοντισμό.

6)Ανάπτυξη Τοπικών Οικονομιών:

Ο όρος «Δημιουργία θέσεων εργασίας και επιχειρηματικότητα» αναφέρεται στις πρωτοβουλίες της επιχείρησης για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και τη βοήθεια για ανάπτυξη μικρών επιχειρήσεων.

Ο όρος «Απασχόληση» αναφέρεται σε δράσεις και πρωτοβουλίες για αύξηση της απασχόλησης, μέσω της βελτίωσης των δεξιοτήτων και της δια βίου κατάρτισης.

Η τελευταία κατηγορία αναφέρεται στην υποστήριξη των νεότερων γενεών μέσα από εκπαιδευτικές δράσεις.

7)Αγορά:

Οι «σχέσεις με την αλυσίδα εφοδιασμού» και η «διαχείριση των προϊόντων» είναι ο πυρήνας του τρόπου με τον οποίο η Ε.Κ.Ε. επηρεάζει την αγορά. Το πρώτο απαιτεί υπεύθυνες δεσμεύσεις από και προς τους προμηθευτές και τους υπεργολάβους και τον καθορισμό προτύπων ποιότητας στον εφοδιασμό και την παραγωγή. Μεταξύ άλλων, ο δεύτερος όρος αναφέρεται σε θέματα όπως οι σχέσεις με τους πελάτες, οι έλεγχοι υγιεινής και ασφάλειας στις διαδικασίες παραγωγής, συσκευασίας και διανομής, κ.λ.π.

«Έρευνα και ανάπτυξη» : έρευνα για ευκαιρίες δημιουργίας νέων προϊόντων και υπηρεσιών που εξυπηρετούν κοινωνικές ανάγκες.

Το «Marketing» περιλαμβάνει το σωστό και ηθικό marketing και τη διαφήμιση.

8)Περιβάλλον:

Ο όρος «Βιώσιμη ανάπτυξη» εμφανίστηκε για πρώτη φορά το 1987 στο Brundland Report. Καλύπτει τον τρόπο με τον οποίο οι οργανισμοί επιδιώκουν σήμερα οικονομική ανάπτυξη με την ταυτόχρονη προστασία των πόρων για την ανάπτυξη του αύριο. Αυτό είναι ένα θέμα αυξανόμενης σημασίας και προβληματισμού για τους υπεύθυνους οργανισμούς. Σήμερα οι επιχειρήσεις λαμβάνουν υπόψη την επίδρασή

τους στο περιβάλλον σε όλους τους επιχειρηματικούς τους σχεδιασμούς, διαχειρίσεις και μετρήσεις αποτελεσματικότητας.

Η «βιωσιμότητα» αναφέρεται στις δράσεις μιας εταιρίας για μείωση της αρνητικής επίδρασής της. Για παράδειγμα, η ύπαρξη διαχειριστικών συστημάτων μείωσης των εκπεμπόμενων ρύπων και η αποτελεσματική χρήση των φυσικών πόρων.

Οι πράσινες δράσεις αφορούν δράσεις που αναπτύσσει η επιχείρηση μέσα και έξω από την οργάνωσή της για αύξηση της γνώσης των περιβαλλοντικών θεμάτων.

9)Ηθική:

Η συμμόρφωση με τους νόμους είναι απαραίτητη αλλά δεν είναι πλέον αρκετή. Οι δράσεις πέρα από τη συμμόρφωση με τους νόμους είναι σήμερα ο δρόμος για απόκτηση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος.

Η «ηθική» περιλαμβάνει εταιρικές αρχές και δράσεις που υποστηρίζουν τις δημοκρατικές αρχές, την καταβολή φόρων, την έντιμη εμπορία, τα ανθρώπινα δικαιώματα, με την ταυτόχρονη αποφυγή κάθε μορφής δωροδοκίας, ξεπλύματος χρήματος και συνεργασίας με καταπιεστικά καθεστώτα.

Η έννοια της ΕΚΕ εξελίσσεται διαρκώς, ώστε να συμπεριλάβει και τη συνεργασία μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών για τη θέσπιση προτύπων, την συστηματική παρακολούθηση, τον έλεγχο και την πιστοποίηση των διαδικασιών κοινωνικού ελέγχου, που χρησιμοποιούνται από τις επιχειρήσεις. Σταδιακά προκύπτουν όλο και περισσότερες διεθνείς πρωτοβουλίες για την προώθηση, ανάπτυξη και συστηματοποίηση της ΕΚΕ. Ενδεικτικά αναφέρονται τα εθνικά και υπερεθνικά δίκτυα συνεργασίας επιχειρήσεων και επιχειρηματικών ενώσεων, τα διεθνή πρότυπα διαχείρισης της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, το κίνημα για τις ηθικές επενδύσεις και οι αντίστοιχοι δείκτες κοινωνικά υπεύθυνων επιχειρήσεων και οι πρωτοβουλίες της Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ο.Η.Ε.

Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και Ελλάδα

Παρά τις δύσκολες οικονομικές συνθήκες που επικρατούν στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια, ένα μεγάλο ποσοστό εταιρειών κατανοεί τη σημασία της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης για την ίδια την ανάπτυξη της επιχείρησης, αλλά και για όλους τους συμμετόχους της και υποστηρίζει τον θεσμό διατηρώντας (είτε ακόμη και αυξάνοντας) τις δαπάνες. Συγκεκριμένα, 67% των εταιρειών διατήρησαν τα έξοδά τους για ενέργειες ΕΚΕ, ενώ 17% των εταιρειών το αύξησε. Για το προσεχές μέλλον, 83% των εταιρειών σκοπεύουν να διατηρήσουν τις δαπάνες για ΕΚΕ στα ίδια επίπεδα, ενώ το υπόλοιπο 17% σκοπεύει να τις αυξήσει. Πρόκειται για τα σημαντικά συμπεράσματα της έρευνας (για πρώτη φορά γίνεται στη χώρα μας) με θέμα το κόστος και τις δαπάνες των ενεργειών ΕΚΕ στην Ελλάδα, την οποία διεξήγαγε το Κέντρο Αειφορίας CSE (Centre for Sustainability and Excellence) με την υποστήριξη του Ινστιτούτου Εταιρικής Ευθύνης (CRI).

Από την άλλη, παρά το γεγονός ότι οι Έλληνες πολίτες αναγνωρίζουν ότι οι επιχειρήσεις έχουν να επιδείξουν κοινωνικά υπεύθυνες πράξεις και αποδέχονται την ύπαρξη αξιόπιστων προϊόντων, θεωρούν ότι το ιδιοτελές κίνητρο του κέρδους επισκιάζει την απήχηση της εταιρικής κοινωνικής συνεισφοράς. Σε πολλές περιπτώσεις το μάρκετινγκ ακυρώνει την πρόθεση του κοινωνικού έργου και εκλαμβάνεται ως διαφήμιση, ενώ πολλές φορές ο διαχωρισμός της ενημέρωσης για τα κοινωνικά προβλήματα από την έννοια του μάρκετινγκ είναι μία δύσκολη υπόθεση.

Οι χορηγίες, επί παραδείγματι, βρίσκονται σε πολύ λεπτό σημείο, ισορροπώντας συχνά ανάμεσα στην έμμεση διαφήμιση και την πραγματική εταιρική κοινωνική ευθύνη. Ασφαλώς, μια κοινοποίηση ενός χορηγικού προγράμματος δεν ακυρώνει την κοινωνική προσφορά που αυτό συνεπάγεται, αλλά η όποια δαπάνη δεν πρέπει να έχει ως αποκλειστικό στόχο να κοινοποιηθεί. Πώς θα ξεχωρίζει όμως ο καταναλωτής τη μία περίπτωση από την άλλη και άρα πώς θα ξέρουν οι εταιρείες τι απέγινε ο καρπός της ευαισθησίας τους; «Είναι στο χέρι κάθε εταιρείας», απαντούν Αμερικανοί αναλυτές. «Από αυτή εξαρτάται να δημιουργήσει τον καλόπιστο εκείνο καταναλωτή-δέκτη που θα αποτιμήσει την όποια κίνηση όπως πρέπει και δεν θα την καταδικάσει με τη σφραγίδα της διαφημιστικής καμπάνιας.»

Στην Ελλάδα, σύμφωνα με την έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2007, υπεύθυνο για τον συντονισμό των προσπάθειών για την ΕΚΕ είναι το σημερινό Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Παρόλα αυτά, ο πιο σημαντικός φορέας διάδοσης των αρχών της ΕΚΕ στην Ελλάδα, δεν είναι το κράτος αλλά το «Ελληνικό Δίκτυο για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη», το οποίο είναι ένα δίκτυο επιχειρήσεων με τη μορφή μη κερδοσκοπικού σωματείου (Παπαφλωράτος, 2011). Το «Ελληνικό Δίκτυο για την ΕΚΕ» αποτελεί τον εθνικό εταίρο του Ευρωπαϊκού CSR και ξεκίνησε τη δραστηριότητά του, το 2000. Η ίδρυση του οφείλεται σε 13 ελληνικές επιχειρήσεις και τρεις συλλογικούς φορείς (ΣΕΒ, ΕΒΕΑ, ΣΒΒΕ). Στόχος του Δικτύου είναι η βελτίωση της μακροπρόθεσμης ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και της ελληνικής οικονομίας συνολικά, μέσω της ενσωμάτωσης της υπεύθυνης επιχειρηματικότητας στη στρατηγική και τους βασικούς άξονες της λειτουργίας των επιχειρήσεων.

Παρά την κατανόηση για τη σημαντικότητα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, η πλειοψηφία των εταιρειών (61%) θεωρεί ότι ο βαθμός εφαρμογής των πρακτικών ΕΚΕ, από το σύνολο των ελληνικών επιχειρήσεων, εξακολουθεί να κυμαίνεται σε μέτρια επίπεδα. Αυτό προκύπτει από πρωτογενή έρευνα που πραγματοποίησε η ICAP για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη.

Οι ενέργειες των εταιρειών που αφορούν στο ανθρώπινο δυναμικό καλύπτουν το μεγαλύτερο μερίδιο (35% το 2015) στο συνολικό τους προϋπολογισμό για δράσεις ΕΚΕ, σύμφωνα με την ίδια έρευνα. Παράλληλα, ορισμένες από τις κυριότερες πρακτικές ΕΚΕ που εφαρμόζονται σε «πολύ» ή «πάρα πολύ» σημαντικό βαθμό από τις εταιρείες του δείγματος είναι οι εξής: α) η εφαρμογή συστήματος διαχείρισης-διασφάλισης ποιότητας των προϊόντων (86%), β) η παροχή ίσων ευκαιριών προς όλους τους εργαζομένους (85%), γ) οι δυνατότητες εκπαίδευσης ή βελτίωσης των δεξιοτήτων του προσωπικού (83%) και δ) τα εσωτερικά προγράμματα ανακύκλωσης (81%).

Επίσης, η συνεισφορά στο κοινωνικό σύνολο αξιολογήθηκε ως «πολύ» ή «πάρα πολύ» σημαντικό όφελος που επιφέρουν οι δράσεις ΕΚΕ από το 89% των εταιρειών του δείγματος. Ακολούθησε η προσέλκυση και διατήρηση υψηλού επιπέδου ανθρώπινου δυναμικού, με ποσοστό 85%, και η ενίσχυση και η προστασία της εταιρικής εικόνας με 83%. Τέλος, το οικονομικό κόστος (27%) θεωρείται ο

κυριότερος ανασταλτικός παράγοντας υλοποίησης ΕΚΕ από τις ελληνικές επιχειρήσεις και ακολουθεί η έλλειψη ενημέρωσης (20%) και το μέγεθος της επιχείρησης (19%).

Είναι γεγονός πάντως πως τα τελευταία χρόνια αναπτύχθηκε στην Ελλάδα η πρακτική να αναλαμβάνουν δράσεις κοινωνικού χαρακτήρα διάφορες εταιρείες. Άλλωστε οι ίδιοι οι πολίτες πιέζουν όλο και περισσότερο για την ενίσχυση της υπευθυνότητας των επιχειρήσεων σε σοβαρά κοινωνικά ζητήματα. Σύμφωνα με έρευνα για τα προγράμματα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης (που έγινε προσφάτως από το Ινστιτούτο Επικοινωνίας σε συνεργασία με το Ελληνικό Δίκτυο για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και την MRB) οι πολίτες ιεραρχούν στην πρώτη θέση την προστασία του περιβάλλοντος (38,5%), ενώ ακολουθούν η προώθηση προϊόντων που δεν θέτουν σε κίνδυνο τη δημόσια υγεία και είναι καλής ποιότητας (38%), η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας (13,3%), η υποστήριξη κοινωφελών ιδρυμάτων (11,3%) και η υποστήριξη οικονομικά ασθενών κοινωνικών ομάδων (8,4%).

Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και Ναυτιλία

Η ΕΚΕ στη ναυτιλιακή βιομηχανία δεν έχει αναπτυχθεί τόσο πολύ ιστορικά όσο η ΕΚΕ που σχετίζεται με τον βιομηχανικό τομέα. Η ναυτιλιακή βιομηχανία λειτουργεί σε ένα διαφορετικό περιβάλλον που αποτελείται από διασυνοριακές περιοχές διαφόρων χωρών, καθώς και σε διεθνή ύδατα σύμφωνα με το διεθνές ναυτικό δίκαιο. Γεωγραφικά δεν μπορούμε να θεωρήσουμε πως υφίστανται τα ίδια φυσικά εμπόδια για επιχειρηματικές διαδικασίες και για χερσαίες βιομηχανικές δραστηριότητες. (DNV 2004).

Από το 1970 η ναυτιλιακή βιομηχανία έχει αλλάξει ριζικά. Με την πετρελαϊκή κρίση και μια ισχυρή μείωση του παγκόσμιου εμπορίου, οι εταιρείες πρέπει να μειώσει δραστικά το λειτουργικό κόστος, προκειμένου να επιβιώσουν. Η λύση ήταν να αλλάξει η χώρα των πλοίων (αλλαγή σημαίας στα πλοία) και η μείωση του κόστους του πληρώματος με την πρόσληψη αξιωματικών και πληρώματος από όλο τον κόσμο. (Progoulaki/Roe 2011). Οι προαναφερθείσες λύσεις για τη μείωση του κόστους, που εφαρμόστηκαν μετά από δεκαετίες, δημιούργησαν το κλίμα ώστε η ναυτιλιακή βιομηχανία να μπορεί να θεωρηθεί ως πρωτοπόρος της παγκοσμιοποίησης. Η θαλάσσια ναύλωση παραμένει ο πιο οικονομικά αποδοτικός τρόπος, για τη μεταφορά εμπορευμάτων και πρώτων υλών σε όλο τον κόσμο ενώ οι ναυτιλιακές εταιρείες παραμένουν ένας από τους βασικούς παράγοντες στην παγκόσμια οικονομία και στα παγκόσμια συστήματα παραγωγής. (DNV 2004). Η βιομηχανία των θαλάσσιων μεταφορών έχει ενεργήσει ως μια από τις αξιοσημείωτες δυνάμεις στην πορεία του κόσμου προς την παγκοσμιοποίηση. Ολοένα και περισσότερες ναυτιλιακές εταιρείες έχουν επικεντρωθεί στην ίδρυση επιχειρήσεων σε νέους τομείς και σχηματίζουν κοινοπραξίες με τοπικές εταιρείες. (DNV 2004).

Δεν υπάρχουν τόσες πολλές ΜΚΟ που να παρακολουθούν την ΕΚΕ της ναυτιλιακής αγοράς όπως υπάρχουν για την παρακολούθηση της βιομηχανίας. Στην ουσία είναι πιο δύσκολη η παρακολούθηση της ναυτιλιακής βιομηχανίας και των εταιρειών της, επειδή λειτουργούν σε διαφορετικά έθνη και πολλές χώρες έχουν διαφορετικούς νόμους σχετικά με τους κανονισμούς για παράδειγμα, της ασφάλειας και της υγείας. Η παρακολούθηση της ποιότητας, της υγείας και της ασφάλειας, τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των προϊόντων και υπηρεσιών και άλλες δραστηριότητες ΕΚΕ, συνήθως δεν λαμβάνεται σοβαρά υπόψη από τις επιχειρήσεις, των οποίων οι εταιρικές

δραστηριότητες είναι στην επιχείρηση για να επιχειρηματικό επίπεδο. Αυτή είναι η περίπτωση για τις ναυτιλιακές εταιρείες, των οποίων οι υπηρεσίες παράγονται για να ικανοποιήσουν τη ζήτηση που προέρχεται από τη μεταφορά των φορτίων (Willingale 1998). Ειδικότερα, οι εταιρείες του κλάδου μεταφοράς χύμα φορτίου της ναυτιλίας (bulk-shipping) είναι συνήθως ενδιαφέρονται λιγότερο να επενδύσουν σε δραστηριότητες που στοχεύουν στη βελτίωση της εικόνας της εταιρείας. Ο βασικός στόχος για τις επιχειρήσεις του τομέα αυτού ήταν πάντα η ικανότητα να παράγει υπηρεσίες με χαμηλό κόστος. Λόγω της εξαιρετικά ανταγωνιστικό επιχειρηματικό περιβάλλον της ναυτιλιακής βιομηχανίας, η μείωση του κόστους των λειτουργικών εξόδων έγινε ζωτικής σημασίας για την επιβίωση. Αυτό είχε αρνητικές επιπτώσεις, όπως η απώλεια της ζωής στη θάλασσα, την καταστροφή του θαλάσσιου περιβάλλοντος και τις θαλάσσιες απάτες, καθένα από τα οποία επηρέασαν τη δημιουργία κακής φήμης και της αρνητικής δημόσιας εικόνας στη βιομηχανία. (Φαφαλιού 2006).

Ωστόσο, πολλά έθνη αναγνωρίζουν σήμερα τον κίνδυνο των μη ασφαλών πλοίων και επικίνδυνων φορτίων στο τοπικό περιβάλλον τους. Ο Διεθνής Ναυτιλιακός Οργανισμός (IMO) δημιουργεί και εποπτεύει περιβαλλοντικά πρότυπα και πρότυπα ασφαλείας για τη βιομηχανία της ναυτιλίας και έχει αναπτύξει τις διεθνείς συμβάσεις για τη θάλασσα, με νόμους για την προστασία του περιβάλλοντος και μέσω των κανονισμών ασφαλείας. Τα τελευταία χρόνια ο IMO ασχολείται με την παρακολούθηση των τεχνικών προτύπων, λαμβάνοντας υπόψη ότι η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ) έχει τον έλεγχο της ευημερίας των εργαζομένων στον τομέα της ναυτιλίας. Η ΔΟΕ έχει ετοιμάσει αρκετές συμβάσεις που συνήθως αναφέρονται ως «διεθνής κώδικας των ναυτικών. Αυτά τα πρότυπα χρησιμοποιούνται συχνά ως ελάχιστο πρότυπο, το οποίο οι εθνικές κυβερνήσεις χρησιμοποιούν με βάση τους δικούς τους κανονισμούς. (DNV 2004).

Περιβαλλοντικές Πολιτικές:

Οι περιβαλλοντικές πολιτικές στον τομέα της ναυτιλίας εφαρμόζονται με βάση διάφορα πρότυπα και πιστοποιήσεις. Συχνά οι ναυτιλιακές εταιρείες έχουν πολλές διαφορετικές πιστοποιήσεις ιδίως όσον αφορά τα ζητήματα του περιβάλλοντος και της ασφάλειας.

Ο Διεθνής Οργανισμός Τυποποίησης ISO 14000 είναι ίσως το πιο γνωστό περιβαλλοντικό πρότυπο για τις επιχειρήσεις. Οι σκοποί του ISO 14000 είναι να βοηθήσει τις επιχειρήσεις να μειώσουν τις διαδικασίες τους και τις επιπτώσεις της παραγωγής στο περιβάλλον. Το ISO 14001: 2004 και ISO 14004: 2004 περιγράφουν ένα σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης και τις απαιτήσεις και τις κατευθυντήριες γραμμές της. Τα πρότυπα ISO 14000 δημιουργήθηκαν μετά τη Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το περιβάλλον και την ανάπτυξη στο Ρίο ντε Τζανέιρο το 1992. Οι πρώτες εκδόσεις των προτύπων που έγιναν το 1993 για τη στήριξη της βιώσιμης ανάπτυξης. (ISO 2009).

Ο Διεθνής Οργανισμός Ναυσιπλοΐας (IMO) έχει αρκετές συμβάσεις σχετικά με την προστασία των θαλασσών του περιβάλλοντος. Το 1973 η Διεθνής Σύμβαση για την πρόληψη της θαλάσσιας ρύπανσης (MARPOL) για τα πλοία θεσπίστηκε για πρώτη φορά και για δεύτερη φορά το 1978. Η σύμβαση MARPOL περιλαμβάνει όλα τα είδη της ρύπανσης από τα πλοία: το πετρέλαιο, επιβλαβών υγρών ουσιών που μεταφέρονται χύδην, επιβλαβείς ουσίες που μεταφέρονται σε εμπορευματοκιβώτια, αποχέτευση, σκουπίδια, και η πρόληψη της ρύπανσης του αέρα. MARPOL είναι ένα από τα πρότυπα του ΔΝΟ και του IMO συνιστά ενεργά τη χρήση του για τις ναυτιλιακές εταιρείες σε όλο τον κόσμο. (MARPOL του ΔΝΟ 1.8.2011). Η Διεθνής Σύμβαση για τον έλεγχο των επιβλαβών προστατευτικών συστημάτων υφαλοχρωματισμού σε πλοία (IAFS) ιδρύθηκε το 2001. Σκοπός της παρούσας σύμβασης είναι να απαγορεύσει τη χρήση επιβλαβών ουσιών σε προστατευτικά υφαλοχρώματα που χρησιμοποιούνται σε πλοία και να δημιουργήσουν ένα μηχανισμό για την πρόληψη της μελλοντικής χρήση άλλων επιβλαβών ουσιών. (Εμφαση στην IMO 2002). Το IMO περιλαμβάνει επίσης τη Θαλάσσια Επιτροπή Προστασίας Περιβάλλοντος, η οποία αναπτύσσει νέες λύσεις για να διασφαλίσει προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος. (IMO MEPC 1.8.2011).

Υπάρχουν πολλά πιστοποιητικά και συμβάσεις που σχετίζονται με το περιβάλλον και καλύπτουν ευρέως όλες τις πτυχές της ναυτιλιακής βιομηχανίας. Δεδομένου ότι αυτά τα πιστοποιητικά χρησιμοποιούνται σε όλο τον κόσμο και η τυποποίησή τους είναι πλήρης, αυξάνοντας τον αριθμό των ναυτιλιακών εταιρειών θα τα συμπεριλάβει ως μέρος της περιβαλλοντικής τους διαχείρισης.

Κοινωνικές Πολιτικές:

Υπάρχουν αρκετές περιπτώσεις σε διεθνές και εθνικό επίπεδο, οι οποίες σε συνεργασία με τις κοινωνικές πολιτικές της ναυτιλιακής βιομηχανίας. Οι κοινωνικές πολιτικές συνήθως αποτελούνται από τα δικαιώματα των εργαζομένων, καθώς και από την ηθική που διακατέχει την εκάστοτε εταιρεία. Οι κοινωνικές πολιτικές και οι ανθρώπινοι πόροι είναι συχνά πολύ σημαντικό μέρος της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης μιας εταιρείας καθώς μεσά από αυτές, οι εταιρείες μπορούν να δράσουν ως καλοί εταιρικοί πολίτες. (Urminsky 2001).

Ο κύριος σκοπός της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας είναι η προώθηση της κοινωνικής δικαιοσύνης και των διεθνώς αναγνωρισμένων ανθρωπίνων και εργατικών δικαιωμάτων, καθώς και η εκπλήρωση της αποστολής της σχετικά με την εργατική ειρήνη, η οποία όπως υποστηρίζει ανήκει σε όλους. Η ΔΟΕ επικεντρώνεται επίσης στην ευημερία των εργαζομένων σε διάφορους τομείς και στο εργασιακό περιβάλλον. Για τη βιομηχανία της ναυτιλίας και για τα προβλήματα στη θάλασσα, η ΔΟΕ έχει αναπτύξει σχεδόν πενήντα διαφορετικές συμβάσεις και συστάσεις. Αυτές οι συστάσεις που αναφέρονται συχνά ως "διεθνής κώδικας των ναυτικών" (DNV 2004).

ΕΚΕ και Κανονισμοί Ασφαλείας στη Ναυτιλία:

Υπάρχουν διάφοροι εθνικοί και διεθνείς κανονισμοί για την ασφάλεια στη θάλασσα. Το πιο γνωστό και πιο διαδεδομένο από αυτά είναι ο Κώδικας του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού της Διεθνούς Διαχείρισης της Ασφάλειας (ISM Code), το οποίο αποτελεί μέρος της διεθνούς σύμβασης για την ασφάλεια της ανθρώπινης ζωής στη θάλασσα (SOLAS). Ο IMO έχει εκδοσει τον ISM Code, προκειμένου να εγγυηθεί την ασφαλή λειτουργία των πλοίων και την πρόληψη της ρύπανσης του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Το σύστημα ISM Code ιδρύθηκε το 1987. Η Επιτροπή Ναυτικής Ασφάλειας έπρεπε να αναπτύξει προτάσεις για τη διαχείριση των επιβατηγών πλοίων και τη διασφάλιση της ασφαλούς λειτουργίας τους. Τον Οκτώβριο του 1989 ψήφισμα του ΔΝΟ ανέπτυξε κατευθυντήριες γραμμές για τη διαχείριση και την ασφαλή λειτουργία των πλοίων καθώς και την πρόληψη της ρύπανσης. Αυτά τα ακόλουθα ψηφίσματα δημιούργησαν τα βασικά του σημερινού Κώδικα ISM.

Ωστόσο, ήταν ακόμα μια κατευθυντήρια γραμμή. Τον Νοέμβριο του 1993, οι κατευθυντήριες γραμμές αντικαταστάθηκαν από το ψήφισμα 741, η οποία είναι επίσης η τρέχουσα κώδικα ISM. Ο κώδικας ενισχύθηκε το Δεκέμβριο του 2000 ενώ ο κώδικας ISM ήρθε σε ισχύ σε όλο τον κόσμο σε διάφορες φάσεις μεταξύ 1998-2002. (IMO 2005).

Από Κώδικας ISM του IMO δεν είναι πια μόνο μια κατευθυντήρια γραμμή για την ασφαλή ναυτιλία, αλλά έχει επικυρωθεί από πολλές κυβερνήσεις και δεν είναι πλέον πραγματικότητα μια διαδικασία ΕΚΕ, δεδομένου ότι δεν βασίζεται σε εθελοντισμό. Ωστόσο, ναυτιλιακή βιομηχανία είναι πιο οργανωμένη βιομηχανία από τις άλλες βιομηχανίες, έτσι ο IMO με τα πρότυπα και τους κανονισμούς της ΔΟΕ έχει ήδη θέσει ένα ορισμένο επίπεδο υπεύθυνες επιχειρηματικές πρακτικές στον κλάδο της ναυτιλίας. Παρόλα αυτά, δεν καλύπτει όλες τις αξίες και έννοιες που ΕΚΕ επιδιώκει να επιτύχει (DNV 2004).

Λόγοι για καθιέρωση του Κώδικα ISM ήταν η ρύπανση και η ασφάλεια της ναυσιπλοΐας, ενώ στην προώθηση της ΕΚΕ συνέβαλλαν τ' αρνητικά φαινόμενα διαφθοράς, κλιματικής αλλαγής και κοινωνική συνοχής.

Μέτρηση Αποδοτικότητας Συστημάτων Διαχείρισης:

Η ΕΚΕ αποτελεί μεθοδολογία μέτρησης αποδοτικότητας των συστημάτων διαχείρισης και μια καταγραφή κι αποτύπωση των καλών πρακτικών, στρατηγικής σημασίας. Η συγκεκριμένη στρατηγική (strategic performance management) επιχειρήσεων εφαρμόζεται με κατάρτιση επιχειρησιακού πλάνου (με KPIs), καταγραφή μετρήσιμων αποτελεσμάτων κι ετήσια σύγκριση τους, βάσει των δεικτών επίδοσης GRI των Ηνωμένων Εθνών, κυρίως. Υπάρχουν τριακόσια διεθνή πρότυπα, πχ διοίκησης κι ανάπτυξης ανθρωπίνου δυναμικού, που οι επιχειρήσεις μπορούν να υιοθετήσουν σαν υπόδειγμα διοικητικών μεθόδων ώστε να αυτοελέγχονται για την οικονομική, περιβαλλοντική και κοινωνική τους απόδοση. Επικρατέστερα πρότυπα είναι το AA1000/GRI των UN που εμπεριέχουν πολλούς δείκτες. Είναι θετικό ότι δημιουργήθηκε το 2010 η Διεθνής Επιτροπή Έκδοσης Ενιαίων Απολογισμών

(International Integrated Reporting Committee - IIRC), η οποία επιχειρεί να αναπτύξει τις αρχές για τη δημοσίευση χρηματοοικονομικών και ESG (Διακυβέρνησης-Περιβαλλοντικο-Κοινωνικών) στοιχείων με ξεκάθαρο, συνοπτικό, αξιόπιστο και συγκρίσιμο τρόπο.

Όσον αφορά το κόστος, η επιπλέον στελέχωση με επιτελείο ΕΚΕ (για την μέτρηση κι επικοινωνία), τυχόν εξωτερικοί σύμβουλοι, η ενεργειακή αναβάθμιση και οι χορηγίες είναι το κόστος αλλά με μακροπρόθεσμα οφέλη, καθώς αν ασκηθεί προαιρετικά, η κοινωνικά υπεύθυνη εταιρεία αποκτά ανταγωνιστικό πλεονέκτημα έναντι ναυλωτών κι επενδυτών, ενισχύοντας παράλληλα τις εργασιακές σχέσεις και διατηρώντας τα αξιόλογα στελέχη της, ενώ μειώνει το ενεργειακό της κόστος, χάριν της πολιτικής μείωσης ατμοσφαιρικών ρύπων. Οι εταιρείες πρέπει όμως να δείξουν ότι έχουν ενσωματώσει τις αρχές εταιρικής υπευθυνότητας στην επιχειρηματική τους στρατηγική και να παρουσιάσουν τα στοιχεία τους με τρόπο που να μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τους επενδυτές και τους ναυλωτές τους. Σε μερικές χώρες, όπως η Νορβηγία, ήδη η ΕΚΕ είναι νομοθετικά υποχρεωτική για τις εταιρείες που αντλούν κεφάλαια από το κοινό. Η διεθνής τάση είναι οι μεγάλοι επενδυτές (όπως η Νορβηγική Κυβέρνηση που επενδύει διεθνώς 400 δις. κι ένα δις εντός Ελλάδας) επενδύουν μόνο σε Κοινωνικά υπεύθυνες επιχειρήσεις.

Προς το παρόν, η ΕΚΕ εφαρμόζεται από λίγα άτομα, τα οποία και θα καρπωθούν τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα εφαρμογής. Ιδανικά οι απολογισμοί που τυγχάνουν επαλήθευσης από πραγματικά έγκριτους φορείς, μπορούν να πιστοποιήσουν ότι λειτουργούν με κανόνες διαφάνειας κι επιχειρηματικής ποιότητας και έχουν «κοινωνική άδεια» λειτουργίας κι αξιοπιστίας που συμβαδίζει με την κοινή γνώμη. Στην ελληνική ναυτιλία είναι πράγματι αρκετές εταιρείες, κι όχι μόνο οι εισηγμένες, που αθόρυβα επενδύουν σε σχετικές δράσεις, αλλά πρέπει να ενημερωθούν και να προετοιμασθούν για Έκδοση Κοινωνικού Απολογισμού. Η MAERSK εξέδωσε τον πρώτο της Κοινωνικό Απολογισμό με βαθμολογία (C+) σε 100 σελίδες, καλύπτοντας δηλαδή τις απαιτήσεις (10) μόνο UN GRI δεικτών, με την επαλήθευση τους από ανεξάρτητη αρχή. Συνεπώς είμαστε ήδη στην αρχή, αλλά από την πίεση των αγορών (ναυλωτών, φορτωτών, Ευρωπαϊκής Επιτροπής και περιβαλλοντολόγων) η ΕΚΕ θα γενικευθεί στην ελληνική ναυτιλία, μάλλον σύντομα.

Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και Ελληνική Ναυτιλία

Η απόδοση των ναυτιλιακών εταιρειών σε σχέση με την κοινωνία στην οποία δραστηριοποιούνται και οι επιπτώσεις τους στο περιβάλλον έχουν γίνει ένα κρίσιμο μέρος της μέτρησης της συνολικής απόδοσης τους και την ικανότητά τους να συνεχίσουν να λειτουργούν αποτελεσματικά.

Από την άλλη μεριά, η εταιρική κοινωνική ευθύνη βασίζεται κυρίως στην αρχή του εθελοντισμού. Με βάση τους τύπους εταιρικής κοινωνικής ευθύνης του Kotler, οι οποίοι αναλύθηκαν εκτενώς σε περασμένο κεφάλαιο, θα γίνει μία προσπάθεια ανάλυσης της εφαρμογής της ΕΚΕ στον τομέα της ελληνικής ναυτιλίας.

Από τους έξι τύπους, στην ουσία μόνο οι τρεις εφαρμόζονται ουσιαστικά στον τομέα της ναυτιλίας: η εταιρική φιλανθρωπία, η εταιρική προσφορά στην κοινότητα και οι εταιρικά υπεύθυνες επιχειρηματικές πρακτικές. Οι υπόλοιποι από τους τύπου εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, δεν συνδέονται με τη ναυτιλία εξαιτίας της άμεσης σύνδεσής τους με κάποιο συγκεκριμένο προϊόν.

Εταιρική Φιλανθρωπία στην Ελληνική Ναυτιλία:

Η εταιρική φιλανθρωπία, είναι ο πιο σύνηθες τρόπος εφαρμογής εταιρικής κοινωνικής ευθύνης στον τομέα της ναυτιλίας. Οι ναυτιλιακές εταιρείες, όπως ειπώθηκε και προηγουμένως, δεν συνδέονται άμεσα με κάποιο προϊόν, το οποίο θα μπορούσαν να εντάξουν σε προωθητικές ενέργειες ευαισθητοποίησης. Επομένως, ο μοναδικός τρόπος να συμβάλουν είναι μέσω της φιλανθρωπικής δράσης. Παράλληλα, τα αυξημένα έσοδα που παρουσιάζουν, ακόμα και σε εποχές κρίσης, τους επιτρέπουν να συνδράμουν με το δικό τους τρόπο, στηρίζοντας οικονομικά πληθώρα δραστηριοτήτων. Παρόλα αυτά, αποτελεί τον πλέον αμφισβητήσιμο τρόπο άσκησης της ΕΚΕ.

Η ναυτιλιακή κοινότητα έχει δημιουργήσει οργανισμούς που συμμετέχουν ενεργά στην κοινωνική συνεισφορά. Η Ένωση Ελλήνων Εφοπλιστών από την ίδρυσή της το 1916 υλοποιεί φιλανθρωπικό έργο με ενδεικτικά εξ αυτών το πανελλήνιες εμβέλειας «Πρόγραμμα Αλληλεγγύης» που άρχισε το 2012 για την αντιμετώπιση των συνεπειών της κρίσης στηρίζοντας κάθε μήνα 50.000 ανθρώπους σε 110 περιοχές της Ελλάδας, τη συντήρηση πλωτών μέσων του Λιμενικού Σώματος (για 2 συνεχή έτη),

την πλήρη χρηματοδότηση του Προγράμματος «Υγεία για Όλους» που υλοποιείται από τον οργάνωση «Γιατροί του Κόσμου».

Από την άλλη πλευρά, ενδεικτικό παράδειγμα, αποτελεί αυτό της εταιρείας Europan. Η ναυτιλιακή εταιρεία Europan, πραγματοποιεί πληθώρα δράσεων με στόχο την εταιρική φιλανθρωπία, όπως π.χ. στηρίζοντας το Διεθνές Ταμείο Επείγουσας Βοήθειας των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά (Unisef), επιλέγοντας τις χριστουγεννιάτικες κάρτες της οργάνωσης για τις οργάνωσης για τις γιορτινές ευχές της. Ακόμα, στηρίζει επιλεκτικά πολιτιστικές εκδηλώσεις . Για παράδειγμα, χρηματοδότησε μια μεγάλη έκθεση έργων ζωγραφικής του Eugene Van Mieghem, έναν διάσημο Βέλγο ζωγράφο που δραστηριοποιήθηκε το 19ου και αρχές του 20ου αιώνα. Η έκθεση πραγματοποιήθηκε στο Ναυτικό Μουσείο της πόλης της Νέας Υόρκης. Παράλληλα, το 2009, το πλοίο της προαναφερθείσας εταιρείας, Cap Victor, έλαβε από την εταιρεία BP, το βραβείο Εξαιρετικού πλοίου. Το βραβείο συνόδευε χρηματικό έπαθλο 6.000€, το οποίο η εταιρεία διπλασίασε. Τα χρήματα δόθηκαν για φιλανθρωπικό σκοπό σε τέσσερις οργανισμούς: στο ειδικό σχολείο για τέκνα ναυτικών «Αργώ», στο Κέντρο Μητέρα για βρέφη, στη στέγη ηλικιωμένων Bread & Life στο Ελ Σαλβαδόρ και στο ίδρυμα United Hand της Ρουμανίας για ορφανά παιδιά με AIDS. Τέλος, από το 2005 μέχρι και σήμερα στηρίζει το τουρνουά Golf, της οργάνωσης Valero, η οποία τα χρήματα για φιλανθρωπικά ιδρύματα για παιδιά σε διάφορες κοινότητες όπου Valero έχει σημαντικές δραστηριότητες.

Η Capital Ship Management συχνά λαμβάνει μέρος, ως χορηγός, σε εκπαιδευτικές και πολιτιστικές πρωτοβουλίες, στο Ναυτικό Μουσείο της Ελλάδας στον Πειραιά, στην Εθνική Ακαδημία Εμπορικού Ναυτικού στην Ύδρα, στα προγράμματα του Κέντρου Ερευνών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας και σε άλλες δομές.

Ακόμα ένα ενδεικτικό παράδειγμα εταιρικής κοινωνικής φιλανθρωπίας, ανήκει στις οικογένειες Πάνου και Θανάση Λασκαρίδη (Laskaridis Shipping) δώρισαν το σκάφος «Κύκνος» στο Πολεμικό Ναυτικό. Το σκάφος χρησιμοποιήθηκε κυρίως για την εκπαίδευση των Ναυτικών Δοκίμων.

Από την άλλη μεριά, το μεγαλύτερο παράδειγμα εταιρικής φιλανθρωπίας αποτελεί η πληθώρα κοινωφελών ιδρυμάτων, τα οποία έχουν ιδρύσει μεγάλες εφοπλιστικές

οικογένειες. Τα ιδρύματα αυτά και τα προγράμματα διαρκών δράσεων που προωθούν, συμβάλουν στην οικονομία και στη βελτίωση της κοινωνικής ευημερίας.

Ίδρυμα Αλέξανδρος Ωνάσης: Το ίδρυμα Αλέξανδρος Ωνάσης συστάθηκε το 1975, με διεθνή ακτινοβολία, πολιτιστική προσφορά και τη σωτήρια ευεργεσία του Ωνασείου Καρδιοχειρουργικού Κέντρου, καθώς και τη δημιουργία της Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών, του Παραρτήματος της Εθνικής Πινακοθήκης στο Ναύπλιο, του Καθηδρικού Ναού του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου και πολλά άλλα. Το Ίδρυμα υποστηρίζει οικονομικά πανεπιστημιακές έδρες, τμήματα ή ακαδημαϊκά προγράμματα στην Ευρώπη, στις ΗΠΑ, στον Καναδά, στη Νότιο Αμερική, την Αυστραλία, την Αφρική και την Ασία όπου παρέχεται ελληνική παιδεία, καθώς και τη χορήγηση υποτροφιών. Επιπρόσθετα, είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι το 50% των εσόδων της ναυτιλιακής εταιρείας Olympic Shipping (ιδιοκτησίας της οικογένειας Ωνάση), η οποία ανήκει στο ίδρυμα Αλέξανδρος Ωνάσης διατίθεται για την υποστήριξη των κοινωφελών δράσεων, στο πλαίσιο μιας πολιτικής, η οποία τέθηκε σε εφαρμογή το 1975.

Ίδρυμα Γιάννη Λάτση: Το ίδρυμα στη μνήμα του Γιάννη Λάτση (ιδιοκτήτη της ναυτιλιακής εταιρείας Consolidated Marine Management) συνέβαλε σημαντικά στην ανάπτυξη της πόλης του Πύργου με την κατασκευή Λάτσιου Διδακτηρίου, Λάτσιου Κέντρου Εγκαυμάτων κ.α.

Ίδρυμα Λασκαρίδη: Το Ίδρυμα «Αικατερίνη Λασκαρίδη», που ανήκει στους ιδιοκτήτες της ναυτιλιακής εταιρείας «Laskaridis Shipping Company» έχει σκοπό την προαγωγή σε ελληνικό και διεθνές επίπεδο του ελληνικού πολιτισμού γενικά και ιδιαίτερα των ελληνικών Γραμμάτων και της Ιστορικής και Ναυτικής Έρευνας, καθώς και η λειτουργία Βιβλιοθήκης με την επωνυμία «ΚΑΙΤΗ ΛΑΣΚΑΡΙΔΗ».

Ίδρυμα Μαρίας Τσάκου: Το ίδρυμα Μαρίας Τσάκου (μία εκ των ιδιοκτητών της εταιρείας Tsakos Columbia), δραστηριοποιείται στο Μοντεβιδέο Ουρουγουάης και στη νήσο Χίο για τη διάδοση της ελληνικής γλώσσας στη Νότια Αμερική και τη διάδοση του ελληνικού πνεύματος παγκοσμίως, αλλά και φιλανθρωπικές δράσεις που συνίσταται σε υποτροφίες και τη συντήρηση Σπιτιού Φιλοξενίας απόρων παιδιών.

Ίδρυμα Βασίλη και Ελίζας Γουλανδρή: Το Ίδρυμα Βασίλη και Ελίζας Γουλανδρή έχει ως κύριο σκοπό του την ενίσχυση των τεχνών και ιδιαίτερα των εικαστικών. Το ίδρυμα έχει ιδρύσει το Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης στην Άνδρο.

Ίδρυμα Λέοντος και Ασπασίας Λεμού στις Οινούσσες: Το ίδρυμα Λέοντος και Ασπασίας Λεμού έχει στόχο την ανάπτυξη μιας σειράς δραστηριοτήτων με σκοπό τη βελτίωση της οικονομικής, κοινωνικής, πολιτιστικής και εκπαιδευτικής δραστηριότητας στις Οινούσσες.

Ίδρυμα Ιωάννη Διαμαντή Πατέρα: Το ίδρυμα Ι.Δ. Πατέρα στηρίζει το θεσμό της οικογένειας με τη χορήγηση γαμήλιων δώρων σε ορφανές θυγατέρες ναυτικών του Εμπορικού Ναυτικού καταγόμενων απ' όλη την Ελλάδα, χορηγεί υποτροφίες σε αποφοίτους όλων των Λυκείων του Νομού Χίου, για την συνέχιση των Πανεπιστημιακών σπουδών τους στο εσωτερικό και σε μεταπτυχιακούς σπουδαστές στο εξωτερικό και συμβάλλει στη βελτίωση της παιδείας στην ιδιαίτερη πατρίδα του ιδρυτή, τις Οινούσσες, με την οικονομική ενίσχυση του Προτύπου Μαθητικού Οικοτροφείου Οινουσσών καθώς και με την απονομή χρηματικών βραβείων σε διακρινόμενους για το ήθος και τις επιδόσεις μαθητές όλων των εκπαιδευτηρίων των Οινουσσών.

Ίδρυμα Νιάρχου: Το Ίδρυμα Σταύρου Νιάρχου από το 1996, έχει διαθέσει συνολικά 1,42 δισεκατομμύρια δολάρια μέσω 2676 δωρεών σε ΜΚΟ που εδρεύουν σε 110 κράτη ανά τον κόσμο. Δηλαδή εδώ βλέπουμε την ΕΚΥ ενός ναυτιλιακού γκρουπ σε όλα τα κράτη όπου δραστηριοποιείται και όχι μόνον στην πατρίδα του. Αυτό βέβαια χαρακτηρίζει και τις δράσεις και άλλων ιδρυμάτων γιατί δεν πρέπει να παραβλέπεται το γεγονός ότι η ναυτιλία έχει εθνικότητα και πατρίδα, αλλά δρα παγκόσμια. Το 2012 και το 2013 το Ίδρυμα Νιάρχος διέθεσε 110 εκατ. ως συμβολή στην αντιμετώπιση της κοινωνικο-οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα. Η μεγαλύτερη αυτόνομη δωρεά του Ιδρύματος είναι 800 εκατομμύρια για το Κέντρο Πολιτισμού της Αθήνας με κύριες εγκαταστάσεις που φιλοξενούν την Εθνική Βιβλιοθήκη και την Εθνική Λυρική Σκηνή, αλλά και ένα πάρκο.

Ίδρυμα Ευγένιου Ευγενίδου: Το ίδρυμα Ευγένιου Ευγενίδου ιδρύθηκε το 1956, με πρωτοποριακή συμβολή στην εκπαίδευση και την προβολή της τεχνικής παιδείας στην Ελλάδα και το μεγαλύτερο ψηφιακό Πλανητάριο σήμερα στον κόσμο. Το

ίδρυμα έχει στόχο να συμβάλλει στην επιστημονική και τεχνική εκπαίδευση των νέων της Ελλάδας.

Ελληνική Ναυτιλία και Προσφορά στην Κοινότητα:

Άλλος ένας τρόπος, με τον οποίο εφαρμόζεται η εταιρική κοινωνική ευθύνη στον τομέα των ναυτιλιακών εταιρειών, είναι με την προσφορά στην κοινότητα. Σε γενικές γραμμές δεν αποτελεί τον πλέον διαδεδομένο τρόπο εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Ο λόγος είναι πως οι ναυτιλιακές εταιρείες δεν συνδέονται άμεσα με την κοινότητα. Παρόλα αυτά, έχουν συνδράμει σε μεγάλο βαθμό στην ανάπτυξη δραστηριοτήτων, που σχετίζονται κατά κύριο λόγο με προγράμματα εκπαιδευτικού χαρακτήρα.

Σημαντικό έργο, στον κοινοτικό τομέα, έχει προσφέρει ο όμιλος Attica Group (στον οποίον ανήκουν οι επιβατικές εταιρείες Blue Star Ferries και Super Fast Ferries), από το 2008 μέχρι και σήμερα, σε συνεργασία με την Μ.Κ.Ο. «Μέλαμπους», προώθησε το πρόγραμμα προληπτικής ιατρικής «Ηλιοπροστασία». Περίπου 3.000 κάτοικοι ελληνικών νησιών δέχθηκαν δωρεάν ιατρική εξέταση δερματικών σπύλων καθώς και ενημέρωση σχετικά με τον καρκίνο του δέρματος. Επιπλέον ενημερώθηκε το κοινό για ενδεδειγμένους τρόπους αυτοεξέτασης ενώ προχώρησαν και στην έκδοση ενημερωτικών εντύπων, τα οποία διανεμήθηκαν σε κεντρικά λιμάνια και πρακτορεία, καθ' όλη τη διάρκεια του έτους.

Ακόμα, το πρόγραμμα του ομίλου «Άγωνα Γραμμή Γόνιμη», το οποίο απευθύνεται σε παιδιά και ενήλικες που κατοικούν σε μικρά νησιά, συνέβαλλε στην ενίσχυση της εκπαίδευσης και του πολιτικού. Το πρόγραμμα, που ξεκίνησε το 2006, περιελάμβανε διάφορες δραστηριότητες (όπως η εκμάθηση μουσικών οργάνων, πολεμικών τεχνών, χορού, θεατρικών ομάδων κ.α.).

Άλλο ένα πρόγραμμα που υλοποιεί η εταιρεία, είναι το πρόγραμμα «Life Άμμος» το οποίο στόχευε στην ευαισθητοποίηση των επισκεπτών των νησιών σε ότι αφορά τη ρύπανση των ακτών από απορρίγματα. Σκοπός αυτής της πρωτοβουλίας είναι η δημιουργία υπεύθυνης περιβαλλοντικής στάσης, η οποία θα λειτουργήσει προς όφελος της τοπικής κοινωνίας. Για την υλοποίηση του προγράμματος, διατέθηκαν

σταχτοδοχεία μιας χρήσης ενώ μοιράστηκαν ενημερωτικά φυλλάδια στο επιβατικό κοινό. Η μείωση της ρύπανσης σε 13 από τις 15 παραλίες, άγγιξε το 73%.

Τέλος ο όμιλος Attica Group, στήριξε πρωτοβουλίες για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας σε συνεργασία με την Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία ενώ οργάνωσε εθελοντική αιμοδοσία σε συνεργασία με το νοσοκομείο Γ. Γεννηματάς, πραγματοποιείται από το 2009 μέχρι και σήμερα και σεμινάρια πρώτων βοηθειών σε κατοίκους ελληνικών νησιών.

Η Capital Ship Management συμμετέχει μέσω των εκπροσώπων της σε διάφορα επιστημονικά forum (π.χ. Tradewinds Φόρουμ, Safety4Seas, ΕΜΠ, Marine Money, η Capital Link, Τεχνολογικής Ακαδημίες εκδηλώσεις κλπ) παρουσιάζοντας την εμπειρία ενός σύγχρονου φορέα πλοίο, που αντιμετωπίζουν όλες οι νέες προκλήσεις στον τομέα της ναυτιλίας.

Ακόμα, το 2016, συμμετείχε στο ερευνητικό πρόγραμμα ABS, που υποστηρίζεται από το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο (ΕΜΠ) και την εταιρεία Metrisis Ltd, σχετικά με την ανάπτυξη των αισθητήρων για τη μέτρηση της δύναμης που ασκείται από το κύριο σύστημα πρόωσης πάνω στο σκάφος. Επιπλέον, το 2014 συμμετείχε σε ένα σχέδιο ανάπτυξης, από κοινού με την Lloyds Register και την DSME, η οποία είχε εξετάσει ειδικά υγροποιημένου φυσικού αερίου ως καυσίμου, τις προδιαγραφές της τεχνολογίας και το κόστος, συμπεριλαμβανομένων των επιδόσεων των καυσίμων, καθώς και τις πιθανές επιπτώσεις στην ασφάλεια της χρήσης του σε ένα μελλοντικό εξαιρετικά μεγάλο σχέδιο πλοίου μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων (14,000TEU).

Παράδειγμα εταιρικής προσφοράς στην κοινότητα αποτελεί η πρωτοβουλία της ναυτιλιακής εταιρείας Euronav Ship Management στο Βέλγιο, σε συνεργασία με τρεις άλλους πλοιοκτήτες, ανέπτυξε ένα αναλυτικό πρόγραμμα εξειδίκευσης στη ναυτιλία στο τεχνικό λύκειο της Γάνδης.

Κάθε χρόνο και ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού, η Euronav δίνει την ευκαιρία σε φοιτητές να αποκτήσουν εργασιακή εμπειρία και δημιουργεί μελλοντικούς υποψήφιους για εργασία στην εταιρεία, οι οποίοι θα παρέχουν μια νέα προοπτική.

Παράλληλα η Euronav Ship Management Ελλάδος συμμετέχει στα προγράμματα πρακτικής άσκησης των Ελληνικών Πανεπιστημίων, προσφέροντας στους μαθητές τους την ευκαιρία να εργαστούν για μια-δυο μήνες, συνήθως κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού. Η εταιρεία έχει επίσης πραγματοποιήσει χορηγίες διακεκριμένων αποφοίτων των σχολείων αυτών.

Στο πλαίσιο της εταιρικής κοινωνικής της ευθύνης, η ναυτιλιακή εταιρεία Allseas Marine SA ενθαρρύνει τους φοιτητές από διάφορα εκπαιδευτικά ιδρύματα, επιτρέποντάς τους να εξοικειωθούν με τη ναυτιλιακή βιομηχανία και να τους ενημερώσει για τις τρέχουσες τάσεις, τις δραστηριότητες, τα οφέλη, τις λειτουργικές πτυχές, καθώς και τους κινδύνους και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει η βιομηχανία της ναυτιλίας. Οι συμμετέχοντες μαθητές έχουν την ευκαιρία να αλληλεπιδράσουν με τους διευθυντές των επιχειρήσεων και εκτίθενται σε μια ποικιλία μαθησιακών εμπειριών, συμπεριλαμβανομένης μιας παρουσίας σχετικά με την επισκόπηση της εταιρείας. Η πρόθεση αυτού του προγράμματος είναι να δώσει στους σπουδαστές τις γνώσεις για να εισέλθουν στο εργατικό δυναμικό, να κατανοήσουν επιχειρηματική κουλτούρα μας και το εργασιακό περιβάλλον.

Επιπλέον, εφαρμόζει ένα εταιρικό πρόγραμμα Κοινωνικής Ευθύνης το οποίο περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, προγράμματα συνεργασίας που εξοικειώνει τους νέους με τις πτυχές του επαγγελματικού κόσμου. Ακόμα, στηρίζει τους μαθητές στην προσπάθειά τους να κάνουν πρακτική άσκηση σε επιχειρήσεις της επιλογής τους και, σε πολλές περιπτώσεις, να εξασφαλίσουν θέσεις εργασίας στη ναυτιλία, σε συνεργασία με το ALBA Graduate Business School. Ακόμα η εταιρεία συμμετείχε στο τριήμερο 23ο ALBA Career Forum, που πραγματοποιήθηκε τον Σεπτέμβριο του 2015.

Η ναυτιλιακή εταιρεία Capital Ship Management, παρέχει σε φοιτητές την ευκαιρία να αναλάβουν συγκεκριμένα έργα που σχετίζονται με τις λειτουργίες μιας σύγχρονης εταιρείας διαχείρισης πλοίων. Τα εκπαιδευτικά ιδρύματα που έχουν επωφεληθεί από παρόμοια έργα στο παρελθόν είναι το Alba Business School και το Πανεπιστήμιο Αιγαίου.

Τέλος, η ναυτιλιακή εταιρεία Laskaridis Shipping, συμμετέχει στο μη κερδοσκοπικό πρόγραμμα Real Time Graduates, μια πρωτοβουλία που πληροί τις προϋποθέσεις του

Ευρωπαϊκού Ποιοτικού Πλαισίου και απευθύνεται σε αποφοίτους ναυτιλιακών σχολών. Το πρόγραμμα αυτό αποτελεί έναν συνδετικό κρίκο μεταξύ της ακαδημαϊκής και επαγγελματικής πορείας των νέων. Πρόκειται για μία διαδικτυακή πλατφόρμα στην οποία συμμετέχουν διάφορες εταιρείες από τον χώρο της ναυτιλίας, οι οποίες προσφέρουν ολιγόμηνες θέσεις μαθητείας σε νέους απόφοιτους. Οι απόφοιτοι ανεβάζουν το βιογραφικό τους, χωρίς χρέωση και οι εταιρείες έρχονται σε επαφή με τους συμμετέχοντες.

Ελληνική Ναυτιλία και Υπεύθυνες Επιχειρηματικές Πρακτικές:

Το τελευταίο κομμάτι δραστηριοποίησης των ελληνικών ναυτιλιακών εταιρειών, έχει να κάνει με τις εταιρικά υπεύθυνες επιχειρηματικές πρακτικές. Οι περισσότερες εταιρικά υπεύθυνες πρακτικές σχετίζονται με τον πρόληψη στον τομέα της ρύπανσης του περιβάλλοντος. Γενικότερα ο ναυτιλιακός τομέας έχει πολλάκις κατηγορηθεί για μόλυνση των θαλάσσιων υδάτων. Πληθώρα λοιπόν εταιρειών, υιοθετεί "πράσινες" πρακτικές για την προστασία του περιβάλλοντος και όχι μόνο. Επιπλέον, οι ναυτιλιακές εταιρείες αναπτύσσουν δράσεις που αφορούν την εκπαίδευση των υπαλλήλων της (κυρίως για το πλήρωμα των πλοίων), για να μπορούν να ανταπεξέλθουν σε επείγουσες καταστάσεις, καθώς και στην παροχή πρώτων βοηθειών.

Σε γενικές γραμμές, οι ναυτιλιακές εταιρείες, προσπαθούν να προβάλουν τον κοινωνικό τους χαρακτήρα, ειδικά σε ότι αφορά την περιβαλλοντική τους ταυτότητα. Γι' αυτό το λόγο, συμμετέχουν σε διάφορα προγράμματα πιστοποίησης (πολλές φορές μάλιστα εθελοντικά) του ασφαλές και φιλικού προς το περιβάλλον χαρακτήρα των πλοίων. Ένα από αυτά τα προγράμματα, είναι αυτό του Οργανισμού Green Award, ο οποίος πιστοποιεί πλοία τα οποία πετυχαίνουν και διατηρούν πολύ υψηλά στάνταρντ ασφαλείας και περιβαλλοντικής προστασίας και κάνει την διαχείριση πλοίων, πιο ελκυστική οικονομικά.

Οι Οργανισμοί λιμένων σε διάφορες χώρες, όπως και αρκετές άλλες υπηρεσίες που δραστηριοποιούνται στο χώρο της ναυτιλίας, προσφέρουν προσφορές για εξοικονόμηση των σχετικών εξόδων, σε πλοία με Πιστοποίηση Green Award. Περισσότεροι από 60 πάροχοι κινήτρων μείωσης του λειτουργικού κόστους των πλοίων, συμμετέχουν αυτή την στιγμή. Οι ναυτιλιακές εταιρείες Consolidated

Marine Management (ιδιοκτησίας της οικογένειας Λάτση) και Arcadia Shipping (ιδιοκτησία της οικογένεια Αγγελοπούλου) διαθέτουν πιστοποίηση Green Award για τα πλοία τους.

Η ναυτιλιακή εταιρεία Euronav, έχει κερδίσει το περιβαλλοντικό βραβείο της εφημερίδας Lloy's List για το έτος 2015. Το ίδιο έτος, έχει βραβευτεί και η εταιρεία Capital Ship Management, από το λιμάνι του Long Beach, για την περιβαλλοντική της συνείδηση. Η Capital έχει βραβευτεί επίσης και από την διαδικτυακή εφημερίδα Green4Sea. Ακόμα, τον Νοέμβριο του 2016, το Ελληνικό Ινστιτούτο Επιχειρηματικής Ηθικής απένευσε το χρυσό βραβείο στην ναυτιλιακή εταιρεία Athenian Sea Carriers για την Κοινωνική, Περιβαλλοντική και Επιχειρηματική Ηθική.

Παράλληλα, η Ελληνική Ένωση για την Προστασία του Θαλασσίου Περιβάλλοντος (HELMPEPA) αποτελεί μια εθελοντική πρωτοβουλία Ελλήνων ναυτικών και πλοιοκτητών για την προστασία των θαλασσών για τη ρύπανση των πλοίων αλλά και από άλλες πηγές σήμερα.

Ο όμιλος Attica Group (που περιλαμβάνει την γνωστή επιβατική ναυτιλιακή εταιρεία Blue Star Ferries) εκδίδει από το 2008 Απολογισμούς Κοινωνικής Υπευθυνότητας ενώ συμμετέχει στην πρωτοβουλία Global Compact του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

Το κομμάτι των εταιρικά υπεύθυνων επιχειρηματικών πρακτικών βρίθει παραδειγμάτων σχετικά με την εφαρμογή του. Η ναυτιλιακή εταιρεία Roxana Shipping ζητάει από τους προμηθευτές της, να χρησιμοποιούν ανακυκλώσιμες συσκευασίες προϊόντων καθώς έχει πιστοποιηθεί για την ποιότητα του περιβάλλοντος της και για το σύστημα διαχείρισης του. Παράκληση για χρήση ανακυκλώσιμων υλικών κάνει και η εταιρεία Super-Eco. Την ευαισθητοποίηση τους προς το περιβάλλον, προωθούν και οι ελληνικές ναυτιλιακές εταιρείες Tms Cardiff, Tsavliris, Empire Navigation, Ship Procurement Services, Sea Pioneer, Diana Shipping, Allseas Marine, Unitized Ocean Transport Limited και Prime Tankers. Η εταιρεία Tsavliris μάλιστα κέρδισε το βραβείο της ναυτιλιακής εφημερίδας Lloy's List για την προστασία και ασφάλεια του περιβάλλοντος.

Παράλληλα, οι εταιρείες Empire Navigation, Tsakos Columbia, Stamco, Super-Eco Tankers, Roxana Shipping, TMS- Bulk,ers, TMS-Dry, Ancora, Eletson και Titan Maritime, προωθούν την πλήρη κατάργηση του αμιάντου ενώ παράλληλα απαιτούν από τους προμηθευτές τους πιστοποιητικό πως στα προϊόντα τους δεν γίνεται χρήση αμιάντου. Ακόμα, η ναυτιλιακή εταιρεία Super-Eco Tankers προωθεί τη γενικότερη κατάργηση βαρέων μετάλλων όπως το κάδμιο, το χρώμιο, ο υδράργυρος, ο μόλυβδος και το αρσενικό.

Επιπλέον, η ναυτιλιακή εταιρεία Allseas οργανώνει σεμινάρια πρώτων βοηθειών σε συνεργασία με τον γιατρό της εταιρείας. Εθελοντές και μέλη της ομάδας έκτακτης ανάγκης είναι ευπρόσδεκτοι να συμμετάσχουν. Η εταιρεία φροντίζει να υπάρχουν πάντα προμήθειες έκτακτης ανάγκης και φάρμακα, τα οποία αντικαταστώνται τακτικά και εμπλουτίζονται, έτσι ώστε να είναι έτοιμη να ανταποκριθεί σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης. Ακόμα, πραγματοποιούνται ασκήσεις εκκένωσης τακτικά στα γραφεία της εταιρείας για να εξασφαλίσουν ότι όλοι γνωρίζουν βασικές αρχές σε περίπτωση εκκένωσης έκτακτης ανάγκης.

Η εταιρεία Attica Group, προωθεί ενέργειες σχετικά με την γενικότερη συμμόρφωση με τη περιβαλλοντολογική νομοθεσία που σχετίζεται με τη διαχείριση πρώτων υλών και υλικών και την πρόληψη της θαλάσσιας ρύπανσης και βιοποικιλότητας.

Συγκεκριμένα για πρόληψη της ρύπανσης, εφαρμόζει ειδική εκπαίδευση πληρωμάτων για την αντιμετώπιση ενδεχόμενης ρύπανσης ή κινδύνου κατά τον ανεφοδιασμό από διαρροή καυσίμων ή ελαίων, έλεγχο όλων των χημικών προϊόντων που χρησιμοποιούνται, επιλέγει υλικά βάση της φιλικότητας τους προς το περιβάλλον, διαθέτει συστήματα επεξεργασίας λυμάτων, αποφεύγει την απόρριψη σκουπιδιών στη θάλασσα, διαχειρίζεται με συνετό τρόπο της κατανάλωσης νερού και διαθέτει σύστημα διαχείρισης στερεών και υγρών αποβλήτων (καταγραφή όλων των συγκεντρώσεων απορριμάτων καθώς και τακτικές επιθεωρήσεις, έλεγχοι, ανακύκλωση και επαναχρησιμοποίηση αναλώσιμων).

Μία ακόμα εταιρεία, η οποία εφαρμόζει ένα Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης είναι η Tsakos Columbia. Το Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης αναπτύχθηκε σε ένα ευρύ φάσμα που σχετίζεται με τις διαδικασίες ασφαλείας και την ενίσχυση τους

μέσα από δοκιμές και ασκήσεις, οι οποίες έχουν σκοπό να πετύχουν μια αποτελεσματική στρατηγική διαχείρισης κινδύνου.

Το Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης της εταιρείας Tsakos Columbia, έχει ως στόχο τη συμμόρφωση με τη σχετική περιβαλλοντική νομοθεσία, τους κανονισμούς και άλλες απαιτήσεις και την παροχή επαρκών πόρων για την επίτευξη των καθορισμένων στόχων. Ακόμα, έχει καθιερώσει μέτρα προστασίας έναντι όλων των προσδιορισθέντων κινδύνων για το περιβάλλον ενώ παράλληλα παρέχει κατάλληλη και συνεχή εκπαίδευση σε όλο το προσωπικό (εν πλώ και στην ξηρά).

Τέλος έχει ανάπτυξει και εφαρμοσει μια αποτελεσματική πολιτική διαχείρισης αποβλήτων έτσι ώστε να πετύχει την ελαχιστοποίηση τους. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της ενεργειακής αποδοτικότητας.

Γενικότερος στόχος της εταιρείας είναι η συνεχής βελτίωση των συνολικών περιβαλλοντικών επιδόσεων και η συνεχή ανανέωση των στόχων για τις περιβαλλοντικές επιδόσεις πέρα από το πλαίσιο των εφαρμοστέων κανονιστικών απαιτήσεων.

Παράλληλα, η εταιρεία προωθεί την ηθική και την κοινωνική πρόνοια των εργαζομένων, την οποία προσπαθεί να εδραιώσει στην εταιρική της φιλοσοφία. Στόχος της είναι η διασφάλιση της καλής διαβίωσης των εργαζομένων.

Ο Δρ. Ειρήνη Τσάκος, για λογαριασμό της Tsakos, έχει δημοσιεύσει μια σειρά βιβλίων ιατρικής πρακτικής, τα οποία διανέμονται τόσο στο πλήρωμα, όσο και στους εργαζομένους στην ακτή.

Επιπλέον, ως μέσο για την ενίσχυση ιατρικής ενημέρωσης, η Δρ Τσάκος έχει πραγματοποιήσει διαλέξεις για την ιατρική ευαισθητοποίηση και κατάρτιση του προσωπικού της εταιρείας με σκοπό τη δημιουργία μίας προληπτικής λειτουργίας και την οικοδόμηση της ικανότητας να αναγνωρίζει τις απειλητικές καταστάσεις για τη ζωή. Ακόμα, διδάσκει τεχνικές πρώτων βοηθειών σε επείγοντα ιατρικά περιστατικά.

Η ναυτιλιακή εταιρεία Europan ενθαρρύνει το προσωπικό της για τη βελτίωση των δυνατοτήτων τους. Μαθήματα για τη δια βίου μάθηση μπορούν να επιδοτηθούν

ολόκληρα ή εν μέρει, ανάλογα με τις περιστάσεις, τις προσωπικές προτιμήσεις και τις εκτιμήσεις των επιχειρήσεων.

Η ναυτιλιακή εταιρεία Capital Ship Management στα πλαίσια του γενικότερου έργου ενίσχυσης της εκπαίδευσης, προσφέρει πρόγραμματα υποτροφιών για τα παιδιά και τα εγγόνια των εργαζομένων της.

Τέλος, η εταιρεία TMS Tankers παρέχει στα πληρώματα της πρόσθετη εκπαίδευση και μετεκπαίδευση. Όλοι οι υπάλληλοι λαμβάνουν κατάρτιση πριν από την επιβίβαση καθώς και εκπαίδευση επί του πλοίου. Παράλληλα, πραγματοποιεί επαναληπτικά μαθήματα για όλους τους αξιωματικούς και το πλήρωμα, που χρηματοδοτούνται από την εταιρεία.

Συμπεράσματα

Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και η Εταιρική Βιωσιμότητα είναι από τα πιο σημαντικά θέματα του 21ου αιώνα, με μεγάλη κάλυψη στην παγκόσμια ακαδημαϊκή βιβλιογραφία και την πολιτική σκηνή. Η πιο αναγνωρισμένη ερμηνεία της είναι, μέχρι και σήμερα, αυτή των Ηνωμένων Εθνών (1987) που την ορίζει σαν την «ανάπτυξη που καλύπτει τις ανάγκες τού σήμερα χωρίς συμβιβασμούς ως προς τη δυνατότητα των μελλοντικών γενεών να καλύψουν τις δικές τους ανάγκες».

Η έννοια της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης κερδίζει διαρκώς έδαφος σε εγχώριο και διεθνές επίπεδο, τα τελευταία χρόνια, και αποτελεί μέρος της Εταιρικής Στρατηγικής σε συνεχώς αυξανόμενο ποσοστό επιχειρήσεων. Διαδραματίζει κεφαλαιώδη ρόλο στην οικοδόμηση σχέσεων εμπιστοσύνης μεταξύ του κοινωνικού συνόλου και του επιχειρηματικού συνόλου. Ωστόσο, ιδιαίτερα στην Ελλάδα, ασφαλώς υπάρχουν ακόμη σημαντικά περιθώρια βελτίωσης για την περαιτέρω διεύθυνση των αρχών ΕΚΕ, σε αξιόλογο ποσοστό εταιρειών και σε μεγαλύτερο φάσμα δραστηριοτήτων.

Οι δράσεις ΕΚΕ υιοθετούνται πιο συχνά και σε μεγαλύτερο βαθμό από τις μεγάλες εταιρείες, διότι διαθέτουν τα κατάλληλα μέσα και τους απαιτούμενους οικονομικούς πόρους. Οι δράσεις ΕΚΕ των μεγάλων εταιρειών τείνουν να είναι περισσότερο συστηματοποιημένες, επίσημες και να συνοδεύονται από το ανάλογο πρόγραμμα δημοσιότητας.

Το νόημα της βιωσιμότητας και η ανάγκη της επίτευξης της αναγνωρίζεται και γίνεται κατανοητή ολοένα περισσότερο από το κοινό παγκοσμίως. Αυτό που κάποτε ήταν μια θεωρητική σύλληψη και φιλοδοξία αποτελεί πλέον προσδοκία. Το αποτέλεσμα ήταν να αναπτυχθούν νέες βιομηχανίες και οι αναζητήσεις για νέες πηγές ενέργειας και ενεργειακή αποτελεσματικότητα ενέπνευσαν μια «αναγέννηση, για την τεχνολογική ανάπτυξη και την καινοτομία.

Σε κάθε περίπτωση, η ΕΚΕ δεν θα πρέπει να αντιμετωπίζεται απλά ως πρόσθετο κόστος, αλλά ως επένδυση με συγκεκριμένους στόχους, μετρήσιμα αποτελέσματα και οφέλη, που αφορούν τόσο στην ίδια την επιχείρηση όσο και στο κοινωνικό σύνολο.

Ως εκ τούτου, κρίσιμα σημεία θεωρούνται η ευαισθητοποίηση της κοινωνίας και των καταναλωτών, η εκπαίδευση των στελεχών των επιχειρήσεων και η υιοθέτηση κατάλληλων πρωτοβουλιών και στρατηγικών από την πλευρά της πολιτείας, που θα ενθαρρύνουν μεγαλύτερο ποσοστό επιχειρήσεων προς την κατεύθυνση της υιοθέτησης των βέλτιστων πρακτικών ΕΚΕ.

Η ναυτιλία συμβάλλει σημαντικά στους τρεις πυλώνες της βιώσιμης ανάπτυξης, τον κοινωνικό, τον περιβαλλοντικό και τον οικονομικό. Εξυπηρετεί το διεθνές εμπόριο και τη δημιουργία οικονομικής ευρωστίας στα έθνη και τους ανθρώπους, δημιουργώντας έτσι μια ευρεία γκάμα θέσεων εργασίας στη θάλασσα και τη στεριά.

Η ναυτιλιακή βιομηχανία είχε χαμηλό προφίλ ως προς τη βιωσιμότητα σε σύγκριση με τους άλλους κλάδους μεταφοράς. Η ναυτιλία παρέμεινε εν πολλοίς αμετάλλακτη: μια συντηρητική βιομηχανία με μεγάλα ποσοστά οικογενειοκρατίας στην πλοιοκτησία και περίπλοκες διαπροσωπικές σχέσεις που κάνουν τις αλλαγές πιο δύσκολες.

Σε αυτό που διαφέρει η ναυτιλία είναι ο διεθνής της χαρακτήρας που κάνει πιο δύσκολη τη ρύθμισή της για τα επιμέρους έθνη, ιδιαίτερα δεδομένων των διαφορετικών σημαιών κάτω από τις οποίες πλέουν τα πλοία.

Ως κλάδος του οποίου οι κανονισμοί ρυθμίζονται από διεθνείς οργανισμούς και οι οποίοι περιέχουν σε μεγάλο βαθμό τη συμμόρφωση με τα περιβαλλοντικά και κοινωνικά πρότυπα, η ναυτιλία συγκρινόμενη με άλλου επιχειρηματικούς κλάδους, έχει αναμφισβήτητα πολύ λιγότερα κίνητρα για να υιοθετήσει εθελοντικούς στόχους και πρότυπα που να εκτείνονται πέρα των κανονιστικών διατάξεων.

Το κύριο κυβερνητικό σώμα της ναυτιλίας, ο Διεθνής Ναυτιλιακός Οργανισμός (International Maritime Organisation - IMO) λειτουργεί με βάση την πλειοψηφία και, επίσης, η ναυτιλία μέχρι τώρα εκτέθηκε πολύ λίγο στην εποπτεία του καταναλωτικού κοινού. Αυτό, όμως, αλλάζει και σημαντικές αλλαγές πρόκειται να επιβληθούν στη βιομηχανία.

Καθώς, οι κυβερνήσεις και οι διεθνείς οργανισμοί έχουν θεσπίσει αυστηρούς κανονισμούς στον τομέα της ναυτιλίας, κυρίως σε θέματα ασφαλείας και προστασίας του περιβάλλοντος, μεγάλος αριθμός εταιρειών θεωρεί πως εφόσον συντονίζεται με την σχετική νομοθεσία, δεν χρειάζεται να λάβει περαιτέρω μέτρα.

Είναι σαφές ότι η συμμόρφωση με τους κανονισμούς πρέπει να αποτελεί την ελάχιστη προϋπόθεση. Ωστόσο, πέραν αυτής πρέπει να συλλογιστούμε τον συνολικό αντίκτυπο της Κλιματικής Αλλαγής, τις εκπομπές αερίων στην ατμόσφαιρα, τις εκκενώσεις στο νερό, τη διαχείριση αποβλήτων, την ανακύκλωση, όπως επίσης και την επείγουσα ανταπόκριση σε περιπτώσεις μόλυνσης.

Είναι ευρέως αποδεκτό ότι η λειτουργία ενός πλοίου δεν έχει να κάνει μόνο με την κατάλληλη γνώση του εξοπλισμού του πλοίου και των συστημάτων του, αλλά αυτή η γνώση πρέπει να χρησιμοποιείται κατάλληλα λαμβάνοντας υπ' όψιν ζητήματα ασφάλειας και περιβαλλοντικής προστασίας ώστε να προκύπτουν μακροπρόθεσμα οφέλη.

Προκειμένου να υπάρχει μια ασφαλή, βιώσιμη και υπεύθυνη επιχείρηση χρειάζεται κατάλληλη τεχνολογία που τη χειρίζονται οι κατάλληλοι άνθρωποι, στο κατάλληλο περιβάλλον. Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη αποτελεί το κομμάτι που διασφαλίζει ότι αυτοί οι παράγοντες-κλειδιά συνδέονται μεταξύ τους και παραμένουν σε αρμονική επαφή.

Η επιχειρησιακή ηθική γίνεται πιο σημαντική όσο οι εταιρείες είναι υπό αυστηρή επιτήρηση από τις ρυθμιστικές αρχές. Χρειάζεται επίσης να λαμβάνονται υπ' όψιν και ευρύτερα κοινωνικά θέματα, όπως η διασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, οι γηραιοί πληθυσμοί, η φτώχεια, η ανάκαμψη έπειτα από καταστροφή κ.τ.λ.

Από την άλλη πλευρά, αξίζει να σημειωθεί πως οι ναυτιλιακές εταιρείες δεν ευνοούνται στον βαθμό που ευνοούνται οι βιομηχανικές επιχειρήσεις, από τα οφέλη της ΕΚΕ, καθώς δεν συνδέονται άμεσα με κάποιο προϊόν. Συγκεκριμένα, πέραν από τις επιβατικές ναυτιλιακές εταιρείες (όπως η προαναφερθήσα Attica Group), οι υπόλοιπες δεν έχουν την ανάγκη να αυξήσουν την αξία του brand στην αγορά και κατά συνέπεια την εμπιστοσύνη και την αφοσίωση του κοινού. Αυτό σημαίνει ότι

στην ουσία, το οικονομικό κέρδος των ναυτιλιακών επιχειρήσεων, που στηρίζουν την εταιρική κοινωνική ευθύνη, δεν είναι αξιόλογο.

Παρόλα αυτά, τα τελευταία χρόνια, είδαμε αρκετά μεγάλη πρόοδο, όσον αφορά την κοινωνική υπευθυνότητα από πλευράς των ναυτιλιακών εταιρειών, πιθανότατα λόγω του παγκόσμιου οικονομικού κλονισμού με ιδιαίτερα δυσμενείς συνέπειες για τη χώρα μας. Επιπλέον, όλο και περισσότερο, οι πελάτες, οι χρηματοδότες και οι ρυθμιστικές αρχές απαιτούν μεγαλύτερη διαφάνεια των κοινωνικών και περιβαλλοντικών επιδόσεων.

Υπό το πρίσμα της οικονομικής κρίσης, της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας, των μεγαλύτερων απαιτήσεων και προσδοκιών της βιομηχανίας, η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη είναι ένα ζήτημα μεγάλης σημασίας το οποίο οι ναυτιλιακές εταιρείες δεν μπορούν πλέον να αγνοούν. Όλο και περισσότερο, οι πελάτες, οι χρηματοδότες και οι ρυθμιστικές αρχές απαιτούν μεγαλύτερη διαφάνεια των κοινωνικών και περιβαλλοντικών επιδόσεων.

Σε γενικές γραμμές, η εταιρική κοινωνική ευθύνη στον τομέα της ναυτιλίας, βρίσκεται ακόμα στα αρχικά στάδια ανάπτυξης. Όπως προαναφέραμε, ανάπτυξη παρατηρείται περισσότερο στην επιβατική ναυτιλία, καθώς στον συγκεκριμένο κλάδο, τα οφέλη είναι σαφώς περισσότερα απ' ότι στους υπόλοιπους. Το φιλανθρωπικό έργο των ναυτιλιακών εταιρειών, το οποίο κατά γενική ομολογία είναι μεγάλο, από πολλούς επιστήμονες αμφισβητείται, όσον αφορά τόσο το κατά πόσο μπορεί να θεωρηθεί εταιρική κοινωνική ευθύνη, όσο και τα κίνητρα που οδηγούν στην ανάπτυξη του. Το συμπέρασμα που απορρέει από τη μελέτη της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης στο πεδίο της ελληνικής ναυτιλίας είναι ότι τα τελευταία χρόνια υπάρχει μία γενικότερη αύξηση των κοινωνικών δράσεων από πλευράς εταιρειών, οι οποίες εστιάζουν κυρίως στην προστασία του περιβάλλοντος, την προαναφερθήσα φιλανθρωπική δράση καθώς και σε υπεύθυνες εταιρικές πρακτικές. Παρόλα αυτά, βρισκόμαστε ακόμα στην αρχή και ο δρόμος είναι αρκετά μακρύς για να μπορέσουμε να πούμε ότι υφίσταται ουσιαστικά εταιρική κοινωνική ευθύνη στον τομέα της ναυτιλίας.

Βιβλιογραφία

- Βαξεβανίδου Μαρία, «Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη», Εκδόσεις: Σταμούλης, Αθήνα, 2009
- Ληξουριώτης Γιάννης, «Ατομικές εργασιακές σχέσεις», Εκδόσεις: Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2013
- Ξηραδάκης, Γεώργιος, «Ελληνική ναυτιλία και ΕΚΕ», CSR Conference organized by Capital Link, Αθήνα, Μάιος 2014
- Σακελλαρόπουλος Θεόδωρος , «Ζητήματα Κοινωνικής Πολιτικής», Εκδόσεις: Διόνικος, Αθήνα, 2003
- Σακελλαρόπουλος Θεόδωρος (επιμέλεια), «Η Κοινωνική Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης», Παπαφλωράτος Τριαντάφυλλος: «Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη ως Κοινωνική Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ελλάδας», Εκδόσεις: Διόνικος, Αθήνα, 2011
- Ackerman Bruce, «The Stakeholder Society», Εκδόσεις: Yale University Press, New Haven, 1999
- Bowen Howard, «Social Responsibilities of the Businessman», Εκδόσεις: Harper & Row, New York, 1953
- Callaghan Elkins/Addison-Wesley Dennis, «Managerial Odyssey: Problems in Business and Its Environment», Εκδόσεις: Educational Publishers Inc, USA, 1978
- Carroll Archie, «Managing Corporate Social Responsibility», Εκδόσεις: Scott Foresman & Co, USA, 1977

- Chandler David/Werther William, «Strategic Corporate Social Responsibility: Stakeholders in a Global Environment», Εκδόσεις: SAGE Publications Inc, Miami, 2006
- Drucker Peter, «The Practice of Management», Εκδόσεις: Harper & Row, New York, 1954
- Eells Richard/Walton Clarence, «Conceptual Foundations of Business», Εκδόσεις: BurrRidge, USA, 1974
- Elkington John, «Cannibals with Forks: The Triple Bottom Line of 21st Century Business», Εκδόσεις: New Society Publishers, Gabriola Island, 1998
- Elton Mayo George, «Critical Evaluations in Business and Management», Εκδόσεις: Routledge, 2004
- Frederick William/Post James/Davis Keith, «Business and Society», Εκδόσεις: McGraw-Hill International, New York, 1992
- Freeman Edward, «Strategic Management: A Stakeholder Approach», Εκδόσεις: Pitman Publishing, Boston, 1984
- Gatignon Hubert/Kimberly John/Gunther Robert, «The INSEAD-Wharton Alliance on Globalizing: Strategies for Building Successful Global Business», Εκδόσεις: Cambridge University Press, Cambridge/England, 2004
- Jackson Ira/Nelson Jane, «Profits with Principles: Seven strategies for delivering value with values», Εκδόσεις: Broadway Business, New York, 2004
- Kapp Karl William, «The Social Costs of Business Enterprise», Εκδόσεις: Asia Publishing House, New York, 1978

- Kotler Philip, «Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη: Πώς να Προσφέρετε το Καλύτερο Δυνατό στην Εταιρεία σας και στο Σκοπό της Επιλογής σας», Εκδόσεις: Economia, Αθήνα, 2009
- Kotler Philip/Armstrong Gary, «Principles of Marketing», Εκδόσεις: Pearson education, USA, 2009
- McIntosh Malcolm/Leipziger Jones, «Corporate Citizenship: Successful Strategies For Responsible Companies», Εκδόσεις: Financial Times, USA, 1998
- Spinoza Baruch de, «Ηθική», Εκδόσεις: Εκκρεμές, Αθήνα, 2009
- Wayne Visser (et al.), «The A to Z of Corporate Social Responsibility: A Complete Reference Guide to Concepts, Codes and Organisations», Εκδόσεις: John Wiley & Sons, Chichester, 2007
- Werther William, «Strategic Corporate Social Responsibility: Stakeholders in a Global Environment», Εκδόσεις: Sage Publications, Calif, 2005

Αρθρογραφία

- Αυλώνας Νίκος, «Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη δεν είναι δημόσιες σχέσεις, αλλά ο σωστός τρόπος επιχειρηματικότητας», Εφημερίδα «Η Καθημερινή», 03.01.2006:
<http://www.kathimerini.gr/238103/article/oikonomia/epixeirhseis/h-etairikh-koinwnikh-ey8ynh-den-einai-dhmosies-sxeseis-alla-o-swstos-tropos-epixeirhmatikothtas>
- Νικολαΐδης Ηλίας, Μπορεί η εταιρική κοινωνική ευθύνη να σώσει τον κόσμο;, ΒΗmagazino, 03.05.2015:
<http://www.tovima.gr/vimagazino/views/article/?aid=700627>
- Τσακίρη Τόνια, «Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη δεν είναι πλέον άγνωστη στην Ελλάδα», Εφημερίδα Το Βήμα, 26.11.2016:
<http://www.tovima.gr/finance/article/?aid=847189>
- Bartels Daniel/Oleg Urminsky, «On Intertemporal Selfishness: The Perceived Instability of Identity Underlies Impatient Consumption, Journal of Consumer Research», 38 (1), 182-198, June 2011
- Davis Keith, «Can Business Afford to Ignore Social Responsibilities?», California Management Review, 70-76, May 1960
- Carroll Arcie, «A Three-Dimensional Conceptual Model of Corporate Social Performance», Academy of Management Review, 4, 497-505, 1979
- Carroll Arcie, «Corporate Social Responsibility: Evolution of a Definitional Construct», BUSINESS & SOCIETY, Vol. 38 No. 3, Georgia, USA, 268-295, September 1999

- Clarkson Morgan, «A Stakeholder Framework for Analyzing and Evaluating Corporate Social Performance», *The Academy of Management Review* 20(1), 92–117, 1995
- Freeman Edward/Liedtka Jeanne, «Corporate Social Responsibility: A Critical Approach», *Business Horizons*, vol. 34, issue 4, pages 92-98, 1991
- Friedman Milton, «The Social Responsibility of Business is to Increase its Profits», *The New York Times Magazine*, 13.09.1970
- Progoulaki Maria/Roe Michael, «Dealing With Culture in a Socially Responsible Manner: A Focus on the Maritime Industry», *WMU Journal of Maritime Affairs*, 10: 7-23, 2011
- Werther William/Chandler David, «Strategic Corporate Social Responsibility as a Global Brand Insurance», *Business Horizons*, 48: 317-324, 2005
- Wood Donna, «Corporate Social Performance Revisited», *Academy of Management Review*, 691-718, 1991.
- Wood Donna, «Measuring Corporate Social Performance: A Review Article», *International Journal of Management Reviews* 12(1), 50 - 84, 2010

Ηλεκτρονικές Πηγές

https://europa.eu/european-union/index_el

<http://www.csreurope.org/>

<http://www.imo.org/en/Pages/Default.aspx>

[http:// www.maritimecsr.com](http://www.maritimecsr.com)

<https://www.maritimes.gr/>

<http://www.cri.org.gr/>

<http://www.csrhellas.net/>

<http://www.csringreece.gr/>

<http://www.naftemporiki.gr/>

<http://nee.gr/default.asp?t=MaritimeLegislation>